

Läroplan för Dickursby skola

Idrottsvägen 4, 01370 Vanda

Skolföreståndare: tel. 8392 2942

Skolsekreterare: tel. 8392 2942

Lärarrummet: tel. 8392 2943

Fax 8392 2994

Hemsida www.edu.vantaa.fi/dickursby

Alla barn skall få känna att de duger och lyckas

Dickursby skola började sin verksamhet år 1896 i den gamla träbyggnaden på skolgården. Skolan har fått tilläggsutrymmen och har renoverats flera gånger under de senaste 110 åren. Gården sanerades 2007 och skolhuset saneras under åren 2009-2010.

Dickursby skola är en lågstadieskola. Undervisningen ordnas i en förskoleklass samt i årskurserna 1-6. Basgrupp 1 dvs. åk 1 och 2 och förskolan arbetar i den gamla idylliska träskolan. Basgrupperna 2 (åk 3 och 4) och basgrupp 3 (åk 5 och 6) arbetar i stenhuset. De yngre eleverna har möjlighet till morgon- och eftermiddagsverksamhet i skolans utrymmen. Förskolebarnens kompletterande dagvård sker i förskoleutrymmena.

Vi arbetar för att skolan skall vara en trygg och positiv arbetsplats för eleverna och de vuxna. Verksamheten strävar till att varje elev skall få känna att han duger och lyckas. Eleverna måste också veta att det finns gränser och acceptera dem. Eleverna får impulser så att de utvecklar en positiv livssyn och världsbild och lär sig att ta ansvar för sin omgivning både i skolan och utanför skolan. Vi bygger en god grund för vidare studier.

1

SKOLANS UPPGIFT OCH MÅLEN FÖR UNDERVISNINGEN OCH FOSTRAN

Skolans uppgift är att lägga grunden för livslångt lärande.

Den grundläggande utbildningen har såväl en pedagogisk som en fostrande uppgift. Enligt lagen om grundläggande utbildning är målet för den utbildning som avses i denna lag att stödja elevernas utveckling till humana människor och etiskt ansvarskännande samhällsmedlemmar samt att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som de behöver i livet.

Utbildningen skall främja bildningen och jämlikheten i samhället samt elevernas förutsättningar att delta i utbildning och i övrigt utveckla sig själva under sin livstid.

Utbildningen skall ordnas så att elevernas ålder och förutsättningar beaktas. Utbildningen skall genomföras i samarbete med hemmen. Vårdnadshavaren har det primära ansvaret för barnets fostran och välfärd. I skolan är eleven medlem av skolsamfundet och där har skolan ansvar för elevens undervisning och fostran. Skolan bör ge vårdnadshavarna de uppgifter de behöver för att kunna följa med och befrämja sitt barns skolgång.

Målet för undervisning och fostran är att stöda eleverna så att de växer upp till balanserade människor med en sund självkänsla och samhällsmedlemmar som kritiskt bedömer sin omgivning. Utgångspunkterna är högaktning för livet, naturen och de mänskliga rättigheterna samt uppskattning av ens eget och andras inlärning och arbete. Målet är omvårdnad om den fysiska, psykiska och sociala hälsan och välmågan samt att eleverna lär sig goda seder.

1.1

Ordandet av undervisningen

Utgångspunkten för ordandet av undervisningen är alla människors lika värde, tolerans och demokrati. Undervisningens tyngdpunktsområden är

- att stöda elevernas mångsidiga personlighetsutveckling
- att förmedla kunskaper och färdigheter som behövs för fortsatta studier
- att skapa en förutsättning för en positiv social tillväxt och ge förmåga att arbeta i grupp
- att beakta skillnaderna i elevernas utveckling genom flexibilitet, valbarhet och individualisering av undervisningen
- att ge en finlandssvensk språk- och kulturidentitet
- att förstärka modersmålsundervisningen
- att undervisa modersmålsinriktad finska för tvåspråkiga elever
- att ge beredskap för kommunikations-/ informationsteknik

1.2

Språkstrategi

Dickurby skola är främst avsedd för svensk- och tvåspråkiga elever.

Utbildningsnämndens svenskspråkiga sektion har beslutat att elevernas språkkunskaper kan testas för att kunna konstateras att de är tillräckliga för skolgång på svenska.

För att utveckla elevernas skolspråk skapar vi arbetsmiljöer som är språkstödande. Vi samarbetar med instanser som erbjuder svensk service för skolan. Stadens svenska barn- och ungdomsbibliotek verkar i samarbete med skolan. Samarbetet med biblioteket följer en plan som ingår i läroplanen.

Vårt språkprogram är till för att stärka elevernas svenska. Föräldrarnas uppgift är att stimulera svenska språket och skapa en positiv attityd till det. Det är ytterst viktigt att eleverna talar svenska då de är i skolan.

Målet är att öka intresset och kunskapen gällande modersmålet.

Ökning av intresse och kunskap gällande modersmålet

I Dickursby skola lägger vi en stor vikt vid modersmålet d.v.s. skolspråket. Det är nödvändigt att behärska skolspråket för att kunna ta till sig undervisningen och utveckla färdigheter för ett livslångt lärande. Skolan kan inte ensam påta sig ansvaret för utvecklingen av elevernas skolspråk. Skolans möjligheter är starkt begränsade i sådana fall där barnet inte fått tillräckligt stöd i skolspråket före skolstarten.

I Dickursby skola kan det i en och samma klass finnas mycket stora skillnader i elevernas kunskap i svenska, detta på grund av den finska och mångkulturella närmiljön. För att trygga elevernas skolgång ska lärarna observera skolspråkssvårigheter hos eleverna. Undervisningen skall sträva till att höja skolspråkets kunskapsnivå samt att öka intresset för det och göra det attraktivare.

Bilaga 1 beskriver hur språksvårigheter kan observeras i olika situationer basgruppvis.

2

SKOLANS VÄRDEGRUND

Vanda stads värden är öppenhet, rättvisa, kreativitet och resultat. Tillsammans med värdena i utbildningsstyrelsens riksomfattande grunder bildar de basen för den värdegrund som skolans verksamhet bygger på.

2.1

Skolan och samhället

Skolan skall vara i dialog med samhället. Eleverna fostras till aktiva, kritiska och samhällsmedvetna individer genom att man för eleverna ut i samhället och tar samhället in i skolan.

2.2

Internationalism

Vandas internationalisering ställer höga krav på elevernas förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Målet är att känna trygghet i sin egen kultur för att kunna förstå och acceptera andra kulturer.

2.3

Allmänbildning

Allmänbildning är information som möjliggör växelverkan mellan människor och kulturer. Undervisningen skall sträva till helheter genom att förmedla djupare kunskaper som bygger på förståelse och analys, inte enbart detaljkunskap.

Vi utgår ifrån att det i framtiden behövs individer som kan samarbeta, vara kreativa, kan inhämta kunskap om omvärlden, har kunskap om sina egna rötter, har stark jaguppfattning, har förmåga att skaffa information, kan tänka kritiskt, kan lösa problem, kan uttrycka sina känslor och åsikter, har anpassningsförmåga och innehar etiska och estetiska värden.

2.4

Människosyn

Undervisningen och fostran baserar sig på en human människosyn.

2.4.1

Elevens förhållande till sig själv

Eleven bör få bekräftelse på att han finns, att han är synlig och får känna att han lyckas och att han duger. En sund jagbild fordrar att han vet att det finns gränser och att han accepterar dem.

2.4.2

Elevens förhållande till andra människor

Eleverna skall respektera andra människor oavsett funktionshinder, etnisk, social eller kulturell bakgrund.

2.5

Inlärningsyn

Tyngdpunkten läggs på en aktiv inläring under vilken eleven arbetar målinriktat. Inläringen är en fortgående, livslång process. Det är viktigare att ha färdigheter att lära sig än förmågan att inpränta enskilda kunskaper i minnet. Lärarens roll är planerarens, konsultens och handledarens. Eleverna bör lära sig en ändamålsenlig studieteknik. Vikten av ett väl förberett och ordentligt arbete betonas. Elever med särskilda behov behöver mera lärarledd undervisning.

Arbetsätten väljs så att de utvecklar inlärningsförmågan, förmågan att tänka och att lösa problem, arbets- och sociala färdigheter samt ett aktivt deltagande från elevens sida.

Med hjälp av mångsidiga arbetsmetoder beaktas och stöds elevernas olika sätt att lära sig och olika elevers lärande.

2.6

Etisk fostran

Skolan skall ge impulser till eleven så att han utvecklar en positiv livssyn och världsbild.

2.7

Miljöfostran – en hållbar utveckling

Miljöfostran betyder att man tar ansvar för sin omgivning både i skolan och utanför skolan.

Målen för miljöfostran är:

- att eleverna blir medvetna om sin egen arbets- och närmiljö och tar personligt ansvar för den
- att lära eleverna att förstå att människorna är beroende av naturen
- att låta eleverna ta del av naturens mångfald.

3

UMGÄNGESFOSTRAN

Förmågan att bemöta andra människor hänsynsfullt, hjälpsamt och sakligt behövs då eleverna har att göra med andra människor, såväl i skolan som under fritiden. För att umgänget med andra människor skall löpa friktionsfritt skall eleverna lära sig hur de skall bemöta andra samt hur de skall värdesätta arbete och omgivningen. Skolan stöder hemmen i deras uppfostringsarbete. Reglerna för ett normalt umgänge, goda seder och skolans regler är grunden för undervisningen.

Eleverna skall få handledning i en positiv anda.

Allmänna mål för umgängesfostran

Tyngdpunktsområden är gott uppförande, samarbetsfostran och fostran till självständigt arbete.

Vid bedömningen av elevernas uppförande och arbete beaktas hur väl målen för tyngdpunktsområdena uppfylls.

Skolans verksamhet skall aktivt inrikta sig på:

uppförande, d.v.s. att eleverna:

- tar hänsyn till varandra
- respekterar andras egendom
- respekterar skolans miljö
- kan uppföra sig artigt
- kan uppträda korrekt i olika sammanhang
- kan ge arbetsro åt varandra
- kan ge matro åt varandra
- skall vara ärliga

samarbetsfostran, d.v.s. att eleverna:

- kan arbeta i grupp
- kan uttrycka sina åsikter
- kan anpassa sig till majoritetens beslut
- kan lyssna
- kan erkänna misstag

fostran till självständigt arbete, d.v.s. att eleverna kan:

- utföra arbetsuppgifter självständigt
- ta ansvar för sina läxor och saker
- ta del av information
- vara initiativrika
- bedöma information kritiskt

4

UNDERVISNINGEN I GRUNDSKOLAN

4.1

Inlärningsmiljö.

Basgrupp 1 är inkörsporten till skolvärlden.

I förskolan utvecklar vi den språkliga medvetenheten, övar de motoriska grundfärdigheterna och får dessutom en inblick i matematikens värld. Förskolans läroplan ingår som bilaga.

Bilaga 5

I åk 1-2 lär vi oss arbeta tillsammans och lyssna på varandra. Vi lär oss att vara goda kompisar. Arbetsutrymmena är trygga och ändamålsenliga. Allt material för nybörjarundervisningen är samlat lätt tillgängligt. Eleverna anlitar Sandkulla filialbibliotek regelbundet varje vecka.

Då BG 1 är avklarad kan vi: läsa, texta, skriva skrivstil, räkna till 1000, klockan, räkna med €, berätta muntligt och skriftligt.

Basgrupp 2

Vi lägger vikt vid självständigt arbete och kreativitet, vilka tränas med hjälp av olika projektarbeten samt fria skrivövningar m.m. Studietekniken och läsförståelsen övas upp. Skrivstilen befästs. Finska och engelska läses som nya ämnen.

Basgrupp 3

Eleverna tar ansvar för sin egen skolgång och sina studieresultat och lär sig planera och genomföra projekt i grupper av olika utformning. De olika arbetssätten och metoderna är lika viktiga att lära sig som den inhämtade kunskapen. Eleverna ställer frågor, söker och tolkar information som inhämtas ur både traditionella och moderna medier. Genom detta lär sig eleverna att se och förstå helheter och samband samt får ett kritiskt förhållningssätt till informationsflödet.

4.2

Skolans regler

Skolan har trivselregler som skickas hem till kännedom varje år. Dessutom har skolan regler för IT-användning: "Nätikett". Reglerna baserar sig på målen för umgängesfostran samt skolans värdegrund.

Bilaga 2 trivselregler

Bilaga 3 nätikett

4.3

Aktiviteter Skolans återkommande aktiviteter preciseras i läsårsplanen.

Händelse Hösten	Händelse Våren
Hem och skolas årsmöte	Runebergsdagen
Stövelsfotboll HoS	Nationell informationssäkerhet
Hungerdagen	Brandövning
Skolfoto	Vändagen
Favoritbokdagen	Skiddagen
Höstlov	Vinterlov
Halloweendisco	Påskan
Svenska dagen	Valborg
Advent	Trafiksäkerhet
Julpyssel	Vårvimmel HoS
Självständighetsdagsbal	Nybörjardagen
Lucia	Ministafettkarnevalen
Sista veckan före jullovet	Stafettkarnevalen
Julkyrka	Vårkyrka
Julfest	Bobollsmatch åk 6-personalen
Betygsutdelning	Vårfest
Vårterminen inleds	Betygsutdelning

4.4

Timfördelning

Den kommunala timfördelningen gäller för skolan. Skolan använder mellersta antalet timmar i timgaffeln för respektive årskurs.

Läsåret kan periodiseras både ämnesvis och tidsmässigt.

Läroämnena indelas antingen årskursvis eller läses som växelkurser, beroende på ifrågavarande ämne.

Ämne	1-2	3	4	5-6	Veckotimmar
Modersmålet och litteratur	7	6	6	4	34
A-språk	-	2	2	2	8
Matematik	4	4	4	4	24
Miljö- och naturkunskap	3	3	3	-	12
Biologi och geografi				2	4
Fysik och kemi				1	2
Religion	1	1	1	2	8
Historia och samhällslära				2	4
Konst- och färdighetsämnen					
Musik	1	1	1	1	6
Bildkonst	1	2	2	2	8
Slöjd	1	2	2	2	12
Gymnastik	2	2	2	2	12
Engelska			2	2	6
Valfria				1	2
	20	23	25	27	

4.5

Temaområden

Med hjälp av temaområden tar skolan in aktuella och viktiga frågor som går över läroämnegränserna. Temaområdena genomförs under olika år. Genomförandet av temaområdet skrivs in i läsårsplanen årligen.

Att växa som människa

Trygghet och trafikfostran

Kulturell identitet och internationalism

Ansvar för miljö , välfärd och en hållbar utveckling

4.6

Läroämnena

Undervisningen i BG 1 har i första hand som uppgift att utveckla beredskapen för arbete och lärande under senare år. De allmänna målen för arbete och lärande i BG 2 och 3 bygger på den beredskap som lagts upp i BG 1.

Målen och det centrala innehållet för de olika läroämnena är desamma som för hela landet och gemensamma för skolorna i Vanda. De är inskrivna i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och i den kommunala läroplanen.

Kunskapsstrategi

För att trygga varje elevs rätt att under sin tid i grundskolan uppnå tillräckliga kunskaper i IKT (Informations- och kommunikationsteknik) har vi i Dickursby skola valt att skriva ner vår plan för IKT i undervisningen i detta dokument. I samband med detta uppräknas även olika arbetssätt och studietekniker eleverna skall lära sig och behärska innan de flyttas upp till nästa basgrupp. Vi har valt att behandla IKT samt arbetssätt och studietekniker i samma kapitel av läroplanen, för de bildar basen för det vi vill lära eleverna i Dickursby skola:

Färdighet för livslångt lärande genom att bibehålla den naturliga nyfikenheten, ge redskap att tillfredsställa den, öva in goda arbetssätt, -rutiner och -modeller samt öva elevens studieteknik och på så sätt underlätta elevens fortsatta studier.

IKT kan ses som ett medel att utveckla skolan mot en undervisning som utgår från elevens mognadsnivå och frågeställningar och genom det är mer individualiserad. Detta gör att undervisningen blir mer intressant och motiverande för eleven.

I samband med undervisning med inslag av IKT skall eleverna göras medvetna om spelreglerna på Internet, även kallat nätikett, samt risker nya kontakter på nätet kan föra med sig. Eleverna bör förstå att allt på nätet eller i andra medier inte är sant och de skall vara kritiska gentemot sina källor. Plagiat, kopiering och olovliga citat diskuteras och eleverna görs medvetna om regler och lagar gällande detta.

I följande en indelning av mål och färdigheter basgruppsvis.

BG1

Den naturliga nyfikenheten bibehålls och basfärdigheter uppövas

Eleverna lär sig bilda konkreta frågor av sina funderingar. Eleverna frågar och intervjuar, bildar hypoteser och lär sig att enskilt och tillsammans jobba kring ett problem. Eleverna rapporterar muntligt, samt i mån av möjlighet även skriftligt, vad de upptäckt. Projektarbeten utgår från elevernas frågeställningar och svar söks, tolkas och rapporteras med lärarens stöd. Källor: Intervju, böcker. Grunden för goda arbets- och studievänor läggs.

Färdigheter, BG1:

- formulera frågor av sina funderingar
- intervjua
- arbeta med projekt enskilt
- samarbeta kring gemensamma projekt
- redovisa muntligt och skriftligt
- jobba aktivt och kunna emotta instruktioner
- anteckna i häftet

IKT- moment som inövas i BG1:

- namnge datorns delar
- starta/ stänga dator och program
- logga in och ut
- tangentbordets funktioner
- musmanövrering
- öppna cd – rom
- spara filer

BG2

Vi tar reda på och kan redan berätta vad vi lärt oss

Fortfarande utgår elevernas forskande arbete från elevernas egna frågor. Eleverna övas i att ställa relevanta forskningsfrågor och i att göra upp en både tids- och innehållsmässigt realistisk forskningsplan. Som källor används böcker, intervjuer och CD- rom. Resultat redovisas på varierande sätt, både i tal och skrift samt som kombination av dessa. Detta görs både enskilt och i grupp. Goda arbets- och studievänor uppövas vidare och eleverna börjar i allt högre grad ta ansvar för sitt eget arbete och sina studieresultat. Eleverna övas i att hitta det centrala i texter och lär sig öva inför prov. Läroplanens stoff inlärs men utgör samtidigt övningsmaterialet för uppövandet av tidigare nämnda, mer övergripande och allmännyttiga färdigheter.

Färdigheter, BG2

- ställa forskningsfrågor
- göra upp forskningsplan som är realistisk både tids- och innehållsmässigt
- slå upp i uppslagsverk, ordböcker
- intervjua
- redovisa resultat i ord, skrift och bild, både enskilt och i grupp
- samarbeta i par och i grupp
- ta ansvar för sina uppgifter och resultat
- hitta det centrala i texter
- olika metoder att öva in kunskap
- göra snygga anteckningar, mest från tavlan

IKT- moment som inövas i BG2:

- spara filer på hårddisken i givet mål/ hämta från specifik källa
- textbehandling
- klippa ut, kopiera och klistra in
- ta utskrift på arbeten

- använda tangentbordet
- bekanta sig med ritprogram

BG3

Sålla i informationsflödet och öppna ett fönster ut i världen

I BG3 gäller samma grundregler för forskande- samt projektarbete som i tidigare basgrupper. Dessa utökas med att eleverna i ännu högre grad själva ansvarar för att deras projekt både tids- och innehållsmässigt uppfyller de krav som de själva och läraren ställt. Eleverna lär sig att aktivt delta i gruppens arbete och ta ansvar för det gemensamma slutresultatet som om det vore elevens eget. Eleverna tar ansvar för sin skolgång och fäster uppmärksamhet vid sin studieteknik och finner det inlärningsätt som bäst passar dem. Eleverna hittar redan det centrala i en text och kan återge detta i tal och skrift. Eleverna lär sig även skriva essäsvår utgående från stödord. Eleverna lär sig att realistiskt bedöma sina egna framsteg och skall även självmant be om stödundervisning. Eleverna lär sig att söka information på Internet, först styrt, senare lite mer fritt. Eleverna skall vara medvetna om att allt på nätet inte är sant, samt om andra spelregler som gäller på nätet. Begrepp som upphovsrätt, plagiat, kopiering och olovliga citat diskuteras och eleverna görs medvetna om regler och lagar gällande detta. Hela världen är vår kunskapskälla- det gäller bara att kunna avgöra vilken information som är tillförlitlig... Detta börjar vi öva i BG3.

Färdigheter, BG3:

- ta ansvar för sin studieframgång och resultaten av sitt arbete
- aktivt delta i gruppens arbete
- hitta sin egen inlärningsstil
- kunna inhämta kunskap även på egen hand
- bedöma sina framsteg, svagheter, brister och starka sidor och vid behov be om stödundervisning
- skriva essäsvår och faktatexter
- på ett korrekt sätt kommunicera med medmänniskor i och utanför skolan
- göra anteckningar

IKT- moment som inövas i BG3:

- förstå reglerna på Internet samt fungera i växelverkan med andra på nätet
- installera program från diskett, CD och Internet
- informationssökning
- vara käll- och mediekritisk
- producera och bearbeta text- och bildfiler
- ta digitala bilder och föra in dem på dator
- hantera text-, bild- och ljudfiler
- skriva och använda tangentbordet förhållandevis snabbt och smidigt

Program för att stöda modersmålet

BG 1

MÅL

Tala och lyssna

- kunna uttrycka sig i vardagssituationer
- kunna lyssna koncentrerat och återberätta det man hört
- våga och kunna ställa frågor
- få en god språklig medvetenhet

Läsa

- lära sig alfabetet och språkljuden
- eleverna ska kunna läsa korta texter flytande i slutet av årskurs 2
- utvidgat ordförråd
- kunna återberätta en kort text eller saga
- känna igen högfrekventa ord, tex och, jag, kan, se, en

Skriva

- kunna skriva ljudenligt stavande ord i slutet av årskurs 1
- kunna skriva vanliga ord med dubbelteckning, tex blomma, simma, hoppa, i slutet av årskurs 2
- förstå vad en mening är, kunna använda stor bokstav och punkt
- kunna ställa frågor skriftligt

MEDEL

- läraren skriver upp stödord eller använder bilder som hjälp vid berättandet
- eleverna kan rita utgående från egna upplevelser och använda teckningen som stöd vid berättandet
- berätta med rösten i normalläge för att öka koncentrationen i lyssnandet
- eleverna får i uppgift att fundera ut en eller några frågor om det som läraren eller klasskamraterna berättar
- språklekar i förskolan och årskurs 1
- rim och ramsor, även utantill
- läseböcker som utgår från elevens färdighetsnivå
- litteraturlista från vilken eleverna tillsammans med sina föräldrar kan välja intressanta böcker
- högläsning i klassen helst flera gånger i veckan
- tre nya ord i veckan
- berättandet tränas gemensamt med hjälp av berättardino
- väneleverna läser högt för förskolebarnen och väneleverna och åk 1 högt tillsammans
- ordbilder skrivs på tavlan, läses igenom gemensamt och repeteras i ett ordhäfte
- i årskurs 1 funderar eleverna tillsammans med läraren på frågor som sedan kan ställas till och diskuteras med föräldrarna, eleverna får i uppgift att ta reda på och sedan återberätta för klassen. I årskurs 2 funderar eleverna själv ut frågor.

BG 2

MÅL

Tala och lyssna

- lyssna aktivt på berättelse eller diskussion och våga ställa frågor
- återberätta
- högläsning i små grupper samt i klassen
- våga uttrycka och kunna motivera sina åsikter
- presentera grupparbeten och korta bokrecensioner

Läsa

- kunna läsa, tolka och urskilja det viktiga i en text samt använda ändamålsenliga strategier
- läsa olika typer av böcker
- ökat samarbete med biblioteket

Skriva

- skriva egna korta uppsatser och berättelser
- skriva faktauppsatser
- använda styckeindelning, rubriker och mellanrubriker
- grundläggande grammatik
- rättstavning
- skriva med skrivstil

Informationssökning och media

- använda pedagogiska spel och dataprogram
- använda olika slag av uppslagsverk och ordböcker samt muntliga källor
- åk 4: inse vilka svårigheter och möjligheter som Internet som informationskälla medför

MEDEL

- skriva ner frågor och svar utgående från texter, ställa frågor till elev som berättar något
- rita bild utgående från given eller berättad text och återberätta med hjälp av bilden
- ”Berättardino”
- berätta med hjälp av stödord (nyckelord)
- bygga upp tryggheten i klassen så att alla vågar uttrycka sig (ja/nej-frågor, välja bland ”färdiga” åsikter och motivera sitt val, uttrycka egna åsikter)
- associationer utgående från en rubrik, tankekartor, plocka ut nyckelord ur en text
- litteraturlista
- presentation av böcker av bibliotekarie och bli bekant med skolbibliotekets uppläggning
- skriva med hjälp av berättardino, serierutor, bilder och faktauppsatser med nyckelord
- diktamen
- ställ frågor till en text enbart utgående från rubriken, sök sedan svar i olika texter, skriv faktatext
- åk 4: göra författarporträtt med hjälp av Internet
- eleverna läser kritiskt tidningar och diskuterar det i klassen
- intervjuer
- lära sig baskunskaper om medier och på ett funktionellt sätt använda sig av olika medier både i skolan och under fritiden

BG 3

MÅL

Tala och lyssna

- presentera individuella arbeten, framträda inför grupp
- öva att debattera
- intervjua
- drama, uppträda
- lyssna och uttrycka sig enligt situationens krav

Läsa

- med inlevelse
- kunna urskilja det mest viktiga ur en text
- läsförståelse
- känna till och läsa olika typer av litteratur
- högläsning och tystläsning

Skriva

- tempusformer (presens, imperfekt, perfekt, pluskvamperfekt, futurum) och ordklasser (verb, substantiv, adjektiv, pronomen och räkneord), satsanalys (predikat, subjekt, objekt, predikatsfyllnad)
- veta skillnad på referat och recension och kunna skriva bådadera.
- skriva olika typer av text både för hand och med hjälp av olika typer av ord- och textbehandlingsprogram
- omforma och bearbeta skrivning

MEDEL

- eleverna förbereder sig inför debatten genom att samla fakta kring rubriker de fått av läraren
- berättelseimprovisation (fortsätta berättelse, fabulera kring föremål eller bild)
- berätta om någon resa med hjälp av bilder
- ställa frågor till varandra eller till fiktiv person (t.ex. heta stolen)
- telefonvett t.ex. 112-samtal
- öva in texter och banda in hörspel för t.ex. sina vänelever
- ställa frågor till läst text (t.ex. möjliga provfrågor)
- skriva kort sammandrag på text
- eleverna ska sammanställa litteraturlista för klassen med bibliotekariens och lärarens stöd.
- processkrivning (ibland användning av dator)
- skriva tidningstexter, brev, dikter (ev. med hjälp av bilder)
- fakta- och essäuppsatser med hjälp av givna och självvalda stödord samt tankekartor

Informationssökning och media

- välja och utnyttja källor som är lämpliga för uppgiften
- reflektera över och bearbeta information
- nätikett, samt risker och möjligheter som Internet ger upphov till
- eleverna i BG 3 skall inom informations- och kommunikationsteknik uppfylla de kunskapsmässiga mål som uppräknas i den kommunala läroplanen för den grundläggande utbildningen i Vanda (s.19)
- med lärarens hjälp övas eleven i att välja rätt informationskälla (intervjuer, böcker, Internet)
- diskutera tillförlitliga och icke tillförlitliga källor
- eleverna görs genom diskussion och exempel medvetna om nätets spelregler, möjligheter och risker. Eleverna skall vara medvetna om regler gällande citat, olovlig kopiering samt plagering
- IKT används som en naturlig del av undervisningen, integrerat i samtliga ämnen

Modersmål och litteratur

Syftet med undervisningen i modersmål och litteratur är att ge eleverna möjlighet att dagligen få öva sig i att läsa och skriva. Språkutvecklingen bör ses i ett helhetsperspektiv där talet, lyssnandet och skrivandet ingår som naturliga element. De olika elementen utvecklas inte isolerat utan är beroende av varandra. Undervisningen i modersmål och litteratur genomsyrar även de övriga ämnena. För att stärka elevernas språk och ordförråd läser lärare och/eller elever dagligen högt ur den bok läraren eller elever och lärare valt ut för månaden. Övriga stödåtgärder för modersmålet kan läsas i Dickursby skolas program för det svenska språket, som presenterats tidigare i denna läroplan. Se även skolans plan för IKT (informations- och kommunikationsteknik) och studieteknik.

Årskurs 1-2

Tala

Undervisningen planeras så att eleverna dagligen har möjlighet att uttrycka sig muntligt i olika sammanhang. I gemensamma diskussioner handleds eleverna att samtala på ett naturligt sätt. De övar sig att ställa frågor och att bidra med egna kommentarer. Eleverna vänjer sig vid att uttrycka sig muntligt i olika situationer. De övar sig att berätta om sina erfarenheter, iakttagelser och händelser samt att återberätta berättelser på ett sammanhängande sätt för en annan elev eller inför en liten grupp, därefter för hela klassen. Genom improvisation, berättande, lek och drama ges eleverna möjlighet att använda språket på olika sätt.

Lyssna

För att stärka elevernas språk bör de i skolan få ta del av ett korrekt svenskt språk. Läraren fungerar som en språklig modell därför är det viktigt att läraren använder ett nyanserat och rikt normspråk. Eleverna erbjuds möjlighet att lyssna på varierande texter. Dessutom lär sig eleverna att föra en diskussion.

Läsa

Läsinlärningen kan göras enligt helordsmetoden, ljudningsmetoden eller LTG-metoden. Oberoende av vilken metod som används skall läsinlärningen vara konsekvent och målinriktad. Eleven kan ha en läsdagbok där varje lässtund både hemma och i skolan noteras. I läsdagboken kommenterar läraren och föräldrarna hur eleven läst och vilka framsteg som gjorts samt vad som behöver övas extra mycket. För att uppnå bästa resultat med läsinlärningen är det önskvärt att vårdnadshavarna blir uppmärksammade på hur viktigt det är med lästräningen i nybörjarundervisningen. I lästräningen

övar eleven avkodning, förståelse, intonation, frasering och läshastighet. Förutom läseboken som används skall eleverna också läsa faktatexter, bilderböcker, sagor, dikter samt rim och ramsor.

Skriva

Då eleverna övar att forma bokstäver läggs vikten vid penngreppet, rätt rörelsemönster, placeringen på skrivlinjen och läsbarheten. Finmotoriken utvecklas i olika takt hos eleverna och många behöver även annan finmotorisk träning innan bokstäverna blir jämförbara med normskriften. I årskurs 1 övas textningsbokstäver och i årskurs 2 övas handskrift. Bindnings reglerna i handskrift övas i årskurs 2 på vårterminen så att eleverna kan skriva handskrift då de börjar årskurs 3.

Skrivning är en del av undervisningen i modersmålet och litteraturen varje vecka. Eleverna skriver texter om vardagssituationer och utgående från sin fantasi. Dessutom skriver eleverna korta faktatexter och meddelanden. Eleverna bereds möjlighet att kontinuerligt uttrycka sig i skrift även i andra ämnen. Processkrivningsmetoden används då texten skall "publiceras" och "berättardino" utnyttjas som hjälpmedel i skrivningen.

Grammatik och språkkänedom

Vid bokstavsinnlärningen skall alla perceptionsstadier ingå då bokstavens ljud kopplas till utseendet. Bokstäverna lärs in i en takt på en bokstav per vecka och förstaklassisterna borde känna till alla bokstävers morfem- grafem motsvarighet före de gått ut årskursen. Genom lekar och enkla uppgifter uppmärksammas eleverna på språkets struktur. Eleverna reflekterar över ordens form och betydelse samt övar sig att uppfatta stavelser, ljud och rytm.

Litteratur

Högläsning är speciellt viktigt i årskurs 1-2 då elevernas egen läsfärdighet ännu inte är helt automatiserad. Läraren läser sagor, dikter och berättelser ur bilder- och kapitelböcker samt serier. Läraren läser högt i klassen flera gånger i veckan. Högläsningen ger eleverna läsoplevelser samtidigt som eleverna får höra hur texter skall fraseras och betonas för att bli intressanta och levande. Läraren presenterar också barnlitteratur som kan väcka elevernas intresse för läsning. Eleverna utvidgar sitt ordförråd då personerna och handlingen i böcker diskuteras. Eleverna lär sig följande begrepp; författare, illustration, illustratör, titel, huvudperson, handling, tema, plats och tid. Eleverna handleds i att använda skolans bibliotek så att de på egen hand kan hitta lämplig litteratur. En favoritbokdag firas årligen i skolan.

MÅL

årskurs 1

Eleven

- kan och vågar uttrycka sig muntligt i olika situationer
- kan delta i samtal på ett naturligt sätt
- lär sig lyssna koncentrerat
- kan läsa enkla ord och texter
- har läst olika typer av texter
- förstår och kan återberätta innehållet i texter som han läst eller hört
- kan skriva enkla meningar och korta berättelser
- kan skriva ljudenligt stavade ord och frekventa små ord rätt
- har bekantat sig med olika bilderböcker
- känner till grundläggande litteraturbegrepp

årskurs 2

Eleven

- kan och vågar uttrycka sig muntligt i olika situationer
- kan delta i samtal på ett naturligt sätt
- lär sig lyssna noggrant och koncentrerat
- känner lätt igen välbekanta ord och läsningen är flytande
- har läst olika typer av texter
- förstår och kan återberätta innehållet i texter
- kan skriva egna berättelser och korta faktatexter
- behärskar grundläggande stavningsregler och kan utnyttja dem i sitt eget skrivande
- har bekantat sig med textbehandling på dator
- har bekantat sig med olika typer av barnbokslitteratur
- känner till grundläggande litteraturbegrepp

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 1

Tala

- svara på frågor, delta i samtal och uttrycka sin egen åsikt
- beskriva och återberätta erfarenheter, iakttagelser och händelser i en liten grupp och inför klassen
- återberätta innehållet i texter i ord eller med bilder
- rollspel och drama
- utantill inläring

Lyssna

- högläsning
- interaktion
- dra slutsatser av det hörda

Läsa

- läsebok
- bilderböcker
- enkla faktatexter
- läsförståelse

Skriva

- rätt penngrepp
- tryckbokstäver
- mellanrum mellan orden
- enkla diktamens övningar
- texter som baserar sig på egna erfarenheter, åsikter och iakttagelser samt på fantasin

Grammatik och språkkännedom

- alfabetet
- begynnelsebokstav och punkt
- lång och kort vokal
- ljudenligt stavade ord och högrekventa ljudstridigt stavade ord
- sortering av ord enligt olika principer (begynnelsebokstav, längd, ämnesområde m.m.)
- användningen av gemena och versaler
- en, ett
- ändelserna –or, -er och -ar

Litteratur

- klassiska sagor
- rim och ramsor
- bilderböcker; Pelle Svanslös, Alfons Åberg, m.m.
- författare, illustration, titel, huvudperson

Årskurs 2

Tala

- delta i samtal och uttrycka sin åsikt
- beskriva och återberätta erfarenheter, iakttagelser och händelser i en liten grupp och inför klassen
- rollspel och drama
- enkla redovisningar (framför klass)

Lyssna

- högläsning
- interaktion
- dra slutsatser av det hörda

Läsa

- läsebok
- bilderböcker
- enkla faktatexter
- läsförståelse

Skriva

- handskrift
- diktamensövningar
- texter som baserar sig på egna erfarenheter, åsikter och iakttagelser samt på fantasin
- korta faktatexter
- renskriva texter på datorn

Grammatik och språkkännedom

- ordlekar
- alfabetisk ordning
- sammansatta ord
- synonymer
- en, ett, flera
- interpunktion
- lång och kort vokal samt deras inverkan på dubbelteckning
- vanliga ljudstridigt stavade ord
- ord som stavas med -ck, -ng, j- ljud, ä- ljud, sj- ljud och tj- ljud
- regelbunden verbböjning (infinitiv, presens, imperfekt)
- böjning av högfrekventa icke regelbundet böjda verb t.ex. gå, göra
- att komparera vanliga adjektiv

Litteratur

- klassiska sagor
- rim och ramsor
- bilderböcker och enkla kapitelböcker; Pettson m.m.
- författare, illustration, illustratör, titel, huvudperson, handling, tema, plats och tid.

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 2

Tala och lyssna

Eleven

- uttrycker sig flytande och med tydligt uttal i dagligt tal
- kan redogöra muntligt för verkliga händelser på ett sammanhängande sätt
- lyssnar på sagor, berättelser och faktatexter och kan redogöra för och berätta om innehållet i dem samt hålla korta föredrag
- förstår muntliga och skriftliga instruktioner och innehar ett för skolarbetet nödvändigt ordförråd
- har förmåga att uppfatta stavelser, ljud och rytm och kan leka med språket, uppfattar rim och reflekterar över ordens form och betydelse
- deltar i dramaövningar

Läsa och skriva

Eleven

- har automatiserat sin lästeknik och läsningen är nästan flytande
- iakttar under läsningen sin egen förståelse av det lästa och kan med hjälp av innehållsuppfattningen förstå enstaka främmande ord
- kan skriva skrivstil med en läslig handstil
- skriver ljudenligt stavade och högfrekventa ord rätt och kan skriva meningar, frågor och utrop (versal, ordföljd, interpunktion)
- kan skriva texter med olika innehåll (saga, fakta, redogörelse)
- kan tillämpa enkla grammatikaliska regler i sitt eget skrivande

Litteratur

Eleven

- har läst barnböcker ur olika genrer
- känner till grundläggande litteraturbegrepp och kan tillämpa dem vid bokpresentationer
- har bekantat sig med Sandkulla filialbibliotek

Årskurs 3-4

Kommunikation

I undervisningen ges eleven möjlighet att utveckla sina kommunikationsfärdigheter på ett mångsidigt sätt. Eleven uppmanas att lyssna aktivt och ställa relevanta frågor samt att uttrycka sin egen åsikt och motivera den. Elevens eget språkbruk uppmärksammas och eleven handleds i ett korrekt språkbruk så att eleven uttrycker sig sammanhängande och förståeligt. Eleven övar sin förmåga att uppträda

inför publik och blir medveten om rätt röstläge, intonation, talhasighet och artikulation samt blir uppmärksam på betydelsen av kroppsspråk och ögonkontakt med publiken.

Informationssökning

Eleven bekantar sig med olika informationskällor och handleds i användningen av dem så att eleven småningom självständigt kan söka och hitta information i rätt källa. I undervisningen övas alfabetisk ordning samt användningen av uppslagsverk. I undervisningen bekantar sig eleven med olika medier och lär sig läsa dagstidningar. Se även skolans plan för IKT och studieteknik.

Läsning och litteratur

I undervisningen ges eleven möjlighet att läsa texter med mångsidigt innehåll och varierande språk. Eleven vänjer sig vid att reflektera över innehåll och handling i texter samt diskutera textens syfte och struktur. Genom att läsa olika texter utvecklar eleven enkla lässtrategier. Eleven handleds att i skolbiblioteket välja lämplig litteratur som intresserar eleven och motsvarar elevens läsförmåga. Syftet är att ge eleven litteraturupplevelser och att skapa ett personligt intresse för litteratur samt positiv inställning till läsning. I elevens individuella lästräning övas speciellt läsrytm och intonation. Syftet är att eleven uppnår en god läshastighet och att eleven förstår innehållet även i texter som inte direkt anknyter till deras vardag.

Producera text

I undervisningen ges eleven möjlighet att skriva olika typer av texter med varierande innehåll. Eleverna uppmärksammas på grammatik och språkstrukturer i sitt egna skrivande. Texter som "publiceras" skrivs enligt processkrivningsmetoden och övriga texter kommenteras av läraren.

MÅL

årskurs 3

Eleven

- kan förmedla information både muntligt och skriftligt
- kan med uttrycka tankar, känslor och åsikter i olika situationer
- lär sig lyssna på andras åsikter
- lär sig söka information på egen hand
- bekantar sig med användningen av bibliotek
- utvecklar läsningen och textförståelsen samt kan redogöra för och diskutera innehållet i böcker
- får mångsidiga litteraturupplevelser och har förmåga att självständigt välja litteratur som motsvarar läsförmågan
- kan skriva berättelser och korta faktatexter med sammanhängande innehåll
- lär sig stavningsregler som stöder det egna skrivandet
- känner till språkets uppbyggnad och form

årskurs 4

Eleven

- kan förmedla information både muntligt och skriftligt

- kan uttrycka tankar, känslor och åsikter i olika situationer
- lär sig lyssna på andras åsikter och reflektera över dem
- kan söka information från olika källor
- kan använda bibliotek på ett ändamålsenligt sätt
- läser flytande och har naturlig läsrhythm
- får mångsidiga läsupplevelser samt kan redogöra för och diskutera innehållet i böcker
- kan med hjälp av bilder och rubriker bilda sig en uppfattning om innehållet i texter
- kan skriva texter med sammanhängande innehåll och kan tillämpa stavningsregler som stöd för det egna skrivandet
- känner till språkets uppbyggnad och form

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 3 och 4

Kommunikation

- uttrycka sig i olika situationer; t.ex. hövlighet, telefonvett
- berätta och beskriva
- reflektera över information och ge relevanta svar
- referera händelser
- korta anföranden inför klassen
- drama; röstläge, intonation, talhasighet, artikulation, kroppsspråk

Informationssökning och media

- bibliotekskunskap; söka böcker och information av olika slag
- användningen av uppslagsverk
- nyckelord och tankekarta
- tidningens uppbyggnad
- nyhet, reklam, annons, övrig information

Textförståelse

- utveckla läsningen; läsrhythm, intonation
- enkla lässtrategier; ögna, skumläsa
- skillnad mellan helhet och detalj
- ordkunskap
- öva sig att förstå innehållet i faktatexter och plocka ut viktig fakta

Litteratur

- redogöra för personliga och gemensamma läsupplevelser
- analys av huvudperson

årskurs 3

Producera text

- beskriva händelser, personer, föremål mm.

- rubriker och tankekartor
- sagor
- kort, inbjudning, egna anteckningar
- skillnaden mellan tal- och skriftspråk
- automatisera handskriften

Språkets struktur och form

- ordklasser; verb, substantiv och adjektiv
- egennamn och namn på geografiska platser
- å-ljudet, ng-ljudet, e-ä, j-ljudet, dubbeltecknad konsonant
- mening, fråga och utrop
- ordföljd i meningar

Litteratur

- Bokcirkel och Bokberättare
- sagor
- böcker om barn
- bokreferat; återberätta handlingen

årskurs 4

Producera text

- styckeindelning
- bearbeta innehållet i texter
- brev, längre meddelanden
- strukturera och sammanställa information från flera källor
- skriva flytande och tydligt samt utveckla en personlig handskrift

Språkets struktur och form

- ordböjning; verb, substantiv, adjektiv
- meningsbyggnad
- norska och danska
- sj-ljudet, tj-ljudet,

Litteratur

- Bokcirkel, samarbete med biblioteket
- Johan Ludvig Runeberg (morgonsamlingstema i BG 2)
- utvalda författare; personporträtt och böcker
- barnromaner; t.ex. Tsziki, Sune
- enkel bokrecension

Årskurs 5-6

Kommunikation

I undervisningen ges eleven möjlighet att utveckla sina kommunikationsfärdigheter på ett mångsidigt sätt. Eleven deltar i diskussioner och lär sig framföra och motivera sina åsikter samt ge relevant respons på andras åsikter. Elevens eget språkbruk uppmärksammas och eleven är medveten om ett korrekt språkbruk och kan tillämpa standard svenska vid behov. Eleven håller tal och längre anföranden inför publik och lär sig uppträda naturligt samt beakta publiken redan i planeringsskedet. Genom drama ges eleven möjlighet att öva och utveckla röst användning och kroppsspråk.

Informationssökning

I undervisningen får eleven möjlighet att använda olika informationskällor. Eleven handleds i att avgränsa, reflektera över och bearbeta samlad information. I undervisningen ges eleven möjlighet att bekanta sig med olika medier och deras särdrag. Eleven fostras till att kritiskt granska medier och deras budskap. Se även skolans plan för IKT och studieteknik.

Läsning och litteratur

I undervisningen ges eleven möjlighet att läsa texter ur olika genre och eleven uppmuntras till att bli en aktiv reflekterande läsare. Eleven vänjer sig vid att analysera innehåll och handling i texter samt diskutera textens syfte och struktur. Eleven medvetandegörs på särdrag i olika genre och erbjuds mångsidiga läsoplevelser. Elevens läsfärdighet utvecklas så att eleven obehindrat kan läsa olika texter.

Producera text

I undervisningen uppmärksammas eleven på språket i olika typer av texter och övar sig att skriva texter med varierande syfte och innehåll. Eleven handleds i att självständigt reflektera över och bearbeta textens innehåll, språkriktighet och utformning.

MÅL

årskurs 5

Eleven

- producerar olika slag av texter såsom berättelser, beskrivningar och informativa texter, både muntligt och skriftligt
- deltar aktivt i diskussioner samt kan framföra sin åsikt och ge respons på andras åsikter
- uttrycker sig sammanhängande och utvecklar känslan för ett korrekt språk
- håller tal samt korta föredrag med tydliga och sammanhängande innehåll
- kan leta fram väsentlig information i tryckta och elektroniska källor
- kan i texter skilja åsikter från fakta och reflektera över uppgifternas pålitlighet
- använder ordböcker och andra språkliga hjälpmedel i syfte att utöka sitt ordförråd
- läser de böcker som klassen valt att läsa tillsammans och dessutom ett flertal valfria böcker, kortare texter och lyrik
- läser flytande och lär sig utnyttja strategier som förbättrar läsförståelsen
- läser olika typer av text och bearbetar det lästa

- kan välja sådan litteratur som intresserar och kan beskriva sig själv som läsare
- reflekterar över språkets struktur och form samt vet skillnaderna mellan talat och skrivet språk
- skriver texter med sammanhängande innehåll som baserar sig på kunskap, erfarenhet och fantasi
- kan skriva texter för olika situationer och kan planera, bearbeta och förbättra sin text
- utvecklar en läslig personlig handskrift och producerar text med hjälp av ordbehandlingsprogram
- kan på olika grund plocka ut och klassificera ord i texter samt kan utgående från ordens betydelse och böjning gruppera ord i ordklasser och satsdelar
- bekantar sig med den fiktiva världen genom film, teater och andra media
- deltar i dramaövningar och utvecklar förmåga att agera naturligt

årskurs 6

Eleven

- utvecklar mångsidiga kommunikationsfärdigheter
- producerar olika slag av texter såsom berättelser, beskrivningar och informativa texter, både muntligt och skriftligt
- deltar aktivt i diskussioner och kan framföra och motivera sina åsikter samt ge relevant respons på andras åsikter
- uttrycker sig säkert, tydligt och artigt enligt situationens krav samt kan självständigt variera och reglera sitt språk
- håller tal samt tydliga och sammanhängande föredrag
- känner till fördelarna med olika informationskällor och kan använda dem på ett ändamålsenligt sätt
- kan skilja åsikter från fakta och kan kritiskt granska innehållet och syftet i texter
- använder ordböcker och andra språkliga hjälpmedel som stöd för sitt eget språk
- läser de böcker som klassen valt att läsa tillsammans och dessutom ett flertal valfria böcker, kortare texter och lyrik
- läser flytande och kan utnyttja olika strategier beroende på läsningens karaktär
- läser olika typer av text och bearbetar det lästa
- bekantar sig med litteratur ur olika genre och utvecklar en personlig litteratur smak samt kan motivera sina litteraturval
- kan reflektera över språkets struktur och form samt kan beskriva skillnaderna mellan talat och skrivet språk
- skriver texter med olika syfte som baserar sig på kunskap, erfarenhet och fantasi
- kan självständigt planera, bearbeta och förbättra sin text samt bygga upp sina texter logiskt
- har en läslig personlig handstil och använder ordbehandlingsprogram vid behov
- kan på olika grunder plocka ut och klassificera ord i texter samt kan utgående från ordens betydelse och böjning gruppera ord i ordklasser och satsdelar
- reflekterar över hur texter är uppbyggda och kan göra enkel satsanalys samt känner till och kan tillämpa principerna för ordföljd
- bekantar sig med den fiktiva världen också genom film, teater och andra media
- deltar i dramaövningar och vidareutvecklar förmågan att agera inför publik
- återge intryck genom fysisk gestaltning

CENTRALT INNEHÅLL

centralt innehåll i årskurserna 5 och 6

Interaktionsfärdigheter

- normer för talad standardsvenska
- debatt
- retorik och att hålla tal
- drama; röst användning, kroppsspråk, gester, mimik, att röra sig på scen

Informationssökning och media

- reflektera över och bearbeta samlad information
- välja, strukturera och presentera material
- mediefostran
- söka information i olika källor
- handledd sökning på Internet

Textförståelse

- sammanfatta och slutsats
- reflektera över innehållet
- jämföra texter
- ordkunskap

Producera text

- skriva standardsvenska
- utveckla personlig handstil
- reflektera över och bearbeta egen text
- uttrycka egna åsikter och kommentera andras; t.ex. insändare
- mellanrubriker
- ord- och textbehandlingsprogram

årskurs 5

Språkets struktur och form

- ordklasser; räkneord, personliga pronomina, pluskvamperfekt
- satsanalys; predikat, subjekt och objekt
- rättskrivning och språkriktighet

Litteratur

- dikt, prosa, noveller
- bokrecension
- analys
- fantasy-litteratur
- samarbete med bibliotek

- bokcirkel

årskurs 6

Språkets struktur och form

- ordklasser; pronomen
- tempus; presens- pluskvamperfekt
- satsanalys; predikatsfyllnad
- dialekter
- rättskrivning
- språkriktighet

Litteratur

- dikt, prosa, noveller
- analys
- äventyrsklassiker
- serietidningar
- valfri ungdomsförfattare
- samarbete med bibliotek
- bokcirkel

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 5

Eleven

- kan både muntligt och skriftligt producera olika typer av texter såsom berättelser, beskrivningar och informativa texter
- deltar i diskussioner samt kan framföra sin åsikt och ge respons på andras åsikter
- använder ett korrekt språk och uttrycker sig sammanhängande
- kan hålla tal samt korta, tydliga och sammanhängande föredrag
- kan använda bibliotek samt kan leta fram väsentlig information i tryckta och elektroniska källor
- kan skilja åsikter från fakta i texter som är avsedda för åldersstadiet och reflektera över uppgifternas pålitlighet
- kan använda ordböcker och andra språkliga hjälpmedel i syfte att utveckla sitt ordförråd
- har läst de böcker som klassen valt att läsa tillsammans och dessutom ett flertal valfria böcker, kortare texter och lyrik
- kan läsa flytande och utnyttjar strategier som förbättrar läsförståelsen
- har läst olika typer av text, kan bearbeta det lästa och särskilja genre
- har förmåga att välja sådan litteratur som intresserar och kan beskriva sig själv som läsare
- kan reflektera över språkets struktur och form samt skillnaderna mellan talat och skrivet språk
- kan skriva texter som baserar sig på kunskap, erfarenhet och fantasi
- har skrivit flera texter för olika situationer och är van vid att planera, bearbeta och förbättra sin text
- förstår idén med stycke indelning då man strukturerar en text och kan bygga upp sina texter logiskt
- har utvecklat en läslig personlig handskrift och kan producera text med hjälp av ordbehandlingsprogram
- kan på olika grunder plocka ut och klassificera ord i texter samt kan utgående från ordens betydelse och böjning gruppera ord i ordklasser och satsdelar
- har bekantat sig med den fiktiva världen också genom film, teater och andra media

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 6

Eleven

- kan både muntligt och skriftligt producera olika slag av texter såsom berättelser, beskrivningar och informativa texter
- deltar aktivt i diskussioner och kan framföra och motivera sina åsikter samt ge relevant respons på andras åsikter
- uttrycker sig säkert, tydligt och artigt enligt situationens krav
- kan hålla tal samt tydliga och sammanhängande föredrag
- kan söka väsentlig information i tryckta och elektroniska källor
- kan skilja åsikter från fakta och reflektera över uppgifternas pålitlighet
- kan använda ordböcker och andra språkliga hjälpmedel som stöd för sitt eget språk
- har läst de böcker som klassen valt att läsa tillsammans och dessutom ett flertal valfria böcker, kortare texter och lyrik
- kan läsa flytande och kan utnyttja olika strategier beroende på läsningens karaktär
- har läst olika typer av text, kan bearbeta det lästa och beskriva genre
- kan välja sådan litteratur som intresserar och kan motivera sina litteraturval
- kan reflektera över språkets struktur och form samt kan beskriva skillnaderna mellan talat och skrivet språk
- kan skriva texter med olika syfte som baserar sig på kunskap, erfarenhet och fantasi
- kan självständigt planera, bearbeta och förbättra sin text samt bygga upp sina texter logiskt
- har en läslig personlig handskrift och kan använda ordbehandlings program
- har bekantat sig med den fiktiva världen också genom film, teater och andra media
- kan på olika grunder plocka ut och klassificera ord i texter samt kan utgående från ordens betydelse och böjning gruppera ord i ordklasser och satsdelar
- kan göra enkel satsanalys och känner till och kan tillämpa principerna för ordföljd

Finska

Studierna i finska inleds i årskurs 3 och syftet med undervisningen är att ge eleverna mångsidiga språkfärdigheter i landets majoritetsspråk. Språket undervisas i två olika lärokurser, finska som A-språk och modersmålsinriktad finska, beroende på elevens språkbakgrund.

Finska som A-språk

Undervisningen i finska som A-språk är i första hand riktad till enspråkigt svenska elever och elever som inte är så tvåspråkiga att de kan studera enligt den modersmålsinriktade lärokursen. Syftet är att ge eleverna sådana kunskaper och färdigheter att de klarar sig i vardagliga språksituationer och att de kan ta del av information och underhållning på finska. Till undervisningen i ämnet hör även finsk kultur och litteratur samt grundläggande insikter i språkets byggnad, funktion och variation. I undervisningen använder läraren och eleven så mycket finska som möjligt, men vid undervisningen vid nytt stoff används svenska som undervisningsspråk.

Undervisningen byggs upp kring teman som behandlar företeelser i elevens närmiljö. Det grundläggande ordförrådet utökas successivt. I undervisningen skall elevcentrerade undervisningsmetoder tillämpas, så att eleven använder språket så mycket som möjligt. Eleven ges möjlighet att bearbeta och automatisera nytt stoff så att han kan använda språket självständigt. Då eleven skriver egna texter tillämpas processkrivningsmodellen och ifyllnadsuppgifter används för att

befästa grammatikaliska strukturer. I undervisningen lyssnar eleven på talad och uppläst finska. Eleven återger innehållet i berättelser på svenska eller finska för att utveckla sin språkförståelse. Genom drama, dialog, diskussion m.m. övar eleven att använda språket.

Årskurs 3-4

MÅL

årskurs 3

Eleven

- lär sig ord, korta fraser och uppmaningar som gäller personliga angelägenheter eller den aktuella situationen
- kan svara på frågor och uttrycka sig kort utgående från det centrala innehållet
- läser och förstår innehållet i enkla, korta texter
- behärskar ett antal enskilda ord och uttryck och kan skriva enkla satser
- känner till enkla grammatikaliska strukturer och kan använda dem i övningar
- får ta del av språket genom, sånger, lekar, drama m.m.

årskurs 4

Eleven

- förstår enkla fraser, personliga frågor och vardagliga anvisningar samt innehållet i korta upplästa texter
- utökar ordförrådet och vågar uttrycka sig på finska i olika situationer
- läser och förstår innehållet i korta texter
- kan skriva satser och enkel text utgående från en bild
- känner till enkla grammatikaliska strukturer och kan använda dem i övningar
- får ta del av språket genom, sånger, lekar, drama m.m.

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 3

ämnesråden

- familjen
- skolgården och naturen
- människan och utseendet
- närmaste omgivningen, bl.a. färger,
- fritid och intressen
- husdjur
- julen

Strukturer

- presensböjning av verb
- nominativ singularis och pluralis
- genitiv singularis
- adessiv och inessiv singularis
- räkneord 1-20
- hälsnings- och artighetsfraser

årskurs 4

Ämnesråden

- naturen
- närmaste omgivningen bl.a. veckodagar, årstider, kläder
- att röra sig i närmiljön; bl.a. uppköp, kommunikationsmedel och resor
- att umgås; bl.a. telefonvett, fester, vett och etikett

Strukturer

- nominativ sg. och pl., genitiv sg., adessiv och inessiv, presensböjning
- objekt i akkusativ 1, singularis och pluralis
- objekt i partitiv singularis
- frågande presens
- nekande presens
- adessiv och essiv med frågeordet milloin
- jakande och nekande imperativ
- ablativ och allativ
- räkneorden 0-1000
- klockan

Årskurs 5-6

MÅL

årskurs 5

Eleven

- förstår det centrala innehållet i diskussioner och upplästa texter
- kan tillämpa sitt ordförråd för att uttrycka sig i olika situationer
- läser och förstår enkel prosa och faktatext
- har bekantat sig med finska sagor och läst åtminstone en barnbok
- kan skriva enkla sammanhängande texter
- känner till grammatikaliska strukturer och kan använda dem i sitt eget språkbruk
- känner till finska traditioner och seder som hör till dem

årskurs 6

Eleven

- förstår tal och kan delta i en diskussion om vardagsnära ämnen på standardspråk
- behärskar ett vardagligt ordförråd och några idiomatiska uttryck och kan uttrycka sig förståeligt i olika situationer
- talar flytande i vardagssituationer och uttalet är förståeligt
- kan läsa och förstå innehållet i kortare texter om bekanta ämnen och kan följa huvudtankar samt särskilja viktiga detaljer i längre texter om bekanta ämnen
- har bekantat sig med finsk litteratur och läst åtminstone en ungdomsbok
- kan skriva kort sammanhängande text med olika syften om vardagsnära ämnen
- kan utnyttja grammatikaliska strukturer i sitt eget språkbruk

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 5

Ämnesråden

- djur och natur i Finland
- fritid och intressen
- festligheter och högtider; bl.a. valborg, nyår, självständighet
- närmaste omgivningen; bl.a. väderlek, väderstreck, månader
- kroppsdelar, utseende, egenskaper
- dikt och saga

Strukturer

- repetition av strukturer i årskurs 4
- inre och yttre lokalkasus
- böjning av hjälpverb
- inessiv vid tidsuttryck
- objekt
- jakande imperfekt
- possessivsuffix
- essiv vid högtider
- ämnesord i partitiv
- räkneord och ordningstal 1-5

årskurs 6

Ämnesråden

- ung i dag
- medier; bl.a. tidning, film, dator
- närmaste omgivningen; bl.a. hobby, hälsa, känslor
- vilda djur
- finskans ursprung och dialekter
- litteratur

– Kalevala
Strukturer

- repetition av strukturer i årskurs 5
- nekande imperfekt
- jakande och nekande perfekt
- translativ och essiv
- objekt vid känsloverb
- ordningstal

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 6

Eleven

- förstår tal och kan delta i en diskussion om vardagsnära ämnen på standardspråk
- behärskar ett vardagligt ordförråd och några idiomatiska uttryck och kan uttrycka sig förståeligt i olika situationer
- talar flytande i vardagssituationer med ett förståeligt uttal
- kan läsa och förstå innehållet i kortare texter om bekanta ämnen och kan följa huvudtankar samt särskilja viktiga detaljer i längre texter om bekanta ämnen
- kan skriva sammanhängande text med olika syften om vardagsnära ämnen
- har lärt sig grundläggande grammatik och kan utnyttja grammatikaliska strukturer i sitt eget språkbruk
- känner till finskans ursprung och dialekter
- har bekantat sig med finsk kultur och litteratur

Modersmålsinriktad finska

Undervisningen i den modersmålsinriktade lärokursen riktar sig till elever som är tvåspråkiga eller som har finska som hemspråk. Undervisningen utgår från att eleven kan uttrycka sig muntligt på finska och att eleven förstår finska i tal och skrift. Syftet är att stärka och utveckla elevens språk. I undervisningen används främst finska som undervisningsspråk och elevens eget språkbruk uppmärksammas. Eleven uppmanas att använda ett korrekt standardspråk. Undervisningen byggs upp kring teman som behandlar företeelser i elevens närmiljö. Elevens ordförråd utökas successivt med ord som inte tillhör vardagsvokabulären. I undervisningen tillämpas elevcentrerade undervisningsmetoder, så att eleven har möjlighet att utveckla språket mångsidigt. Eleverna skriver även egna texter och ifyllnadsuppgifter används för att befästa grammatikaliska strukturer. Eleven ges möjlighet att läsa för åldern lämplig litteratur och stifta bekantskap med det finska kulturarvet i form av talesätt, sedvänjor, sånger, dikter, traditioner m.m. Syftet med undervisningen är att eleven anammar en positiv attityd till vardera nationalspråken och att eleven erhåller en realistisk bild av sin egen språkförmåga samt vilja att utveckla den.

Årskurs 3-4

MÅL

årskurs 3

Eleven

- förstår det centrala innehållet i diskussioner och upplästa texter
- kan tillämpa sitt ordförråd och nyinlärda ord och fraser för att uttrycka sig i olika situationer
- vet skillnad på talspråk och standardspråk
- läser och förstår enkel prosa och faktatext
- bekantar sig med folksagor och läst åtminstone en barnbok
- kan skriva enkla sammanhängande texter
- känner till grammatikaliska strukturer och kan använda dem i sitt eget språkbruk
- känner till hur man firar självständighetsdag och jul

årskurs 4

Eleven

- förstår tal och kan delta i en diskussion om vardagsnära ämnen
- utvecklar ett varierande ordförråd och behärskar vanliga idiomatiska uttryck
- uttrycker sig förståeligt i olika situationer på standardspråk
- talar flytande i vardagssituationer och uttalet är felfritt
- läser och förstår innehållet i kortare texter om bekanta ämnen och kan följa huvudtankar samt särskilja viktiga detaljer i längre texter om bekanta ämnen
- bekantar sig med finsk språktradition
- kan skriva kort sammanhängande text med olika syften om vardagsnära ämnen
- kan utnyttja grammatikaliska strukturer i sitt eget språkbruk
- känner till hur man firar påsk

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 3

Ämnesråden

- jag, familjen och hemmet
- skolan
- årstidsväxlingar i naturen
- husdjur
- folksagor
- påsken

Strukturer

- presensböjning av verb
- kasusböjning av substantiv och adjektiv i singularis
- adjektiv komparation
- nominativ singularis och pluralis av substantiv och adjektiv
- räkneord 0-100
- hälsnings- och artighetsfraser
- sammansatta ord och "yhdymerkki"
- lång och kort vokal
- dubbeltecknad konsonant
- diftong

årskurs 4

Ämnesråden

- husdjur och växter på gårdsplanen
- närmaste omgivningen bl.a. veckodagar, årstider, klockan, månaderna, kroppsdelar
- att röra sig i närmiljön; bl.a. uppköp, kommunikationsmedel och resor
- att umgås; bl.a. telefonvett, fester, vett och etikett
- sagor
- språktradition
- självständighetsdagen och julen

Strukturer

- böjning av verb i presens och imperfekt
- kasusböjning i nomen
- objekt i satser
- frågeord
- possessivsuffix
- jakande och nekande imperativ
- räkneorden 0-10000 och ordningstalen 1-20
- klockan
- användningen av stor och liten bokstav
- sammansatta meningar och konjunktioner

Årskurs 5-6

MÅL

årskurs 5

Eleven

- förstår innehållet och kan delta i diskussioner som behandlar konkreta ämnesområden
- utvecklar ett mångsidigt ordförråd och behärskar idiomatiska uttryck

- uttrycker sig flytande på standardspråk och kan berätta om vanliga konkreta ämnen samt redogöra för andra ämnen såsom filmer, böcker eller musik
- läser och förstår texter med varierande innehåll och har läst åtminstone två böcker
- bekantar sig med Kalevala
- kan skriva sammanhängande text med olika syften
- kan utnyttja grammatikaliska strukturer i sitt eget språkbruk

årskurs 6

Eleven

- kommunicerar säkert i de flesta vanliga situationer och kan följa nyheter, intervjuer och filmer i radio och tv.
- utvecklar ett omfattande ordförråd och använder många slags strukturer och satser
- talar ett nyanserat standardspråk och kan använda det i olika situationer
- läser och förstår texter med varierande innehåll och klarar av att förstå innehållet i texter som kräver en viss slutlednings förmåga
- har bekantat sig med finskans ursprung och dialekter
- kan skriva sammanhängande text med olika syften
- behärskar grammatik och satsstrukturer i sitt eget språkbruk

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 5

Ämnesråden

- djur och natur i Finland
- resor
- fritid och intressen
- festligheter och högtider; bl.a. valborg, nyår
- närmaste omgivningen; bl.a. väderlek, väderstreck,
- dikt
- Kalevala
- ungdomslitteratur

Strukturer

- böjning av verb
- kasusböjning av nomen
- tidsuttryck
- satsbyggnad
- förkortningar

årskurs 6

Ämnesråden

- ung i dag
- medier; bl.a. tidning, film, dator
- närmaste omgivningen; bl.a. hobby, hälsa,
- vilda djur och geografi

- finskans ursprung och dialekter
- litteratur

Strukturer

- böjning av verb
- kasusböjning av nomen
- translativ och essiv
- räkneord och ordningstal
- sammansatta ord och "yhdysmerkki"
- egennamn och artnamn

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 6

Eleven

- kommunicerar säkert i de flesta vanliga situationer och kan följa nyheter, intervjuer och filmer i radio och tv.
- har utvecklat ett omfattande ordförråd och använder många slags strukturer och satser
- uttrycker sig flytande i olika situationer på ett nyanserat standardspråk
- läser och förstår texter med varierande innehåll och klarar av att förstå innehållet i texter som kräver en viss slutlednings förmåga
- har bekantat sig med finsk språktradition och litteratur
- känner till finskans ursprung och dialekter
- kan skriva sammanhängande text med olika syften
- behärskar grammatik och satsstrukturer i sitt eget språkbruk

Engelska

Studierna i engelska inleds i årskurs 4, syftet är att vänja eleven vid att kommunicera på engelska i konkreta och vardagliga situationer samt att ge eleven en inblick i den engelskspråkiga kulturen. I undervisningen ges eleven möjlighet att utveckla goda rutiner för språkstudier. Undervisningen byggs upp kring temaområden som behandlar företeelser i elevens närmiljö och företeelser i de engelskspråkiga länderna, så att det grundläggande ordförrådet utökas successivt. I undervisningen tillämpas elevcentrerade undervisningsmetoder, så att eleven använder språket så mycket som möjligt. Eleven ges möjlighet att bearbeta och automatisera nytt stoff så att han kan använda språket självständigt. Ifyllnadsuppgifter används för att befästa grammatikaliska strukturer. Vid undervisning av nytt stoff används svenska som undervisningsspråk.

Årskurs 4-6

MÅL

årskurs 4

Eleven

- lär sig ord, korta fraser och uppmaningar som gäller personliga angelägenheter eller den aktuella situationen
- kan svara på frågor och uttrycka sig kort utgående från det centrala innehållet
- behärskar ett antal enskilda ord och uttryck samt kan skriva enkla satser
- läser och förstår innehållet i korta texter
- känner till enkla grammatikaliska strukturer och kan använda dem i övningar

- får ta del av språket genom sånger, lekar, drama m.m.

årskurs 5

Eleven

- förstår enkla fraser och upplästa texter som tangerar det centrala innehållet
- kan tillämpa sitt ordförråd för att uttrycka sig i olika situationer
- läser och förstår enkel prosa och faktatext
- har bekantat sig med engelska sagor
- kan skriva satser och enkla sammanhängande texter
- känner till grammatikaliska strukturer och kan använda dem i sitt eget språkbruk
- känner till engelska traditioner och seder som hör till dem

årskurs 6

Eleven

- förstår tal och kan delta i en diskussion om vardagsnära ämnen på standardspråk
- behärskar ett vardagligt ordförråd och några idiomatiska uttryck och kan uttrycka sig förståeligt i olika situationer
- talar flytande i vardagssituationer och uttalet är förståeligt
- kan läsa och förstå innehållet i kortare texter om bekanta ämnen och kan följa huvudtankar samt särskilja viktiga detaljer i längre texter om bekanta ämnen
- har bekantat sig med engelsk litteratur
- kan skriva kort sammanhängande text med olika syften om vardagsnära ämnen
- kan utnyttja grammatikaliska strukturer i sitt eget språkbruk
- lär sig använda olika språkinlärningsstrategier på ett ändamålsenligt sätt

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 4

Ämnesområden

- jag, familjen och hemmet
- saker och fenomen i närmiljön
- skolan och kamraterna

Strukturer

- singular - plural
- personliga pronomen
- verb böjning; can, is, have, go
- prepositioner
- alfabetet
- frågor med do
- tal 0-100
- klockan; i hel och halvtimme, kvart
- a, an
- hälsningar och artighetsfraser

årskurs 5

Ämnesområden

- närmiljön
- fritidsaktiviteter
- att uträtta ärenden
- Storbritannien – Irland

Strukturer

- imperfekt
- futurum
- pågående presens
- adjektiv komparation
- frågor med does, did
- ordningstal
- datum, årtal
- tal 100-
- genitiv

årskurs 6

Ämnesområden

- vardagssituationer
- kroppen
- den engelskspråkiga kulturen
- livet på landet - i staden
- Canada, USA och Australien

Strukturer

- pågående imperfekt
- oregelbunden pluralböjning
- perfekt
- pluskvamperfekt
- relativa pronomen; who, which
- indefinita pronomen; some, any

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 6

Eleven

- förstår tal och kan delta i en diskussion om vardagsnära ämnen på standardspråk
- behärskar ett vardagligt ordförråd och några idiomatiska uttryck och kan uttrycka sig förståeligt i olika situationer
- talar flytande i vardagssituationer med ett förståeligt uttal
- kan läsa och förstå innehållet i kortare texter om bekanta ämnen och kan följa

- huvudtankar samt särskilja viktiga detaljer i längre texter om bekanta ämnen
- kan skriva sammanhängande text med olika syften om vardagsnära ämnen
- har lärt sig grundläggande grammatik och kan utnyttja grammatikaliska strukturer i sitt eget språkbruk
- har bekantat sig med engelsk kultur

Matematik

Matematiken är till sin natur abstrakt. Genom att studera egenskaper hos tal och mängder samt relationer mellan dem hittar eleverna vägen till kunskap om talen och räkneoperationerna. Ju större erfarenhet eleverna får av talens relation till varandra, desto lättare begriper de föreställningar om verkligheten, som uttrycks med tal. Utgående från en konkret verklighet bygger man upp en matematisk modell där språket används aktivt. Undervisningen i matematik har som uppgift att ge eleverna möjlighet att utveckla ett matematiskt tänkande och lära sig matematiska begrepp samt de mest använda lösningsmetoderna. Undervisningen i matematik framskrider systematiskt och läraren bör effektivt utnyttja vardagsproblem som kan lösas med hjälp av matematiskt tänkande eller matematiska metoder.

Matematikundervisningen kan bestå av laboration, huvudräkning, problemlösning och mekanisk färdighetsträning. Med hjälp av konkret material undersöker eleverna ett problem som uttrycks som en algoritm eller en formel. Genom problemorienterade och undersökande arbetssätt fördjupas tidigare kunskap och ny kunskap utvecklas. Läraren uppmärksammar eleverna på lösningar och lagbundenheter i matematiken. Läraren måste vara observant på elevens lösningsmodeller så att inte felaktiga modeller automatiseras. Den nya kunskapen automatiseras med hjälp av mekanisk färdighetsträning. Utvärdering är en ständig process i matematikundervisningen. Läraren observerar elevernas matematiska tänkande under lektionerna och ingriper och handleder vid behov. Elevens räknefärdighet utvärderas kontinuerligt genom skriftliga förhör. Utvärderingen ligger som grund för fortsatta åtgärder.

Årskurs 1-2

Undervisningen byggs upp så att eleverna bereds möjlighet att utveckla ett matematiskt tänkande och upptäcka sambandet mellan matematik och verklighet. I undervisningen ges eleverna möjlighet att laborera och kommunicera kring matematiska problem i grupp och tillsammans med läraren. Eleverna får även använda laborativt material vid självständigt arbete.

MÅL

årskurs 1

Eleven

- utvecklar taluppfattningen och lär sig grundläggande räknefärdigheter
- förstår enkla matematiska begrepp
- lär sig motivera sina handlingar och slutsatser muntligt med hjälp av konkreta hjälpmedel eller bilder
- får uppleva matematik på ett mångsidigt sätt
- övar sig att lyssna och koncentrera sig
- förstår sambandet mellan verklighet och matematiska uppgifter

årskurs 2

Eleven

- utvecklar taluppfattningen och räknefärdigheten
- förstår och kan använda enkla matematiska begrepp
- kan motivera sina handlingar och slutsatser muntligt med hjälp av konkreta hjälpmedel eller bilder
- får uppleva matematik på ett mångsidigt sätt
- lär sig att koncentrera sig och kommunicera samt utvecklar sitt tänkande
- förstår sambandet mellan verklighet och matematiska uppgifter
- övar sig att observera matematiska problem i sin omvärld

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 1

tal och räkneoperationer 0-100

- siffersymboler, räkneord och antal
- matematiska tecken; + - = < >
- matematiska begrepp; addition, subtraktion, summa, differens, term
- jämföra, klassificera, ordna, dela upp och kombinera
- tiopar
- ental-tiotal
- addition och subtraktion som huvudräkning samt sambandet mellan räknesätten
- euro och cent

algebra

- enkla talföljder
- jämna och udda tal

geometri

- lägesord
- namnge cirkel, kvadrat, rektangel, triangel
- rita cirkel, kvadrat, rektangel, triangel
- enkla speglingar och förstoringar

mätning

- mäta sträcka < 100 cm
- uppskatta förhållandet mellan längder
- längdenheter; cm, m
- avläsa analog klocka

informationsbehandling och statistik

- avläsa stapeldiagram och enkla tabeller

årskurs 2

tal och räkneoperationer 0-1000

- räkneord och antal
- matematiska tecken; * /
- jämföra, klassificera, ordna, dela upp och kombinera
- ental-tiotal-hundratal
- addition, huvudräkning och uppställning även med minnessiffra
- subtraktion, huvudräkning och uppställning även med lån
- multiplikationstabellerna 0-5 och 10
- enkel division
- matematiska begrepp; term, summa, differens, multiplikation, division, produkt

algebra

- regelbundenheter, förhållanden och beroenden
- talföljder; öka, minska, jämna, udda

geometri

- namnge och beskriva cirkel, kvadrat, rektangel, triangel
- känna igen klot, rätblock, kon, kub, cylinder
- punkt, sträcka, bruten linje, stråle, rät linje, vinkel
- omkrets; triangel, rätblock
- speglingar och förstoringar

mätningar

- massa, volym, längd
- klockan; avläsa digitalklocka, sambandet mellan digital och analog tid
- enhetsbyten; cm-m, g-kg, dl-l, mm-km
- jämföra areor

informationsbehandling och statistik

- avläsa och konstruera stapeldiagram och enkla tabeller

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 2

Eleven

- känner igen och kan namnge talen 0-1000 samt kan åskådliggöra dem på tallinjen
- förstår och kan använda tiosystemet som positionssystem
- kan jämföra, klassificera, ordna, dela upp och kombinera tal
- kan utföra additioner och subtraktioner med och utan tiotalsövergång som huvudräkning
- kan ställa upp och räkna additioner och subtraktioner med minnessiffra och lån
- kan multiplikationstabellerna 0-5 och 10
- förstår och kan använda enkla matematiska begrepp
- känner igen geometriska figurer och kroppar samt de geometriska grundbegreppen
- kan motivera sina handlingar och slutsatser muntligt med hjälp av konkreta hjälpmedel

- samt skriftligt som algoritm
- kan klassificera föremål enligt olika egenskaper och redogöra för läget i rummet
 - kan utföra mätningar med enkla mätredskap och känner till de viktigaste storheterna, så som längd, massa, volym och tid
 - kan avläsa analog och digitaltid samt känner till sambandet mellan dem
 - kan tillämpa addition, subtraktion, multiplikation och division i vardagliga situationer
 - kan avläsa stapeldiagram och enkla tabeller

Årskurs 3-4

MÅL

årskurs 3

Eleven

- kan jämföra, klassificera, ordna, dela upp och kombinera tal
- lär sig grundläggande räknefärdigheter
- lär sig uppskatta rimligheten i lösningarna
- förstår matematiska begrepp och kan tillämpa dem
- utvecklar en strategi för huvudräkning och mekaniskräkning
- kan motivera sina slutsatser muntligt samt skriftligt som algoritm
- utvecklar sitt tänkande vid lösning av matematiska problem och lär sig att observera dem i sin omvärld

årskurs 4

Eleven

- lär sig begreppssystem genom att undersöka och göra observationer
- kan uppskatta rimligheten i lösningar
- kan tillämpa matematiska begrepp och kan motivera sina slutsatser muntligt samt skriftligt som algoritm
- utvecklar en individuell strategi för huvudräkning och befäster reglerna för mekaniskräkning
- utvecklar sitt tänkande vid lösning av matematiska problem och lär sig att observera dem i sin omvärld
- övar sig i att ställa frågor och dra slutsatser på basis av observationer
- övar sig i att arbeta koncentrerat och långsiktigt samt att arbeta i grupp

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 3

tal och räkneoperationer 0-10000, naturliga tal

- känna igen och namnge talen 0-10000 samt behärska talföljden
- ental-tio-tal-hundrat-tusental
- addition, huvudräkning och uppställning även med minnessiffra
- subtraktion, huvudräkning och uppställning även med lån
- multiplikationstabellerna 0-10
- multiplikation med 10, 100, 1000 som huvudräkning
- multiplikationsuppställning där en faktor är < 10
- sambandet mellan multiplikation och division
- division som huvudräkning
- matematiska termer; faktor, produkt, täljare, nämnare, kvot

geometri

- kub, rätblock, klot, pyramid, cylinder
- hörn, sidoyta, kant
- trubbvinklig-, rätvinklig-, spetsvinkligtriangel
- parallelogram
- omkrets

informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- konstruera och avläsa tabell och stapeldiagram

tid och måttenheter

- tidsintervall
- tidmätning och enhetsbyten; h, min, sek
- kalendern
- kg-g
- km-m-dm-cm-mm
- l-dl

årskurs 4

tal och räkneoperationer naturliga tal

- de fyra räknesätten, uppställning och huvudräkning
- divisionstrappa med ensiffrig nämnare
- kort division
- multiplikation med flersiffriga faktorer som uppställning
- räknesättens ordningsföljd

tal och räkneoperationer bråk

- begreppet bråk
- del av helhet och antal
- addition och subtraktion av liknämninga bråk

tal och räkneoperationer decimaltal

- begreppet decimaltal
- tiondelar och hundradelar
- huvudräkning
- additions och subtraktions uppställning

informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- frekvenstabell

geometri

- romb
- prisma, tetraed
- likformighet och symmetri

tid och måttenheter

- beräkning av tidsintervall
- tidmätning och enhetsbyten; h, min, sek
- kalendern
- t-kg-g
- km-m-dm-cm-mm
- l-dl

Årskurs 5

MÅL

Eleven

- lär sig att bilda matematiska begrepp och begreppssystem genom att undersöka och göra observationer
- besitter grundläggande räknefärdigheter
- kan lösa matematiska problem och uppskatta rimligheten i lösningar
- kan motivera sitt handlande och sina slutledningar med hjälp av matematiska begrepp samt presentera sina lösningar för andra
- utvecklar en individuell strategi för huvudräkning och befäster reglerna för mekanisk räkning
- lär sig att ställa frågor och dra slutsatser på basis av observationer
- lär sig att arbeta koncentrerat och långsiktigt samt att arbeta i grupp

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 5

tal och räkneoperationer naturliga tal

- de fyra räknesätten
- räknesättens ordningsföljd
- uttryck
- delbarhetsregler

tal och räkneoperationer hela tal

- tallinje
- positiva och negativa tal

tal och räkneoperationer bråk

- bråkform och blandad form
- förlängning och förkortning
- addition och subtraktion med oliknämninga bråk
- multiplikation av bråk med ett heltal
- division av bråk med heltal

tal och räkneoperationer decimaltal

- avrundningsregler
- additions och subtraktions uppställning
- multiplikations- och divisionsuppställning

procent

- begreppet procent
- procenträkning med hela tiotal
- 10%, 25%, 50%, 75%
- sambandet mellan bråk och procent

algebra

- enkla ekvationer

geometri

- cirkeln och dess delar
- rita cirklar enligt radie eller diameter
- mäta och rita vinklar
- parallelltrapets
- area av trianglar och fyrhörningar
- enhetsbyten, massa, volym, längd
- skala

informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- koordinatsystemet
- medelvärde
- typvärde och median
- enkel sannolikhet
- linjediagram

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅK 5

Eleven

- kan göra matematiska observationer och använda matematiska begrepp vid problemlösning
- kan beskriva verkliga situationer och fenomen matematiskt
- kan skilja åt kvalitativa och kvantitativa egenskaper samt kan beskriva konkreta samt abstrakta grupper genom att göra sanna och falska påståenden om dem
- förstår och kan använda positionssystemet
- kan åskådliggöra bråk och utföra enkla räkneoperationer
- kan uttrycka räkneoperationer skriftligt och muntligt och känner till sambanden mellan de olika räknesätten
- kan uppskatta resultatet i förväg och bedöma hur rimlig lösningen är
- kan bilda och fortsätta talföljder samt presentera beroendeförhållanden
- kan göra figurer enligt givna instruktioner samt beräkna arean och omkretsen för fyrhörningar och trianglar
- känner igen likformighet och kan göra förstoringar och förminskningar i ett givet förhållande
- förstår principerna som gäller vid mätning
- kan samla uppgifter, ordna, klassificera och presentera dem i statistisk form samt kan avläsa tabeller och diagram
- kan klarlägga antalet möjliga utfall och alternativ samt avgöra om en händelse är omöjlig eller säker

Årskurs 6

De huvudsakliga uppgifterna och målen för undervisningen är att förstärka det matematiska kunnandet och utveckla tillräckliga grundläggande matematiska färdigheter. Eleven ställer upp modeller för vardagliga matematiska problem, lär sig matematiska tankemodeller samt övar sig att minnas, koncentrera sig och uttrycka sig exakt.

MÅL

årskurs 6

Eleven

- förstår betydelsen av matematiska begrepp och regler
- lär sig att se sambanden mellan matematiken och den reella världen och förstår sambandet mellan vardagsspråket och det matematiska språket
- kan addera, subtrahera, multiplicera och dividera hela tal, decimaltal och bråk
- utvecklar ett logiskt och kreativt tänkande
- tillämpar olika tankeprocesser och metoder för att skaffa sig information

- uttrycker sina tankar entydigt och kan motivera sitt handlande och sina slutsatser
- ställer frågor och drar slutsatser utgående från observationer
- upptäcker lagbundenheter
- arbetar koncentrerat och långsiktigt samt kan fungera i grupp

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 6

tankeförmåga- och metoder

- textuppgifter som kräver slutledningsförmåga
- skisser som stöder tänkandet
- olika lösningsmodeller
- matematikens historia

tal och räkneoperationer naturliga tal

- de fyra räknesätten
- överslagsräkning
- faktorisering

tal och räkneoperationer hela tal

- tallinje
- motsatt tal

tal och räkneoperationer bråk

- förlängning och förkortning
- addition och subtraktion
- multiplikation och division
- inverterat tal

tal och räkneoperationer decimaltal

- addition, subtraktion, multiplikation, division

procent

- sambandet mellan bråk och procent
- procentberäkning

algebra

- ekvationer av första graden

funktioner

- koordinatsystem

geometri

- cirkeln och dess delar
- trianglar och fyrhörningar
- pentagon, hexagon, oktagon
- beräkning av omkrets och area av fyrhörningar och trianglar
- area och volym av rätblock
- geometriska konstruktioner
- enhetsbyten; areaenheter, volym (kubik), l = kubikdecimeter

sannolikhet och statistik

- tolkning av diagram
- medelvärde
- typvärde och median
- enkel sannolikhet
- cirkeldiagram

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅK 6

Eleven

- kan göra matematiska observationer och använda matematiska begrepp vid problemlösning
- kan beskriva verkliga situationer och fenomen matematiskt
- kan skilja åt kvalitativa och kvantitativa egenskaper samt kan beskriva konkreta samt abstrakta grupper genom att göra sanna och falska påståenden om dem
- kan matematisera ett enkelt problem och göra upp en plan för att lösa problemet, lösa och granska lösningens riktighet
- besitter grundläggande räknefärdighet
- kan uttrycka räkneoperationer skriftligt och muntligt och känner till sambanden mellan de olika räknesätten samt använda procenträkning
- kan göra upp en plan över hur man löser ett problem och bedöma resultatets riktighet
- kan bilda och fortsätta talföljder samt presentera beroendeförhållanden
- känner igen och kan konstruera olika geometriska former och kroppar samt identifiera deras egenskaper
- beräkna volymen av rätblock samt beräkna arean och omkretsen för fyrhörningar och trianglar
- kan skilja på likformiga, symmetriska och kongruenta figurer
- kan utföra mätningar och enhetsbyten med de vanligaste enheterna
- kan samla uppgifter, ordna, klassificera och presentera dem i statistisk form samt kan avläsa tabeller och diagram
- kan lösa en enkel ekvation av första graden

TEMA

TEMA är en ämnesgrupp som består av biologi, geografi, fysik, kemi och hälsokunskap. Undervisningen utgår från elevens tidigare kunskaper och färdigheter och den byggs upp så att eleverna erhåller kunskaper om helheter framom detaljkunskap. Eleverna ges möjlighet att tillägna sig kunskaper via naturvetenskapliga forskningsmetoder. Det centrala innehållet i den nationella läroplanen är i skolans läroplan fördelat i växelkurser. Varje tema inleds med en gemensam

genomgång av väsentlig fakta som belyser förhållanden och egenskaper för temat. Kunskaper och färdigheter befästs då eleverna arbetar individuellt eller i grupp med temat. Undervisningen planeras så att eleverna är de som aktivt söker information. Eleverna planerar, genomför och redovisar arbeten av olika omfattning och karaktär. Eleverna vänjer sig vid att inhämta, analysera, bearbeta och presentera fakta i olika former. Genom gemensamma reflektioner blir eleverna medvetna om förhållandet mellan orsak och verkan.

Årskurs 1-2

MÅL

gemensamma mål i årskurserna 1-2

Eleven

- kan ordningsföljden på årstiderna och känner till årstidernas variationer
- kan ordningsföljden på veckodagarna och kan namnge månaderna
- kan namnge och beskriva de vanligaste växterna och djuren i närmiljön
- förstår och kan förklara enkla företeelser i närmiljön
- har en uppfattning om hur människan är uppbyggd och känner till vardagliga hälsofrämjande vanor
- kan kontrollera sina känslor och vet hur man fungerar i grupp
- behärskar grundformerna för ett artigt beteende; även i trafiken
- känner till Finlandssvenska kulturtraditioner t.ex Lucia samt årets festseder
- kan göra enkla redovisningar muntligt och skriftligt utgående från gemensam fakta och enkel faktatext

CENTRALT INNEHÅLL

växelkurs 1

Min omgivning

- dygnet
- årstider, månader och veckodagar
- respekt, regler, goda seder, hänsyn
- vänskap
- namnge känslor och reglera känslouttryck

Trafik

- trafikregler för fotgängare
- riskfaktorer i trafiken
- fortkaffningsmedel och användningen av dem

Naturen om hösten – trädgården

- levande och icke levande natur; svamppyssel
- bär, frukter och grönsaker
- djur i näromgivningen; igelkotten

Hemma hos mig

- säkerhet och riskfaktorer i hemmet
- enkla maskiner -> lyft rätt
- elektriska apparater
- enkel första hjälp, 112, hjälmar
- undersöka ämnen och föremål; magnetism
- återanvändning, sortering

Finland

- allmänt; huvudstad, flagga, kartbild
- självständighet

Naturen om vintern

- djur om vintern; utseende, spår, föda ; haren, björnen, renen
- stannfåglar; talgoxen, domherren, skatan
- vattnets aggregationstillstånd

Dinosaurier

Naturen om våren – trädgården

- småkryp som flyger; nyckelpigan, citronfjärilen
- vårtecken; tussilago
- fotosyntes
- kompostering

växelkurs 2

Min omgivning

- årstider, månader och veckodagar
- respekt, regler, goda seder, hänsyn
- vänskap

Matens väg

- hälsosamma matvanor, kostcirkeln
- råvara – produkt
- sädesslagen
- naturens kretslopp

Närmiljön

- hembygden; Vanda, Dickursby
- landsbygd och stadsmiljö
- kartan

Naturen om hösten – skogen

- vanliga träd; delar, lövens och barrens utseende
- djuren förbereder sig för vintern; ekorren

Våra grannländer

- allmänt, huvudstad, flagga, kartbild

Rymden

- solsystemet, planeterna, månen

Naturen om vintern

- väderlek och termometer
- vattnets kretslopp

En titt på människan

- kroppsdelar
- centrala organ
- levnadslopp; uppväxt, utveckling
- dygnsrytm och hygien
- sinnen; hör-, synskadade, rörelseförhindrade

Naturen om våren – skogen

- vårblommor; sippor
- småkryp på marken; spindeln, myran
- metamorfos
- vårtecken; flyttfåglar, tranan, svalan
- allemansrätten

Trafik

- trafikregler för fotgängare och cyklister
- sjövätt

Årskurs 3-4

MÅL

Gemensamma mål i årskurserna 3 - 4

Eleven

- iakttar sin närmiljö och blir medveten om fenomen i den
- kan utföra enkla naturvetenskapliga experiment med handledning

- kan presentera sina iakttagelser och arbeten muntligt och skriftligt samt använda vissa naturvetenskapliga begrepp
- kan undersöka och iaktta organismer i närmiljön
- kan följa instruktioner och ta ansvar för sitt arbete
- kan arbeta självständigt och i grupp samt värdesätta sitt och andras arbete

Eleven

- känner till produktion och förbrukning av elektricitet i hemmen och kan använda elapparater på ett säkert sätt
- känner till förbrukningen av vatten i hushållen och kan sortera avfall i hemmet
- kan namnge människans kroppsdelar och viktigaste organ
- vet hur man sköter sin dagliga hygien och känner igen vissa sjukdomssymptom
- vet hur man rör sig tryggt i trafiken och kan trafikregler som berör cyklister
- kan namnge växter och djur i näromgivningen samt beskriva deras utseende och livsmiljö
- känner till årstidernas variation och kan beskriva hur olika organismer har anpassat sig till årstiderna
- kan beskriva vattnets kretslopp i naturen
- har en uppfattning om Finlands geografiska läge och kan beskriva vad som betraktas "finskt"
- kan beskriva naturförhållandena i olika delar av Finland
- kan namnge viktiga geografiska platser och placera dem på kartan

Eleven

- känner till väderterminologi samt kan observera och beskriva väderförhållanden
- känner till hälsofrämjande vanor och rutiner samt grunderna i första hjälpen
- vet varifrån födoämnen kommer och vet var maten produceras
- kan namnge växter och djur i skogen och på ängen samt beskriva deras utseende och livsmiljö
- bekantar sig med organismers livscyklar och kan beskriva näringskedja, metamorfos och växternas förökning
- känner till havets betydelse som livsmiljö och näring samt kan beskriva Östersjöns särdrag
- har en uppfattning om Nordens och Baltikums geografiska läge och kan placera länderna och deras huvudstäder på kartan samt andra viktiga geografiska platser
- kan beskriva naturförhållandena i olika delar av Norden och Baltikum samt särdragen för länderna

CENTRALT INNEHÅLL

växelkurs 3

Trafik

- riskfaktorer i trafiken
- cykeln

En sund själ i en sund kropp

- hälsosamma matvanor

- motion och sömn

Gårdsplanen

- trädbladets delar, blommans delar
- växter på gårdsplanen; maskros, hästhov, lökväxter mm
- stannfåglar; gråsparv, kråkan – flyttfåglar; stare, sädesärla, gräsand
- igelkott, ekorre, groda, husmus
- husdjur; hunden, katten, kaninen
- husflugan

Finland

- istidens inverkan på landskapet
- näringar
- naturförhållanden i olika delar av Finland; naturskyddsområden
- namngeografi; viktigaste städerna, fjällen och älvarna samt länen
- Huvudstadsregionen
- kartkunskap och vädersträck

Skogen

- svampar; kantarell, Karl Johan, riskor
- skogens djur; älg, varg, lo, björn, ren, skogshare, räv, grävling, huggorm
- näringskedjan
- skogsbär; lingon, blåbär, hallon
- vårblommor
- vinterns inverkan på växter och djur

Vatten och vattendrag

- vattnets kretslopp
- sjöns ekosystem
- sjöar och vattendrag; insjösystemet
- gäddan

Ängen

- artkännedom; blåklockan
- nyckelpigan
- växternas förökning; pollination, fröets utveckling

växelkurs 4

Trafik

- riskfaktorer; även till sjöss och på isen
- sjövätt

Norden

- fakta; länderna, huvudstäderna, statsskick, kartkunskap
- naturförhållanden
- näringar
- namngeografi
- typiska djur för ifrågavarande land

Vatten och vattendrag

- vatten i olika former
- experiment, rening
- vattnets kretslopp
- väder, islossning, menförestider
- haven; Atlanten, Östersjön och dess betydelse; näring, rekreation, livsmiljö

Djur och natur vid vattnet

- fiske; abborren, mörten
- myggan, trollsländan
- snoken, ödlor
- knölsvan, storskrake
- alen, blåstång, kabbeleka mm

Baltikum

En sund själ i en sund kropp

- hälsosamma matvanor
- motion
- första hjälp
- avfallssortering

Ängen

- artkännedom; brännässla
- fotosyntesen
- Näselfjärilen
- metamorfos
- naturskydd och allemansrätten

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅK 4

Eleven

- kan iaktta och fästa uppmärksamhet vid det väsentliga i sin omgivning
- kan utföra enkla naturvetenskapliga experiment på egenhand
- kan använda olika källor vid informationssökning

- kan presentera sina iakttagelser och arbeten i tal och skrift på ett tydligt sätt samt använda korrekta naturvetenskapliga begrepp
- kan arbeta självständigt och i grupp samt värdesätta sitt och andras arbete
- kan beskriva hur teknik (el, vatten mm.) i närmiljön fungerar
- kan undvika riskfaktorer i hemmet och vidta nödvändiga åtgärder vid olycksfall
- förstår principen för en hållbar utveckling samt förstår vikten av att spara energi och sortera avfall i hemmet
- kan beskriva enkla fenomen i närmiljön t.ex., ljudets och ljusets fortplantning, eko, reflektion, skugga, förbränning, uppvärmning, lösning i vätska
- känner till väderterminologi samt kan observera och beskriva väderförhållanden
- kan beskriva hur man rör sig tryggt i trafiken och kan trafikregler som berör cyklister och fotgängare
- känner till matens ursprung
- kan namnge människans kroppsdelar och viktigaste organ
- vet hur man sköter sin dagliga hygien och känner igen vissa sjukdomssymptom
- känner till hälsofrämjande vanor och rutiner samt grunderna i första hjälpen
- kan undersöka och iaktta organismer samt beskriva drag i olika livsmiljöer såsom; gårdar, skogar, ängar och känner igen de vanligaste arterna där.
- kan beskriva näringskedja, metamorfos och växternas förökning samt känner till några organismers livscyklar
- känner till årstidernas variation och kan beskriva hur olika organismer har anpassat sig till årstiderna
- känner till havets betydelse som livsmiljö och näring samt kan beskriva vattnets kretslopp i naturen
- har en god uppfattning om Finlands geografi och kan beskriva naturförhållandena i olika delar av Finland
- kan beskriva naturförhållandena och särdragen i de Nordiska och Baltiska länderna samt placera länderna och viktiga geografiska platser på kartan

Årskurs 5-6

Biologi och geografi

Undervisningen anordnas på ett sådant sätt, att eleven lär sig känna igen olika arter, förstår växelverkan mellan organismer och deras livsmiljöer samt uppskattar och vårdar naturens mångfald. Eleven skall lära känna sig själv som människa och som en del av naturen. Undervisningen i biologi skall basera sig på undersökande inläring som sker både i terrängen och i klassrummet. I undervisningen i geografi betraktar eleven jordklotet och dess olika områden. Undervisningen i geografi hjälper eleven att förstå fenomen i naturen och växelverkan mellan människan och naturen i olika delar av världen. Syftet är att vidga elevens världsbild från Finland till Europa och vidare i världen.

MÅL

Gemensamma mål i årskurserna 5 - 6

Eleven

- kan tolka och rita olika kartor och diagram som baserar sig på geografiska källor
- kan genomföra och beskriva egna enkla undersökningar om naturen och den övriga miljön
- kan använda olika medier som informationskällor samt kan urskilja och sammanställa

väsentlig fakta

- kan använda korrekta naturvetenskapliga begrepp och redogöra för arbetsresultat muntligt och skriftligt
 - tar ansvar och kan arbeta självständigt och i grupp samt värdesätter sitt och andras arbete
- Eleven

- får en uppfattning om de varierande naturförhållandena i Europa och känner till de europeiska staterna
- bekantar sig med olika folkslag och kulturer
- kan gestalta jordklotet samt namnge världsdelar och världshav
- lär sig uppfatta den levande naturen och klassificera organismer
- kan definiera olika skogstyper och förstår nyttan av skogsbruk
- känner till principerna för naturskydd och allemansrätten samt kan röra sig i naturen på ett ansvarsfullt sätt
- förstår att människan är beroende av naturen i sin näringsproduktion
- känner till grundläggande fakta om människans byggnad och livsfunktioner
- förstår vad puberteten beror på och får en realistisk bild av människans sexualitet
- värdesätter människans uppväxt och utveckling som en individuell process

Eleven

- känner till olika klimat- och vegetationszoner samt kan beskriva särdragen i dem
- kan beskriva människolivet i olika miljöer
- kan beskriva den mänskliga verksamhetens inverkan på naturen
- kan beskriva regnskog, stäpp, savann och öken samt för dem typiska djur och växter
- har en uppfattning om världsdelar och stater utanför Europa
- har en uppfattning om att människan är beroende av naturförhållandena i sin verksamhet
- utvecklar en positiv inställning till olika folkslag och kulturer
- förstår och kan beskriva fotosyntesen och näringskedjan

CENTRALT INNEHÅLL

växelkurs 5

Jorden

- liv på planeten Tellus
- världsdelarna, kartkunskap
- klimatzonerna, klimat och väder
- de första människorna
- jordens befolkning nu

Naturen

- nyttodjur och –växter
- fotosyntesen

Europa

- kartkunskap
- fakta; staterna, huvudstäderna mm
- naturförhållanden

- djurliv och vegetation
- näringar

Människan

- människans uppbyggnad, kroppsdelar, viktigaste organ
- livsfunktioner, sinnen
- pubertet och sexuell utveckling
- fortplantning
- hyfs och hänsyn

Hälsa

- hygien och motion
- rätt kost
- vanliga sjukdomar
- första hjälp

Amerika

växelkurs 6

Naturen

- jordens vegetationszoner
- klassificering av den levande naturen och organismernas stamträd
- organismernas utveckling

Australien och Oceanien

- allmän kartkunskap och särdrag
- naturförhållanden
- djurliv och vegetation

Utrotningshotade djur

- i Finland; skogsrener, uttern, fjällräven, fjällgåsen, apollofjärilen
- i främmande världsdelar; stora kattdjur, pungdjur, valar

Asien

- allmän kartkunskap och särdrag
- naturförhållanden
- djurliv och vegetation

Afrika

- allmän kartkunskap och särdrag
- naturförhållanden; regnskog, savann, stäpp, öken
- djurliv, vegetation

Skogen

- olika skogstyper, trädslag
- skogsbruk
- nyttiga småkryp; daggmasken, stackmyran, spindlar, tambiet
- människan och miljön, förändringar i miljön
- återanvändning och sortering

Hälsokunskap och trafikkunskap

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 6

Eleven

- kan tolka och rita olika kartor och diagram som baserar sig på geografiska källor
- kan genomföra och beskriva egna enkla undersökningar om naturen och den övriga miljön
- kan använda olika medier som informationskällor samt kan urskilja och sammanställa väsentlig fakta
- kan använda korrekta naturvetenskapliga begrepp och redogöra för arbetsresultat muntligt och skriftligt
- tar ansvar och kan arbeta självständigt och i grupp samt värdesätter sitt och andras arbete
- har en uppfattning om de varierande naturförhållandena i Europa och känner till de europeiska staterna
- kan gestalta jordklotet samt namnge världsdelar och världshav samt känner till olika klimat- och vegetationszoner samt kan beskriva särdragen i dem
- kan beskriva regnskog, stäpp, savann och öken samt för dem typiska djur och växter
- har en uppfattning om geografin i Afrika, Asien, Amerika, Australien och Oceanien samt kan placera på kartan några stater och viktiga geografiska platser
- har en uppfattning om att människan är beroende av naturförhållandena i sin verksamhet och kan beskriva den mänskliga verksamhetens inverkan på naturen
- kan beskriva människolivet i olika miljöer och har utvecklat en positiv inställning till olika folkslag och kulturer
- känner till olika arter, deras uppbyggnad och liv samt kan beskriva livsmiljöerna
- lär sig uppfatta den levande naturen och klassificera organismer
- förstår och kan beskriva fotosyntesen och näringskedjan
- känner till principerna för naturskydd och allemansrätten samt kan röra sig i naturen på ett ansvarsfullt sätt
- förstår att människan är beroende av naturen i sin näringsproduktion
- känner till grundläggande fakta om människans byggnad och livsfunktioner
- förstår vad puberteten beror på och får en realistisk bild av människans sexualitet
- värdesätter människans uppväxt och utveckling som en individuell process

Fysik och kemi

Undervisningen i fysik och kemi utgår från fenomen och företeelser som eleven kan iaktta och undersöka i sin närmiljö. Med hjälp av observationer och forskningar som görs om kroppar, ämnen och fenomen i omgivningen riktas elevernas tankesätt att omfatta fysikens och kemins grundbegrepp och principer.

MÅL

Gemensamma mål för årskurserna 5 - 6

Eleven

- följer instruktioner och kan arbeta på ett tryggt sätt
- kan genomföra och beskriva egna enkla undersökningar, observationer och mätningar
- kan använda olika medier som informationskällor samt kan urskilja och sammanställa väsentlig fakta
- kan använda korrekta begrepp och redogöra för arbetsresultat muntligt eller skriftligt
- tar ansvar och kan arbeta självständigt och i grupp samt värdesätter sitt och andras arbete

Eleven

- känner till luftens sammansättning och kemiska symboler för gaser i atmosfären samt inser dess livsuppehållande funktion
- kan klassificera och separera ämnen som finns i jordskorpan och känner till de kemiska symbolerna
- känner till vårt solsystem och har en uppfattning om universum samt kan beskriva solens uppbyggnad och betydelse
- kan beskriva jordklotets uppbyggnad och känner till några stjärnbilder
- känner till olika typer av rörelse och kan undersöka krafter som åstadkoms av växelverknings såsom tyngdkraft, friktion, luft- och vattenmotstånd
- kan undersöka hur en kraft påverkar en rörelse och kan definiera farliga situationer i trafiken
- vet att elektricitet och värme kan produceras med hjälp av olika naturresurser och kan klassificera dem i förnybara och ickeförnybara naturresurser

Eleven

- kan undersöka vattnets olika egenskaper och vet hur vatten renas
- känner till och kan beskriva fenomen som beror på jordens och månens rörelser samt växelverkan mellan dem
- kan några kemiska beteckningar och känner till begreppet grundämne
- känner till användning och kretslopp hos ämnen och produkter i sin omgivning samt kan undersöka deras egenskaper
- förstår att rusmedel och droger är skadliga och kan ge exempel på deras inverkan på hälsan
- känner till och kan beskriva olika spänningskällor
- förstår vikten av elsäkerhet och kan vidta nödvändiga åtgärder i sitt dagliga liv

CENTRALT INNEHÅLL

växelkurs 5

Ämnen och egenskaper

- vatten; kemisk beteckning och sammansättning, egenskaper och ytspänning, vattenrening

Jorden och universum

- jordens rörelse och dess inverkan på dygn, årstider, månader och år
- månen och dess inverkan på jorden
- jordens dragningskraft

Ämnen i omgivningen

- ämnen och produkter i näromgivningen
- ämnens ursprung, användning och kretslopp
- surhet (ph)
- verksamma ämnen i alkohol och droger samt deras skadeverkningar

Energi och elektricitet

- produktion av elektricitet; vattenkraft, vindkraft, solenergi
- förnybara och icke förnybara energiresurser; kärnkraft, olja, stenkol, torv

växelkurs 6

Ämnen och egenskaper

- luft; sammansättning, atmosfären, kemiska beteckningar för gaser i atmosfären
- jordskorpan; ämnen i jordskorpan och deras kemiska beteckningar, separationsmetoder (filtrering, sållning, kristallisering, upplösning)

Jorden och universum

- solsystem, planeterna i vårt solsystem och deras egenart
- solen
- stjärnhimlen; polstjärnan, stjärnbilder
- allmänt om universum
- jordklotets uppbyggnad

Fenomen i omgivningen

- tyngdkraft
- friktion
- luft- och vattenmotstånd
- kraft och rörelse; rulla, glida, flyga, flyta, häva

Energi och elektricitet

- spänningskällor; batterier, ackumulatorer, dynamo
- användningen av elektricitet för att producera värme, ljus och rörelse
- elsäkerhet

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 6

Eleven

- följer instruktioner och kan arbeta tryggt
- kan genomföra och beskriva egna enkla undersökningar, observationer och mätningar
- kan använda olika medier som informationskällor samt kan urskilja och sammanställa väsentlig fakta
- kan använda korrekta begrepp och redogöra för arbetsresultat muntligt och skriftligt
- tar ansvar och kan arbeta självständigt och i grupp samt värdesätter sitt och andras arbete
- känner till luftens sammansättning och kemiska symboler för gaser i atmosfären samt inser dess livsuppehållande funktion
- kan klassificera och separera ämnen som finns i jordskorpan och känner till de kemiska symbolerna
- kan undersöka vattnets olika egenskaper och vet hur vatten renas
- kan definiera ett grundämne och kan kemiska beteckningar för allmänt förekommande grundämnen
- kan beskriva fenomen som beror på jordens och månens rörelser samt växelverkan mellan dem
- känner till vårt solsystem och har en uppfattning om universum samt kan beskriva solens uppbyggnad och betydelse
- kan beskriva jordklotets uppbyggnad och känner till några stjärnbilder
- kan beskriva olika typer av rörelse och kan förklara grunderna för tyngdkraft, friktion, luft- och vattenmotstånd
- vet att en kraft påverkar en rörelse och kan definiera farliga situationer i trafiken
- vet att elektricitet och värme kan produceras med hjälp av olika naturresurser och kan klassificera dem i förnybara och ickeförnybara naturresurser
- känner till och kan beskriva olika spänningskällor
- förstår vikten av elsäkerhet och kan vidta nödvändiga åtgärder i sitt dagliga liv
- känner till användning och kretslopp hos ämnen och produkter i sin omgivning samt kan undersöka deras egenskaper
- förstår att rusmedel och droger är skadliga och kan ge exempel på deras inverkan på hälsan

RELIGION

I religionsundervisningen granskas livets religiösa och etiska dimensioner utifrån elevernas egen tillväxt samt som ett samhälleligt fenomen i vidare utsträckning. I undervisningen betonas den egna religionen samt beredskapen att möta andra religioner och livsåskådningar. Undervisningens uppgift är att ge eleven kunskaper, färdigheter och erfarenheter som ger stoff att bygga sin egen identitet och världsåskådning på.

Den evangelisk-lutherska religionen

Undervisningen i religion utgår från den evangelisk-lutherska läran och etiska reflektioner. Syftet är att ge eleverna kunskaper, färdigheter och erfarenheter på vilka de kan bygga sin religiösa och kulturella identitet. Eleverna får stöd att växa in i ett etiskt och ansvarsställande liv och då det är möjligt anknys religiösa frågor till deras egen vardag. Kristen etik, respekt för livet och naturen, rättvisa och tolerans genomsyrar undervisningen.

Undervisningsstoffet i de olika årskurserna struktureras så att det följer kyrkoåret, syftet är att ge eleverna en förståelse för varför högtiderna firas och vilka traditioner som är förknippade med dem. Lektionerna kan innehålla psalmsång och bön eller annan religiös verksamhet.

Årskurs 1-2

Undervisningen byggs upp som helheter kring berättelser i Bibeln och etiska frågor i elevens vardag. Eleverna leker, pysslar, dramatiserar, diskuterar eller gör uppgifter utgående från den aktuella bibelberättelsen eller det aktuella temat.

MÅL

gemensamma mål i årskurserna 1-2

Eleven

- känner till centrala berättelser i Bibeln (GT och NT) och blir förtrogen med de centrala händelserna i Jesu liv
- bygger upp sin identitet och utvecklar sin omdömesförmåga
- visar hänsyn mot andra människor och deras åsikter samt kan fungera i grupp
- blir förtrogen med kyrkoårets viktigaste högtider och deltar i firandet av dem
- blir medveten om den evangelisk-lutherska religionens inflytande på skolans traditioner
- sjunger psalmer och andliga sånger
- bekantar sig med församlingens verksamhet

CENTRALT INNEHÅLL

växelkurs 1

Bibelns berättelser

- Jesu liv bland människorna, Jesu hemland
- Jesus kallar lärjungarna
- Jesu under; fem bröd och två fiskar, de 10 spåtelska, bröllopet i Kana

Etisk tillväxt

- respekt för andra människor
- ansvar för miljön

Kyrkoårets högtider

- advent
- jul

Kyrkan och församlingen

- skolandakter och skolgudstjänster
- användning av psalmbok

växelkurs 2

Bibelns berättelser

- Skapelseberättelsen
- Kain och Abel
- syndafloden
- Babels torn
- Abraham, Isak och Jakob
- Josef

Etisk tillväxt

- den gyllene regeln

Kyrkoårets högtider

- allhelgona
- påsk

Kyrkan och församlingen

- skolandakter och skolgudstjänster
- att arbeta i en församling
- användning av psalmbok

Årskurs 3-4

Elevernas kunskaper om Bibeln och den evangelisk-lutherska religionen utvidgas och fördjupas.

Undervisningen utgår från texter och berättelser samt etiska frågeställningar i elevens liv. Syftet är att väcka tankar och reflektioner hos eleverna, så att de kan utveckla sin världsåskådning.

MÅL

växelkurs 3

Eleven

- känner till valda liknelser från NT och de bibliska berättelserna om utvalda personer ur GT
- utvecklar eget omdöme och uppmuntras till att utveckla sin världsåskådning
- känner till kyrkoårets indelning och kan beskriva de kristna högtiderna
- kan de tio budorden och reflektera över deras betydelse i dagens samhälle
- blir medveten om att man kan ha en kristen livssyn

växelkurs 4

Eleven

- får en inblick i hur Bibeln kom till och hur man hittar i den
- bekantar sig med församlingen och kan beskriva dess verksamhet
- känner till och förstår språket i gudstjänster och förrättningar
- kan namnge de centrala delarna och föremålen i kyrkorummet
- blir medveten om religionens inflytande i sitt eget och andras liv
- utvecklar ett etiskt sätt att tänka och handla

CENTRALT INNEHÅLL

växelkurs 3

Bibelns berättelser

- Mose
- händelser och personer under Domartiden; t ex Gideon, Simson, Samuel
- händelser och personer under Kungatiden ; Saul, David, Salomo
- profeterna
- Jesu liknelser; såningsmannen, den barmhärtige samariten, det förlorade fåret, den förlorade sonen

Etisk tillväxt

- de tio budorden
- aktning för andra människor och naturen
- att välja och ta ansvar

Kyrkoårets högtider

- kyrkoåret
- advent och jul
- fastan och påsk
- psalmer i anknytning till kyrkoårets högtider

Kyrkan och församlingen

- skolandakter och skolgudstjänster
- bön och Fader vår

växelkurs 4

Bibelns berättelser

- apostlarna

- Petrus
- Saul/Paulus

Etisk tillväxt

- frågor med anknytning till liv och död
- missionsbefallningen

Kyrkoårets högtider

- jul
- påsk

Kyrkan och församlingen

- församlingens centrala verksamhet; gudstjänst, förrättningar, diakoni
- psalmer som hör ihop med förrättningar
- bön och Fader vår
- kyrkorummet
- skolandakter och skolgudstjänster

Årskurs 5-6

Grundläggande läror i den evangelisk-lutherska religionen och reflektioner över hur dessa påverkar dagens samhälle genomsyrar undervisningen. Eleverna ges också möjlighet att utveckla sin egen världsåskådning och beredskap att möta andra religioner och världsåskådningar.

MÅL

Växelkurs 5

Eleven

- känner till kristendomens historia, utbredning och den kristna kyrkans delning
- känner till Martin Luthers liv och lära
- kan beskriva likheter och skillnader mellan de kristna kyrkorna
- förstår ekumenikens betydelse
- känner till huvuddragen i kristendomen, judendomen och islam
- utvecklar en personlig tankegång som bygger på kristen etik

växelkurs 6

Eleven

- känner till det centrala innehållet i NT och GT
- lär sig reflektera över etiska frågor och tillämpa kristen etik
- blir förtrogen med den evangelisk-lutherska läran och tillhörande kultur
- känner till missions- och diakoni verksamhet
- stiftar bekantskap med den ortodoxa kyrkan

CENTRALT INNEHÅLL

Växelkurs 5

Kristendomens historia

- kyrkans första tid
- kristendomen sprids
- kristet liv under medeltiden
- kyrkan delas
- korstågen
- klosterliv
- helgon
- reformationen; Martin Luther

Olika kristna samfund

- baptismen
- metodismen
- missionskyrkan
- pingströrelsen
- frälsningsarmén
- ekumenik

Världsreligioner

- judendomen
- islam

växelkurs 6

Personer i Gamla testamentet

- Rut
- Hiskia
- Daniel
- Esra
- Nehemja
- Ester
- Profeternas budskap; Hesekiel, Joel

Jesus, hans person och hans verksamhet

- Vem är Jesus? Människors olika synpunkter
- Jesus gör under och hur man skall förhålla sig till undren. T.ex. Petrus svärmor, den lame mannen, Jairos dotter, fem bröd och två fiskar, Lasaros uppväcks från döden
- Jesu undervisning med utgångspunkt från liknelser i NT, t.ex. de två sönerna, himmelriket, de tio punden eller de tio brudtärnorna

Mission

- missionsbefallningen
- mission under historiens gång
- mission från Finland
- diakoni

Bibeln och kristen tro i vår kultur

- kyrkobyggnader
- konst
- musik
- litteratur

Den ortodoxa kyrkan

- lära och traditioner

Ortodox religion

Det centrala i ortodox religionsundervisning är att stärka och upprätthålla elevens ortodoxa identitet. Undervisningen skall hjälpa eleven att förstå vilken betydelse religionen har för henne själv samt hur religionen påverkar samhället och kulturen. Undervisningens mål är dessutom att förmedla religiös och livsåskådningsmässig allmänbildning. Den ortodoxa religionsundervisningens grunduppgift är att via kunskaper, färdigheter och upplevelser av det heliga förmedla eleven stoff för att bygga upp en egen livsåskådning för att växa upp till en ansvarskännande individ. Eleven skall lära sig att respektera och vårda naturen, sina medmänniskor och sig själv. Hon skall uppmanas att som Guds arbetskamrat aktivt delta i skapandet av det goda.

Årskurs 1-2

MÅL

årskurs 1

Eleven

- lär sig grundbegrepp om den ortodoxa kristendomen och dogmatiken samt vet vilka Treenighetens personer är
- lär sig känna vissa delar av det ortodoxa kyrkoåret och känner till de viktigaste festerna
- bekantar sig i den egna församlingens verksamhet
- bekantar sig med Jesu hemland och de viktigaste skeden i Jesu liv främst via kyrkoårets fester samt känner till Jesu liv i stora drag
- deltar i ortodox liturgi och känner till symboliken i korstecknet
- bekantar sig inledningsvis med lutherdomen
- lär sig att ta hänsyn till sin nästa i sin egen undervisningsgrupp och även utanför den.
- kan identifiera de viktigaste personerna i ikoner

årskurs 2

Eleven

- fördjupar sig i de centrala begreppen inom ortodox kristendom och dogmatik
- lär sig känna kyrkoåret och känner till de viktigaste kyrkliga festerna samt vet vad fastan betyder
- bekantar sig med församlingens verksamhet och vet betydelsen av dop, bikt och nattvard
- bekantar sig med Jesu liv och undervisning samt vet något om Jesu etiska undervisning
- deltar i ortodox liturgi
- bekantar sig inledningsvis med andra religioner och känner till några drag som är gemensamma i ortodoxi och i lutherdom och några som skiljer dem åt
- lär sig att ta ansvar för sitt handlande och vet skillnaden på gott och ont
- har tillägnat sig basfärdigheter i att läsa en ikon.

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 1

Kyrkoåret och helgon

- kyrkoårets viktigaste fester
- elevens himmelska förebedjare och namnsdag
- fastan
- några helgon, såsom den helige Nikolaos samt våra fäder bland helgonen Sergej och Herman av Valamo

Som medlem i kyrkan

- korstecknet och ikonerna
- bönen
- församlingens barnverksamhet
- den lutherska kyrkan

Bibeln som helig bok

- centrala skeden i Jesu liv
- Jesu hemland

Det liturgiska livet

- kyrkogång
- några kyrkohymner
- kyrkan som byggnad
- ikonerna som bild och heligt föremål

Dogmatik och etisk fostran

- människan som Guds avbild och like
- Fader, Son och Helig Ande
- skillnaden mellan gott och ont
- vänskap och tolerans

årskurs 2

Kyrkoåret och helgon

- de viktigaste festerna inom kyrkoåret
- elevens eget skyddshelgon
- fastan
- några av kyrkans helgon, såsom Georgios Segraren, de heliga Katarina, Sofia och Lucia

Som medlem i kyrkan

- välsignandet av hemmet
- liturgin
- församlingens barnverksamhet
- kyrkor och religioner i närmiljön

Bibeln som helig bok

- centrala skeden i Jesu liv
- Jesu undervisning

Det liturgiska livet

- dop och nattvard
- namngivning
- kyrkogång
- de vanligaste kyrkohymnerna
- kyrkan som helig plats
- ikonernas symbolik

Dogmatik och etisk fostran

- människan som Guds avbild och like
- kärleken till nästan
- synden och bikten

Årskurs 3-4

MÅL

årskurs 3

Eleven

- fördjupar sig i de centrala begreppen inom ortodox kristendom och dogmatik
- lär sig känna kyrkoåret
- uppskattar Guds skapelseverk
- känner till Gamla testamentets berättelser i stora drag och kan de tio budorden

- förstår, med hjälp av berättelser, Guds vägledning och försyn i sitt eget liv
- deltar i ortodox liturgi och vet betydelsen av myrrasmörjelsen samt känner till några kyrkohymner
- bekantar sig med Gamla testamentets berättelser och deras budskap
- lär sig att reflektera över etiska frågor i sitt eget liv.
- kan skilja på de yttre dragen i judendom, kristendom och islam.

årskurs 4

Eleven

- sätter sig in i evangeliernas berättelser och känner till deras budskap
- bekantar sig med evangeliernas tillkomst och deras författare
- känner till händelserna under stora veckan
- lär sig att reflektera över etiska frågor som uppkommer i Nya testamentets berättelser
- känner till betydelsen av sjuksmörjelse, äktenskap och prästerskap
- känner till kyrkans inredning.
- bekantar sig med andra kristna kyrkor

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 3

Kyrkoåret och helgon

- de viktigaste festerna och fastorna i kyrkoåret
- de heliga i Gamla testamentet

Som medlem i kyrkan

- liturgin
- kyrkor och religioner i närmiljön
- drag som är gemensamma för judendomen, kristendomen och islam samt drag som skiljer dem åt

Bibeln som helig bok

- världens skapelse, syndafallet, Kain och Abel
- Noa, Abraham, Isak, Jakob, Josef, Mose
- ökenvandring, ankomsten till det förlovade landet
- de tio budorden, det dubbla kärleksbudet

Det liturgiska livet

- sakramenten, speciellt dopet, myrrasmörjelsen, boten och nattvarden
- kyrkogång
- de vanligaste kyrkohymnerna
- kyrkan som helig plats

Dogmatik och etisk fostran

- människan som Guds avbild och like
- den heliga Treenighetens personer och deras särdrag

- etiken i de tio budorden

årskurs 4

Kyrkoåret och helgon

- de heliga apostlarna
- de heliga evangelisterna

Som medlem i kyrkan

- liturgin
- katolska och lutherska kyrkan

Bibeln som helig bok

- Jesu liv på jorden, Jesu undervisning och underverk
- passionshistoria, uppståndelsen och det nya livet

Det liturgiska livet

- sakramenten, speciellt sjuksmörjelse, äktenskap och prästerskap
- kyrkogång
- de vanligaste kyrkohymnerna
- kyrkan som helig plats

Dogmatik och etisk fostran

- frälsningen och det eviga livet

Årskurs 5

MÅL

årskurs 5

Eleven

- sätter sig in i liturgin och den ortodoxa kristenheten
- känner till den ortodoxa lärans centrala begrepp
- bekantar sig med andra religioner.

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 5

Kyrkoåret och helgon

- kyrkoårets struktur

Som medlem i kyrkan

- klosterverksamheten
- kyrkans stora lärofäder och martyrer
- olika organisationer inom Finlands ortodoxa kyrka
- den ortodoxa traditionen i världen
- judendom och islam

Bibeln som helig bok

- Nya testamentets tidshistoria

Det liturgiska livet

- liturgin och det liturgiska livet i församlingen

Dogmatik och etisk fostran

- den heliga Treenighetens personer och deras särdrag
- den ortodoxa människosynen

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 5

Eleven känner till det centrala i ortodoxin

Eleven

- är medveten om liturgigudstjänstens betydelse som en del av en ortodox kristens liv
- känner i huvuddrag till det ortodoxa kyrkoårets faste- och högtidstradition och kan följa kyrkoåret i sitt eget liv
- känner till den ortodoxa människosynen och andra grundbegrepp inom den ortodoxa kristendomen, kan tillämpa dem i sitt eget liv.

Eleven känner till Bibelns centrala berättelser

Eleven

- känner i huvuddrag till Gamla och Nya testamentets olika karaktär
- känner till Kristi undervisning, livsskeden och kyrkans uppkomst
- kan reflektera över etiska frågor utifrån Bibelns berättelser och sitt eget liv och beakta dem i sin livsföring.

Eleven kan använda religiös kunskap

Eleven

- känner till den ortodoxa dogmatikens centrala grundbegrepp
- känner till den ortodoxa traditionen som en del av en ortodox kristens liv

- kan använda det inlärdade för att stärka den ortodoxa identiteten
- kan stärka sin ortodoxa identitet.

Eleven är insatt i sin egen religion och känner till religionerna i sin närmiljö

Eleven

- känner till den ortodoxa kyrkans särdrag
- identifierar den religiösa bakgrunden i sin familj
- känner till verksamheten i sin egen hemförsamling
- känner till andra kristna kyrkor och samfund i närmiljön.

Årskurs 6

MÅL

årskurs 6

- känner till de viktigaste profeterna och kungarna under Gamla testamentets tid
- känner till konunga- och profeternas tid i Nya testamentet
- bekantar sig med apostlatidens kyrka och vet de viktigaste händelserna i apostlatidens kyrka
- känner till kyrkans sakrament
- känner till kyrkans viktigaste gudstjänster
- känner i huvuddrag till Jesu etiska undervisning i bergspredikan.

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 6

Bibeln

- profeterna
- konungarnas tid
- psalmerna

Kyrkohistoria

- de viktigaste händelserna i kristendomens uppkomst och utveckling

Liturgi och dogmatik

- gudstjänsterna: liturgi, vigilia, fasteliturgi och andra kyrkliga förrättningar
- kyrkan som byggnad
- sakramenten

Etik

- etiken i bergspredikan

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 6

Eleven kan skaffa sig kunskap om den ortodoxa tron

Eleven

- känner till det ortodoxa kyrkoårets faste- och högtidstraditioner
- känner till kyrkans viktigaste gudstjänster
- känner till sakramenten och andra heliga förrättningar
- känner i huvuddrag till bergspredikans etiska undervisning.

Eleven känner till Bibelns tillkomst och dess centrala innehåll

Eleven

- känner till de viktigaste profeterna och kungarna under Gamla testamentets tid
- känner till de viktigaste händelserna i apostlatidens kyrka
- har börjat förstå Bibeln som en del av kyrkans tradition.

Eleven kan utnyttja religiös kunskap

Eleven

- känner till den kristna kyrkans uppkomst
- är insatt i den egna församlingens verksamhet.

Livsåskådningskunskap

Undervisningen i livsåskådningskunskap riktar sig till de elever som inte är medlemmar i något kristet eller icke-kristet trossamfund. Läroämnet är en tvärvetenskaplig helhet med utgångspunkt i filosofi samt i samhälls- och kulturvetenskaper. Människan uppfattas som skapare och förnyare av sin kultur där hon upplever och skapar betydelse i sitt inbördes umgänge. I undervisningen betonas människans förmåga att utforska sin värld och aktivt styra sitt liv.

Undervisningen strävar till att ge eleven stoff för att växa upp till en självständig, tolerant, ansvarsfull och omdömesgill medlem i samhället. Undervisningen stöder uppväxten till ett fullständigt demokratiskt medlemskap i ett samhälle. Ett samhälle som förändras i snabb takt och blir alltmer globalt förutsätter utveckling av förmågan att tänka och handla enligt etiska principer samt därtill hörande allmänbildning i livsåskådningsfrågor och kultur.

Årskurs 1-2

Undervisningen byggs upp kring teman och företeelser i elevens vardag och närmiljö. Eleverna bereds möjlighet att på olika sätt behandla det aktuella temat så att de utvecklar en egen tankeförmåga och en förmåga att uppfatta det som är väsentligt.

MÅL

gemensamma mål i årskurserna 1-2

Eleven

- utvecklar förmågan att uppfatta sin omvärld
- utvecklar tankeförmågan och förmågan att dra slutsatser
- bekantar sig med kulturtraditionen i skolan och Finland
- känner till betydelsen av samlevnadsregler och kan fungera i grupp
- upptäcker sitt personliga jag och blir medveten om att människor är olika

CENTRALT INNEHÅLL

växelkurs 1

Människorelationer och moralisk uppväxt

- vänskap
- tolerans
- jämlikhet
- hänsyn
- att förlåta

Självkänedom och kulturidentitet

- utforskning av jaget
- traditioner i skolan

Samhälle och mänskliga rättigheter

- den gyllene regeln
- samlevnadsregler

Människan och värden

- berättelser om världens uppkomst
- skönhet i naturen

växelkurs 2

Människorelationer och moralisk uppväxt

- skilja mellan rätt och fel
- människans godhet
- rättvisa
- allas lika värde
- att dela med sig

Självkänedom och kulturidentitet

- utforskning av jaget
- traditioner i den finländska kulturen

Samhälle och mänskliga rättigheter

- det dubbla kärleksbudet
- barnens rättigheter

Människan och världen

- berättelser om världsalltet och olika former av liv
- den levande och den livlösa naturen

Årskurs 3-6

Läroplanen kompletteras vid senare tillfälle med mål och centralt innehåll för årskurserna 3-6.

Historia

Undervisningens uppgift är att göra eleven förtrogen med den historiska kunskapens natur, hur kunskapen inhämtas och dess grundläggande begrepp. Eleven lär sig att förstå att den egna kulturen och andra kulturer är resultatet av en historisk utvecklingsprocess. I undervisningen behandlas varje historisk epok som en helhet där för den tiden specifika särdrag, företeelser och värderingar studeras så att eleven får en uppfattning om hur människor levde under olika historiska epoker.

MÅL

årskurs 5

Eleven

- lär sig avläsa och tolka kartor och andra historiska källor
- lär sig använda texter, bilder och elektroniska medier som informationskällor samt kan urskilja och sammanställa väsentlig fakta
- kan använda historiska begrepp och redogöra för arbetsresultat muntligt och skriftligt
- kan arbeta självständigt och i grupp samt värdesätter sitt och andras arbete
- får en uppfattning om det historiska tidsperspektivet

årskurs 6

Eleven

- kan avläsa och tolka kartor och andra historiska källor
- kan använda olika medier som informationskällor samt kan urskilja och sammanställa väsentlig fakta
- kan använda historiska begrepp och redogöra för arbetsresultat muntligt och skriftligt

- tar ansvar och kan arbeta självständigt och i grupp samt värdesätter sitt och andras arbete
- har en uppfattning om det historiska tidsperspektivet

växelkurs 5

Eleven

- vet hur det demokratiska samhället har utvecklats och kan beskriva samhället och kulturen i det antika Aten och Rom
- känner till särdragen för de förhistoriska tidsepokerna och kan beskriva det centrala i vikingatiden
- kan beskriva de centrala händelserna i Vandas historia och har bildat sig en uppfattning om utvecklingen i sin hembygd
- känner till det fornfinska samhället och kan beskriva vilken inverkan jordbrukets uppkomst hade på samhället och människornas liv

växelkurs 6

Eleven

- förstår och kan beskriva hur människans liv och världsbild har förändrats
- kan redogöra för viktiga särdrag från historiska epoker och kan placera in dem i ett tidsperspektiv
- kan beskriva orsakerna till och följderna av den Franska revolutionen
- kan beskriva huvuddragen i Finlands historia fram slutet av 1700-talet
- känner till när och hur Finland blev självständigt
- kan namnge personer som varit betydande för Finlands och Europas historia

Dessutom skall eleven under årskurs 5 och 6 ha bekantat sig med ett av följande teman vars utveckling granskas från förhistorisk tid fram till 1800-talet:

- a) någon utomeuropeisk högkultur
- b) handelns utveckling
- c) kulturens utveckling
- d) utvecklingen av trafik- och transportmedlen
- e) förändringar hos befolkningen

CENTRALT INNEHÅLL

växelkurs 5

Allmän historia

- stenåldern, bronsåldern och järnåldern
- vikingarna
- antikens Grekland
- Romarriket

Finlands historia

- det fornfinska samhället

- den egna familjens och hembygdens historia

växelkurs 6

Allmän historia

- medeltiden
- nya tidens genombrott
- de stora upptäcktsresorna
- Franska revolutionen
- renässansen

Finlands historia

- Finland som en del av Sverige och Ryssland

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 6

Eleven

- kan avläsa och tolka kartor och andra historiska källor samt skilja källa och tolkning från varandra
- kan använda olika medier som informationskällor samt kan urskilja och sammanställa väsentlig fakta och skilja fakta från åsikt
- kan använda historiska begrepp och redogöra för arbetsresultat muntligt och skriftligt
- tar ansvar och kan arbeta självständigt och i grupp samt värdesätter sitt och andras arbete
- har en uppfattning om det historiska tidsperspektivet och kan redogöra för viktiga särdrag från historiska epoker och kan placera in dem i ett tidsperspektiv
- förstår hur människans liv och världsbild har förändrats i och med staternas och skrivkonstens tillkomst samt vet hur det demokratiska samhället har utvecklats
- kan beskriva de centrala händelserna i Vandas historia och har bildat sig en uppfattning om utvecklingen i sin hembygd
- känner till det fornfinnska samhället och kan beskriva vilken inverkan jordbrukets uppkomst hade på samhället och människornas liv
- kan beskriva huvuddragen i Finlands historia fram slutet av 1700-talet samt känner till när och hur Finland blev självständigt
- kan namnge personer som varit betydande för Finlands och Europas historia

Musik

Syftet med undervisningen i musik är att uppmuntra eleven till musikalisk verksamhet och ge eleven kunskaper och färdigheter att uttrycka sig musikaliskt. Musikundervisningen ger eleven redskap i den process där den musikaliska identiteten utformas och en positiv och nyfiken inställning till olika slags musik skapas. De musikaliska färdigheterna utvecklas genom träning som bygger på återkommande repetition. Genom att man musicerar tillsammans utvecklas de sociala färdigheterna och viljan och förmågan att acceptera och uppskatta konstnärliga olikheter.

Sången stöder elevens förmåga att spela instrument, eftersom musiken vid sång upplevs som en helhet och inte som enskilda toner. Med hjälp av sången kan eleven på ett naturligt sätt göra framsteg i konsten att läsa och skriva noter. I repertoaren ingår finlandssvenska sånger, rörelsesånger, psalmer, nordiska- och internationella sånger. Vid lyssnaruppgifter vägleds eleven till aktivt lyssnande genom

att fästa elevens uppmärksamhet vid en eller flera av musikens parametrar (melodi, harmoni, form, rytm, klangfärg, dynamik). I undervisningen ges eleverna möjlighet att spela olika instrument och att röra sig till musik. Musikteori lärs ut i samband med elevens eget musicerande.

Årskurs 1-2

I undervisningen i årskurs 1-2 är det centrala att utveckla elevernas förmåga att uttrycka sig nmusikaliskt genom lekfull och helhetsinriktad verksamhet. Undervisningen skall då det är möjligt anknyta till årstidsväxlingar, högtider och den övriga undervisningen, detta sker främst vid valet av sånger.

MÅL

gemensamma mål i årskurserna 1-2

Eleven

- utvecklar sin förmåga att lyssna till musik och får möjlighet att uppleva musiken med hela kroppen
- blir medveten om sin egen röst och lär sig använda den på olika sätt
- får möjlighet att sjunga olika typer av sånger och lär sig orden utantill till några sånger
- lär sig känna igen olika rytminstrument och spelar på dem
- bekantar sig med olika slag av musik
- lär sig enkla musikaliska begrepp

CENTRALT INNEHÅLL

gemensamt innehåll i årskurserna 1-2

Sång

- rörelsesånger
- barnsånger
- festsånger
- kanon
- Modersmålets sång, Vårt land, Nu tändas tusen juleljus, Stilla natt heliga natt, Den blomstertid nu kommer, I denna ljuva sommar tid

Spel

- claves
- maracas
- triangel
- tamburin
- stavspel
- kantele

Musikkunskap

- musiksagor

årskurs 1

Musiktermer

- vers
- refräng

Musikteori

- notlinjer och not
- rytmstavelser; ta- tatte
- f-p
- puls
- dur-moll
- solo- tutti

årskurs 2

Musiktermer

- förspel
- repris
- mellanspel

Musikteori

- g-klav
- ff- pp
- avtagande och tilltagande tonstyrka
- rytmstavelser; ta- a
- paus
- ackompanjemangsstination
- fras- strof

Årskurs 3-4

MÅL

gemensamma mål i årskurs 3-4

Eleven

- deltar i musicerande och gemensam sång
- lär sig musikaliska grundbegrepp och uttrycka dessa i samband med musicerande, lyssnande, rörelse, teckning, musikaliskt uppfinnande eller verbalt
- bekantar sig med klassisk-, populär- och folkmusik

årskurs 3

Eleven

- övar sig i att använda sin röst på ett naturligt sätt och uttrycker sig genom att sjunga, spela och röra sig både enskilt och i grupp
- har en varierande sångrepertoar och kan sjunga några sånger utantill

- övar sig i att lyssna koncentrerat och gör iakttagelser om musiken
- utvecklar förmåga att skapa egen musik och spela enligt enkla noter

årskurs 4

Eleven

- använder sin röst på ett naturligt sätt och uttrycker sig genom att sjunga, spela och röra sig både enskilt och i grupp
- lär sig förutom finländsk, även nordisk sångrepertoar samt sånger från andra länder och -kulturer
- lyssnar koncentrerat och gör iakttagelser om musiken samt kan beskriva känslor och föreställningar som musiken väcker
- känner de vanligaste orkesterinstrumenten och deras ton
- lär sig grunder i spel på blockflöjt och gitarr
- lär sig sjunga lätta tvåstämmiga sånger

CENTRALT INNEHÅLL

gemensamt innehåll i årskurserna 3-4

Sång

- finländska sånger
- nordiska sånger
- musik och rörelse
- sångövningar som förbereder flerstämmighet

Spel

- kantele
- blockflöjt
- gitarren introduceras

Musikkunskap

- gruppmusicerande
- utvecklande av rytm- och gehörssinnet
- musikhistoria; Sibelius, Roman, Grieg, Nielsen
- finsk musik och nordisk musik
- beskrivning av egna upplevelser, föreställningar och erfarenheter
- lyssna på orkesterinstrument

årskurs 3

Musiktermer

- repris
- mål
- Da capo al Fine

Musikteori

Rytm och tempo

- notens delar
- tidsvärden; helnot, halvnot, helpaus, halvpaus
- taktarter; 4/4, 2/2, 2/4
- tempo ; accelerando, ritardando
- rytmstavelse; ta-a-a-a
- notsystem; mellanrum, G-klav
- samtonernas namn; höjningstecken, sänkningstecken

Harmoni

- durtreklang

Dynamik

- mf
- crescendo

årskurs 4

musiktermer

- tvådelad visform
- tredelad visform

Musikteori

Rytm och tempo

- tidsvärden; fjärdedelsnoter, åttondelsnoter, fjärdedelspaus, åttondelspaus
- punkterad not
- taktarter; 3/4, 3/8, 6/8
- tempo; accelerando, ritardando
- rytmstavelser; ta-va-te-ve
- notsystem; hjälplinjer, F-klav
- stamtonernas namn; återställningstecken

Harmoni

- molltreklang

Dynamik

- mp
- diminuendo

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 4

Eleven

- kan använda sin röst i enstämig sång och behärskar en sångrepertoar delvis även utantill
- kan ensam och i grupp hitta på musikaliska lösningar i olika övningar
- uppfattar grundpulsen, kan följa den och kan sjunga och spela uppgifter till den
- kan enskilt eller i grupp genomföra en musikalisk idé genom att använda musikaliska grundbegrepp (melodi, harmoni, rytm, form, klangfärg och dynamik)
- känner igen olika musikstycken och kan uttrycka sin lyssnarupplevelse verbalt, med bilder eller med rörelser
- kan fungera i en musicerande grupp och ta hänsyn till de andra medlemmarna i gruppen

Årskurs 5-6

MÅL

gemensamma mål i årskurs 5-6

Eleven

- deltar i musicerande och gemensam sång samt kan ta hänsyn till andra
- lär sig att analytiskt och kritiskt bedöma olika ljudmiljöer samt stilar, kulturer och arter inom musiken
- lyssnar till musik och gör iakttagelser samt kan motivera sina åsikter
- lär sig grunder i gruppmusicerande
- lär sig indelningen i rösttyper
- lär sig att känna orkesterinstrument

årskurs 5

Eleven

- fördjupar sin kännedom om notationer och begrepp för musikens element (rytm, melodi, harmoni, dynamik, klangfärg och form)
- får en uppfattning om och en historisk inblick i det finländska och nordiska musiklivet
- lär sig att utveckla och förverkliga egna musikaliska idéer enskilt och i en grupp

årskurs 6

Eleven

- lär sig att aktivt använda terminologi, begrepp och notationer för musikens element skilt för sig samt i samband musicerande
- lär sig grundteknik i ett rytm-, melodi- och harmoni instrument
- utvecklar och förverkligar egna musikaliska idéer enskilt och i en grupp

- får en uppfattning om den västerländska musikhistorien
- lär sig två- och flerstämmighet

CENTRALT INNEHÅLL

gemensamt innehåll i årskurserna 5-6

Sång

- musik och rörelse
- sånger från de olika världsdelarna
- en och flerstämmig repertoar
- tonbildning och röstvård

Spel

- rytminstrument
- valfritt instrument (t.ex gitarr, blockflöjt, piano, trummor)
- gruppmusicerande

Musikkunskap

- skapande verksamhet
- västerländsk musikhistoria; olika epoker inom allmän musikkunskap och lyssnande till musik
- scenmusik; opera, musikal, musikvideo

årskurs 5

Musiktermer

- fermat

Musikteori

- tidsvärden; sextondelsnoter, sextondelspaus
- punkterad not
- taktarter; 4/4, 4/8
- tempo; a tempo
- notsystem; återställningstecken, oktaverna

årskurs 6

Musikteori

- tidsvärden; sextondelsnoter, sextondelspaus
- triol; ta-te-ti
- taktarter; 3/4, 6/8
- notsystem; dur- och mollskalor
- sångrösternas indelning; sopran, alt, tenor, bas

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 6

Eleven

- deltar i musicerande och gemensam sång och använder sin röst rätt både rytmiskt och melodiskt
- besitter en central finländsk, nordisk och internationell musikrepertoar
- behärskar grunder i de instrument som används och kan musicera tillsammans med andra
- lyssnar till musik och gör iakttagelser samt kan motivera sina åsikter
- kan identifiera och beskriva musikaliska grundbegrepp vid lyssnande av även större verk och helheter
- kan använda centrala musikaliska begrepp i samband med musicerande och musiklyssnande
- lär sig att analytiskt och kritiskt bedöma olika ljudmiljöer samt stilar, kulturer och arter inom musiken
- kan förverkliga egna musikaliska idéer enskilt och i grupp

Bildkonst

Undervisningen har som uppgift att stöda elevens visuella tänkande och utveckling av det estetiska och etiska medvetandet samt ge färdigheter för ett eget visuellt uttryck. Syftet med undervisningen är att eleven skall utveckla en personlig relation till konst samt utveckla fantasin och främja förmågan till kreativ problemlösning. Utgångspunkten för den konstnärliga verksamheten är iakttagandet av omgivningen, sinnesintryck, förmågelser och upplevelser. Undervisningen byggs upp kring temaområden som utgår från fantasin, konsten eller närmiljön och företeelser i den . Arbetsuppgifterna kan även vara anknutna till innehållet i den övriga undervisningen. Uppgifterna väljs och planeras så att eleven får mångsidiga erfarenheter av olika material och tekniker. Grundinnehållet i undervisningen utgörs av grunderna i visuellt uttryck samt arbetssätt och material som är utmärkande för bildkonsten. Den bildkonstnärliga processen; planering, skissering, utförande av arbetet och utvärdering betonas i undervisningen. Eleven handleds även i organisering av arbetssituationen och skötsel av redskap. Under arbetsprocessen utvecklas elevens förmåga att iakttä och lösa problem samt känslan för kvalitet. I undervisningen får eleven förståelse för att bilder och konst kan informera, underhålla eller ge en estetisk upplevelse. Eleven utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till bilderna i informationsflödet.

Årskurs 1-2

I undervisningen i årskurs 1-2 närmar eleven sig konsten på ett lekfullt sätt och får bekanta sig med olika tekniker och material. Arbetsuppgifterna skall vara nära relaterade till elevens liv eller närmiljön.

MÅL

gemensamma mål i årskurserna 1-2

Eleven

- utvecklar förmåga att kommunicera med hjälp av bilder

- lär sig framställa bilder med hjälp av olika metoder och tekniker
- utvecklar koordinationen öga-hand
- upplever arbetet meningsfullt och värdesätter sitt arbete
- kan berätta om bilder

CENTRALT INNEHÅLL

gemensamt innehåll i årskurserna 1-2

Teckning

- färgkrita
- färgpenna

Målning

- vattenfärger
- täckfärger
- penselteknik
- att blanda färg

Modellering och konstruktion

- lera
- collage

Bildframställning

- namn på färger
- rytm och symmetri
- grunderna för komposition
- proportioner

Bildanalys och konsthistoria

- närbild-helbild
- analys av bilder i omgivningen

växelkurs 1

Grafik

- finger och handavtryck

Modellering och konstruktion

- papier-maché
- relief

växelkurs 2

Grafik

- frottage
- stämpeltryck

Modellering och konstruktion

- trolldag

Årskurs 3-6

Undervisningen byggs upp kring teman som innefattar flera arbeten. Temat kan utgå från material och arbetssätt inom bildkonsten eller miljön och företeelser i den. Då nya material, redskap eller arbetsmetoder introduceras ges eleven möjlighet att bekanta sig med och experimentera med det som är nytt. Eleven erhåller då kunskaper som är nödvändiga vid den egentliga arbetsprocessen.

MÅL

gemensamma mål i årskurs 3-4

Eleven

- lär sig iaktta sin omgivning och företeelser i den som grund för sin bildframställning
- kan uttrycka sig i bild enligt åldersnivå med hjälp av olika material och arbetssätt
- utvecklar sin föreställningsförmåga och kan reflektera över sitt eget och andras resultat
- känner till färgcirkeln och kan namnge grund- och mellanfärger samt blanda för sitt eget arbete nödvändiga färger
- lär sig färdigheter som behövs för bildframställning och rumsåtergivning
- kan organisera arbetsprocessen och vårda material och redskap

växelkurs 3

Eleven

- känner igen konstverk och bilder av några inhemska konstnärer
- kan forma föremål av papper maché
- kan illustrera en berättelse
- kan granska det visuella budskapet i tidningsbilder

växelkurs 4

Eleven

- känner till hur man använder vattenfärger
- känner till bildberättandets grunder och kan rita enkla serier
- kan planera och formge tredimensionella föremål
- vet vad arkitekter och formgivare gör och känner till någon inhemsk arkitekt eller formgivare och dennes arbete
- har bekantat sig med en inhemsk konstnärs verk
- kan iaktta och urskilja syftet med reklam i tv

CENTRALT INNEHÅLL

gemensamt innehåll i årskurs 3-4

Att uttrycka sig i bild

- färgpenna
- akvarellkrita, vaxkrita
- flaskfärg
- täckfärg, penselteknik

Färglära

- färgcirkeln; grundfärger och mellanfärger; rena färger

Bildkomposition

- horisont och djup i bilden
- motiv och bakgrund
- proportion och jämnvikt
- kontur, yta och form
- rörelse
- helbild - närbild
- varierande bildstorlek

växelkurs 3

Att uttrycka sig i bild

- illustrationer i bilderböcker; olika bildframställningssätt
- avbildning

Modellering och formgivning

- papier maché
- bygga geometriska kroppar
- skapa av papper; tex. Kort

Färglära

- pastellfärger
- experiment med nyanser

Bildanalys och konsthistoria

- eleverna bekantar sig med inhemska konstnärers liv och verk

Medier och visuell kommunikation

- iakttagande av visuella budskap i tidningar

växelkurs 4

Att uttrycka sig i bild

- vattenfärg; penselteknik, att måla på torrt och vått papper
- uttrycksfulla ord
- bildberättande (enkla serier)

Modellering och formgivning

- pappersmassa
- hobbylera
- skapa av papper; tex. Kort

Färglära

- kontrastfärger
- experiment med valörer

Bildanalys och konsthistoria

- eleverna bekantar sig med någon inhemsk konstnär eller formgivares liv och verk

Medier och visuell kommunikation

- iakttagande av visuella budskap i tv och filmer

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 4

Eleven

- kan iaktta sin omgivning och företeelser i den som grund för sin bildframställning
- kan uttrycka sig i bild enligt åldersnivå med hjälp av olika material och arbetsätt
- har utvecklat sin föreställningsförmåga och kan reflektera över sitt eget och andras resultat
- känner till färgcirkeln och kan namnge grund- och mellanfärger samt blanda för sitt eget arbete nödvändiga färger
- besitter färdigheter som behövs för bildframställning och rumsåtergivning
- vet vad arkitekter, formgivare och konstnärer gör samt känner till en del arbeten av dem
- känner till bildberättandets grunder, kan rita enkla serier och kan illustrera en berättelse
- kan granska det visuella budskapet i tidningsbilder och urskilja syftet med reklam i tv
- kan planera och formge tredimensionella föremål
- kan organisera arbetet och vårda arbetsredskap samt material

Årskurs 5-6

MÅL

gemensamma mål i årskurs 5-6

Eleven

- iakttar sin omgivning och företeelser i den samt använder sina iakttagelser som grund för sin personliga bildframställning
- känner till centrala uttryckssätt, material, tekniker och arbetsredskap inom bildkonsten och kan använda dem i sin egen bildframställning
- lär sig att kritiskt granska sitt eget och andras arbete samt att i diskussioner kring dem använda centrala begrepp i bildkonsten
- kan planera och formge tredimensionella föremål utgående från behov eller givna kriterier
- får ta del av olika konstupplevelser

växelkurs 5

Eleven

- lär sig grunderna i layout
- bekantar sig med uttryckssätt och stildrag i arkitektur och inredning
- känner igen konstverk av några inhemska och några kända nordiska konstnärer
- bekantar sig med kameran och kan ta när- och helbilder

växelkurs 6

Eleven

- känner igen berömda konstverk och olika stilar i bildkonsten
- lär sig människokroppens proportioner och kan tillämpa kunskapen i sin personliga bildframställning
- bekantar sig med seriekonst och kan rita egna serier med personliga seriefigurer
- kan tillämpa linoleumsnitt som bildframställningsmetod

CENTRALT INNEHÅLL

växelkurs 5

Att uttrycka sig i bild

- färgpenna, täckfärg, vattenfärg, flaskfärg, krita
- kol
- layout och textning
- exteriör och interiör
- band- och centralornament

- abstrakt och föreställande bild

Modellering och formgivning

- relief
- pappersmassa

Färglära

- valör och nyans
- brutna färger

Bildkomposition

- ljus och skugga
- det gyllene snittet

Bildanalys och konsthistoria

- inhemska konstnärer
- berömda nordiska konstnärer
- besök på Ateneum

Medier och visuell kommunikation

- att fotografera

växelkurs 6

Att uttrycka sig i bild

- färgpenna, täckfärg, vattenfärg, flaskfärg, krita
- blyertspenna
- symboler och stilisering
- linoleumsnitt

Modellering och formgivning

- origami
- ståltråd

Bildkomposition

- perspektiv
- människans proportioner

Bildanalys och konsthistoria

- berömda internationella konstnärer

- olika stilar i bildkonsten
- besök på museet för nutidskonst Kiasma

Medier och visuell kommunikation

- serier
- rörliga bilder

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 6

Eleven

- kan iaktta sin omgivning och företeelser i den samt använda sina iakttagelser som grund för sin personliga bildframställning
- känner till centrala uttryckssätt, material, tekniker och arbetsredskap inom bildkonsten och kan använda dem i sin egen bildframställning
- kan kritiskt granska och sitt eget och andras arbete samt i diskussioner kring dem använda centrala begrepp i bildkonsten
- kan planera och formge tredimensionella föremål utgående från behov eller givna kriterier
- uppskattar olika former av konst
- kan iaktta och reflektera över den bebyggda miljön
- känner igen berömda konstverk och olika stilar i bildkonsten

Slöjd

Slöjd består av textil- och tekniskslöjd. Undervisningen byggs upp kring temaområden som kan vara teknik- eller produktinriktade och de kan innehålla moment från flera delområden inom slöjden. Elevens slöjdprocess består av motivation, formgivning, planering av tillverkning, tillverkning och utvärdering av den individuella slöjdprodukten. Utvärderingen av temaområdena görs tillsammans med eleven där såväl produkten som arbetsprocessen beaktas.

Årskurs 1-2

Textil- och tekniskslöjd undervisas som ett gemensamt ämne för alla elever i årskurserna 1-2. Temaområdena anknyts till undervisningen i de övriga ämnena, elevernas vardag och högtiderna. Eleven planerar sina produkter i naturlig storlek och utför arbetet med hjälp av en muntlig eller skriftlig arbetsordning som gjorts upp tillsammans med läraren.

MÅL

gemensamma mål i årskurserna 1-2

Eleven

- kan planera sin produkt i naturlig storlek
- kan följa muntliga och enkla skriftliga instruktioner
- bekantar sig med olika slöjdtekniker
- utvecklar koordinationen öga - hand

- upplever arbetet meningsfullt och värdesätter sitt arbete

CENTRALT INNEHÅLL

gemensamt innehåll i årskurserna 1-2

Träslöjd

- foga med lim
- måla
- spika
- sandpappra
- såga
- fila

Sömnad

- langettstygn
- förstyggn
- tillklippning enligt mönster
- fylla med vadd
- dekoration av produkt

växelkurs 1

Färgning

- tygtryck med schablon

Garnteknik

- virkning; luftmaska
- tofs och vridsnodd

Specialtekniker

- trädning
- fransning

växelkurs 2

Sömnad

- langettstygn

Garnteknik

- flätning
- vävning; på kartong

Specialtekniker

- tovning
- collage
- knytbatik

Årskurs 3-4

I åk 3-4 undervisas en termin av vardera slöjdarten gemensamt för pojkar och flickor. I undervisningen poängteras ändamålsenliga arbetsmetoder, rätt användning av redskap och material samt ansvaret för den egna slöjdprocessen. Temaområdena byggs främst upp kring inläring och tillämpning av olika tekniker. Eleven planerar en individuell produkt utgående från bestämda kriterier. Utgående från en basarbetsordning utarbetar eleven en individuell arbetsordning som följs under tillverkningen.

MÅL

årskurs 3

Eleven

- kan enligt instruktioner planera en individuell produkt i mindre skala
- kan följa en arbetsordning
- arbetar utan att störa andra
- behärskar de aktuella slöjdteknikerna
- känner till centrala begrepp
- kan med handledning tillverka estetiskt tilltalande produkter
- uppskattar sitt eget och andras arbete och kan utvärdera produkten

årskurs 4

Eleven

- kan enligt instruktioner planera en produkt som går att tillverka
- kan arbeta självständigt utan att störa andra
- blir medvetna om betydelsen av en arbetsordning
- behärskar det centrala innehållet
- känner till och kan använda centrala begrepp
- kan använda material på ett ändamålsenligt sätt
- kan tillverka estetiskt tilltalande produkter
- uppskattar sitt eget och andras arbete och kan utvärdera produkten och arbetsprocessen

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 3

Träslöjd

- kapa, spika, sandpappra, fila, måla
- borra
- gröpa ur
- lacka

Broderi

- korsstyggn

Garnteknik

- virkning; luft- och fastmaska

Sömnad

- symaskin
- förenande söm
- fäll
- överkastning
- tvärnålning
- knapp

årskurs 4

Träslöjd

- kapa, spika, sandpappra, fila, borra, måla
- skruva
- tälja

Elektronik

- löda
- koppla

Garnteknik

- stickning; rätmaska

Broderi

- stygn: plattsöm, kedje- och stjärksöm
- moulinè-, pärl- och ullgarn

Sömnad (symaskin)

- förenande söm, fäll, överkastning, tvärnålning
- applikation
- tunnel

Specialtekniker

- tovning

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅK 4

Eleven

- kan enligt instruktioner planera en produkt som går att tillverka
- kan arbeta självständigt utan att störa andra
- följer muntliga och skriftliga instruktioner
- behärskar det centrala innehållet
- känner till och kan använda centrala begrepp
- kan använda material på ett ändamålsenligt sätt
- kan tillverka estetiskt tilltalande produkter
- uppskattar sitt eget och andras arbete och kan utvärdera produkten och arbetsprocessen

Årskurs 5-6

I åk 5-6 undervisas en termin av vardera slöjdarten gemensamt för pojkar och flickor. I undervisningen betonas individuell planering, rationella arbetsmetoder, självständigt arbete, målmedvetenhet och noggrannhet. Undervisningen utgår från olika slöjdprodukter.

MÅL

årskurs 5

Eleven

- kan med handledning planera och tillverka personliga och användbara produkter
- kan göra upp en individuell arbetsordning utgående från en modell och försöker följa den
- kan arbeta självständigt utan att störa andra
- behärskar det centrala innehållet
- känner till och kan använda begrepp på rätt sätt
- kan välja och använda material på ett ändamålsenligt sätt
- kan tillverka estetiskt tilltalande produkter
- uppskattar sitt eget och andras arbete och kan utvärdera produkten och arbetsprocessen

årskurs 6

Eleven

- kan planera och tillverka personliga och användbara produkter
- kan självständigt göra upp en individuell arbetsordning utgående från en modell och följa den
- kan arbeta självständigt utan att störa andra
- behärskar det centrala innehållet och kan tillämpa tidigare färdigheter
- känner till och kan använda begrepp vid planering, tillverkning och utvärdering
- kan välja och använda material på ett ändamålsenligt sätt
- kan tillverka estetiskt tilltalande produkter och arbetar målmedvetet
- uppskattar sitt eget och andras arbete och kan utvärdera produkten och arbetsprocessen

CENTRALT INNEHÅLL

växelkurs 5

Träslöjd

- kapa, spika, slipa, borra, tälja, måla, lacka
- skruva
- elektriska verktyg

Metall

- tvinga

Formgivning

- rörliga konstruktioner

Garnteknik

- virkning enligt mönsterbeskrivning, nytt: stolpar

Sömnad

- sy enkelt klädesplagg
- förenande söm, fäll, överkastning, tvärnålning
- rynkning
- mönstermarkeringar
- tillklippning
- beräkning av tygåtgång
- dragkedja

Materialkunskap

- bomull
- ull
- linne

växelkurs 6

Träslöjd

- kapa, foga, slipa, borra, tälja, måla, lacka

Elektronik

- löda

- seriekoppla

Formgivning

- miniatyrmodeller

Garnteknik

- stickning (rundstickor eller fem stickor, räta och aviga maskor, hoptagning)

Sömnad

- förenandesöm, fäll, överkastning, tvärnålning
- mönstermarkeringar
- tillklippning
- tygåtgångs beräkning
- snedlist
- påsydd ficka
- elastisk söm

Specialtekniker

- tygtryck

Materialkunskap

- trikå
- klädvård, strykning och tvättråd

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅK 6

Eleven

- kan planera och tillverka personliga och användbara produkter
- kan självständigt göra upp en individuell arbetsordning utgående från en modellarbetsordning och följa den
- kan arbeta självständigt utan att störa andra
- behärskar det centrala innehållet och kan ibland tillämpa tidigare färdigheter
- känner till och kan använda begrepp vid planering, tillverkning och utvärdering
- kan välja och använda material på ett ändamålsenligt sätt
- kan tillverka estetiskt tilltalande produkter och arbetar målmedvetet
- uppskattar sitt eget och andras arbete och kan utvärdera produkten och arbetsprocessen

Gymnastik

Undervisningen byggs upp kring gymnastik- och idrottsgrenar. En gren utövas under en period av flera lektioner, där grenen utgör huvudmomentet i lektionerna. Lektionerna planeras så att eleven är aktiv under en så stor del av lektionen som möjligt. I undervisningen undviks idrott i tävlingsform. Grupp- och lagindelningen görs av läraren. Vid inläring av nytt stoff bör läraren försäkra sig om att elevens utförande är korrekt och följa upp att utförandet automatiseras. Svårighetsgraden på

gymnastik- och idrottsmomenten ökas successivt och vid lagspel medvetandegörs eleverna alltid om vilka regler som gäller innan spelet inleds. Simundervisningen handhas av Vanda stads simlärare.

Årskurs 1-2

Gymnastikundervisningen i årskurserna 1-2 skall beakta elevernas färdigheter och individuella utvecklingsmöjligheter. Undervisningen genomförs på ett lekfullt sätt i riktning mot grenfärdighet i gymnastik och idrott.

MÅL

gemensamma mål i årskurserna 1-2

Eleven

- ges möjlighet att röra sig inne och ute både individuellt och i grupp
- rör sig på ett mångsidigt sätt och blir på så vis medveten om den egna kroppen
- bekantar sig med vals och tar del av kulturtraditionen genom ringlekar
- har byteskläder med och duschar efter gymnastiken

årskurs 1

Eleven

- utvecklar sin kroppsuppfattning och lär sig behärska sina rörelser
- utvecklar lägesuppfattningen och förstår att kartan är en bild av verkligheten sedd uppifrån
- blir medveten om hur man agerar i lagspel
- övar koordination mellan öga och hand, öga och fot samt öga och kropp

årskurs 2

Eleven

- utvecklar sin kroppsuppfattning och kan behärska sina rörelser
- förstår vikten av hänsyn till lagkamraterna
- automatiserar de grovmotoriska grundrörelserna

CENTRALT INNEHÅLL

gemensamt innehåll i årskurserna 1-2

Idrott

- gå, springa, hoppa
- kasta

Orientering

- spårning
- röra sig i skogen

Bollspel (brännboll, fyra mål, fotboll)

- kasta och fånga
- hand- och fotpassning
- slag

Redskapsgymnastik (matta, rep, ringar, ribbstol, bänk, plint, satsbräde)

- kullerbytta framåt och bakåt
- balansera
- hänga och svinga
- åla, rulla, krypa, klättra
- gå, springa
- hoppa

Handredskap (ärtpåse, boll, hopprep, tunnband)

- kasta och fånga
- hoppa
- rulla och studsa
- balansera

Dans

- röra sig i takt med musik
- ringlekar
- enkla stegserier

Skidning

- stakning
- glidning

Skridskoåkning

- åkning framåt
- start
- stopp

Årskurs 3-4

MÅL

årskurs 3

Eleven

- behärskar de motoriska grundfärdigheterna
- kan uttrycka sig med hjälp av gymnastik och röra sig rytmiskt till musik
- utvecklar känslan för rättvist spel och deltar i spel
- har en god kroppsuppfattning och utvecklar behärskning av sina rörelser
- kan avläsa en orienteringskarta och kan följa en utritad enkel bana
- kan röra sig säkert på skridskor
- kan röra sig obehindrat på skidor
- har byteskläder med och duschar efter gymnastiken
- lyssnar på instruktioner och kan följa dem
- ta hänsyn till andra och bli medveten om vikten av sportsmannaanda

årskurs 4

Eleven

- behärskar grundläggande motoriska färdigheter och kan tillämpa dem i olika motionsformer
- kan uttrycka sig med hjälp av gymnastik och röra sig rytmiskt till musik
- kan handskas med spelredskap och fungera i spel
- utvecklar spänst samt kan behärska sina rörelser och kan utföra gymnastikrörelser med och utan redskap
- kan röra sig i naturen med hjälp av en orienteringskarta
- kan åka framåt och bakåt samt bromsa i skridskoåkning
- kan röra sig mångsidigt på skidor
- klär sig ändamålsenligt för gymnastiken och kan sköta sin personliga hygien
- fungerar självständigt och i grupp enligt instruktioner och regler
- ta hänsyn till andra och utveckla sportsmannaanda

Gemensamt innehåll i årskurs 3-4:

Idrott

- löpning
- kast utan fart (boll och turbospjut)
- ansats och avstamp (längdhopp, höjdhopp)

Orientering

- kartans fem färger och karttecken; väg, byggnad, sten, brunn

Bollspel (boboll, innebandy, fotboll, korgboll)

- kasta och fanga
- hand- och fotpassning
- dribbling
- passning med klubba
- slag med sällträ
- ta lyra med bollhandske

Redskapsgymnastik (matta, ribbstol, plint, satsbräde, trampet, rep, bock, ringar, räck)

- handstående
- brygga
- hjula
- hänga och svinga i armar och ben

Handredskap (boll, hopprep, tunnband)

- kasta och fånga
- hoppa
- rulla och studsa
- balansera

Dans (vals)

- handfattning
- danssteg

Skidning (klassisk stil, fristil)

- parstakning
- glidning
- saxning
- utförsåkning

Skridskoåkning

- åkning framåt och bakåt
- stopp
- spel på is

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 4

Eleven

- behärskar grundläggande motoriska färdigheter och kan tillämpa dem i olika motionsformer
- kan uttrycka sig med hjälp av gymnastik och röra sig rytmiskt till musik
- kan handskas med spelredskap och fungera i spel
- kan gymnastikrörelser med och utan redskap
- kan röra sig i naturen med hjälp av en undervisningskarta
- kan, glida, åka framåt och bromsa i skridskoåkning
- kan röra sig mångsidigt på skidor
- klär sig ändamålsenligt för gymnastiken och kan sköta sin personliga hygien
- fungerar självständigt och i grupp enligt instruktioner och regler

Årskurs 5-6

MÅL

årskurs 5

Eleven

- kan tillämpa de grundläggande färdigheterna i löpning, hopp och kast
- kan dansa och röra sig rytmiskt till musik
- lär sig regler för olika bollspel, kan fungera i spel och använda spelredskap på ett ändamålsenligt sätt
- lär sig behärska rörelser i redskapsgymnastik och gymnastik med handredskap
- kan röra sig i naturen med hjälp av en orienteringskarta och har bekantat sig med användningen av kompass
- rör sig säkert på skridskor och medverka i isspel
- kan skida klassisk och fristil samt röra sig obehindrat på skidor
- klär sig ändamålsenligt för gymnastiken och sköter sin personliga hygien
- fungerar självständigt och i grupp enligt instruktioner och regler
- utvecklar god sportsmannaanda

årskurs 6

Eleven

- behärskar de grundläggande färdigheterna i löpning, hopp och kast
- kan dansa och röra sig rytmiskt till musik
- lär sig regler för olika bollspel, kan fungera i spel och använda spelredskap på ett ändamålsenligt sätt
- kan behärska rörelser i redskapsgymnastik och gymnastik med handredskap
- kan röra sig i naturen med hjälp av en orienteringskarta och kan grunderna i användning av kompass
- rör sig säkert på skridskor och medverka i isspel
- kan variera skidstil enligt behov
- klär sig ändamålsenligt för gymnastiken och tar ansvar för sin personliga hygien
- fungerar självständigt och i grupp enligt instruktioner och regler
- har en god sportsmannaanda

CENTRALT INNEHÅLL

gemensamt innehåll i årskurserna 5-6

Idrott (löpning)

- löpteknik
- start

- kastteknik
- ansats och avstamp

Orientering

- kartans fem färger och karttecken; väg, byggnad, sten, brunn
- fri orientering
- kompassanvändning

Bollspel (boboll, fotboll)

- kasta och fånga
- dribbling
- passning
- slag med sällträ
- ta lyra med bollhandske

Redskapsgymnastik (matta, plint, satsbräde, trampet, rep, bock, ringar, räck)

- mellan hopp
- gren hopp

Dans (vals, aerobic)

- handfattning
- danssteg
- stegserier

Skidning

- stakning
- glidning
- utförsåkning
- ankgång

Skridskoåkning

- teknik
- isspel

växelkurs 5

Idrott

- längdhopp, spjut

Bollspel

- korgboll

- badminton

Redskapsgymnastik

Dans

- vals

växelkurs 6

Idrott

- höjdhopp, kula

Bollspel

- volleyboll
- serve
- finger- och underarmsslag
- tennis

Redskapsgymnastik

Dans

- aerobic

PROFIL FÖR GODA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 6

Eleven

- behärskar motoriska färdigheter och kan tillämpa dem i olika motionsformer
- kan röra sig rytmiskt till musik
- kan regler för de vanligaste bollspelen, kan fungera i spel och använda spelredskapen på ett ändamålsenligt sätt
- kan behärska rörelser i redskapsgymnastik och gymnastik med handredskap
- kan röra sig i naturen med hjälp av en orienteringskarta och kan grunderna i användning av kompass
- rör sig säkert på skridskor och medverkar i isspel
- kan skida klassisk och fristil samt röra sig obehindrat på skidor och variera skidstil enligt behov
- klär sig ändamålsenligt för gymnastiken och sköter sin personliga hygien
- fungerar självständigt och i grupp enligt instruktioner och regler
- visar en god sportsmannaanda

Valfria ämnen (Kortkurs)

Valfria ämnen erbjuds i årskurs 5 och 6 och benämns i undervisningen kortkurs. Syftet med de valfria ämnena är att ge eleven möjlighet att fördjupa sina intressen och hitta nya intresseområden. Undervisningen i de valfria ämnena byggs upp kring temaområden (kortkurser) i konst- och

färdighetsämnen. Kortkursernas innehåll, mål och omfattning bestäms årligen i skolans läsårsplan. En kortkurs omspannar 4-6 veckor och flera kortkurser med olika inriktning hålles samtidigt. Kortkurserna kan ha inriktning på t ex drama, musik, gymnastik, bildkonst, IKT eller slöjd.

Årskurs 5-6

MÅL

gemensamma mål i årskurs 5-6

Eleven

- utvecklar sin förmåga att fungera i grupp och ta eget ansvar
- erhåller nya upplevelser och vidgar sina vyer

CENTRALT INNEHÅLL

årskurs 5-6

Ämnesområden

- gymnastik
- bildkonst och slöjd
- drama och musik
- IKT

5

ALLMÄNT STÖD FÖR STUDIERNAS

5.1

Ordnandet av elevhandledningen

Handledningsverksamheten bildar en helhet som fortsätter under hela den grundläggande utbildningen. Lärarna som deltar i handledningsverksamheten samarbetar under elevens studier och under övergångsperioderna. Handledningen är till sin natur förebyggande verksamhet. Därtill har den som uppgift att särskilt stöda de elever som har svårigheter i studierna eller som av andra orsaker håller på att hamna utanför utbildning eller arbetsliv efter den grundläggande utbildningen.

Det är hela skolsamfundets uppgift att stöda elevernas personliga tillväxt, utveckling och delaktighet. Därtill handleds eleven i att studera sitt läroämne, får hjälp att utveckla sina inlärningsfärdigheter och sin beredskap att lära sig; uppkomsten av problem i anslutning till studierna förebyggs.

5.2

Elevvården

Elevvården skall ta hand om de grundläggande förutsättningarna för barnets och den ungas lärande och om det fysiska, psykiska och sociala välbefinnandet.

Med hjälp av elevvården främjas elevernas sunda och harmoniska tillväxt och utveckling samt skapas goda förutsättningar för inläring.

Målet är att eleven upplever skolan som en trygg och trivsamt arbetsomgivning.

Eleven känner samhörighet med skolkollegorna och får positiv respons i det vardagliga skolarbetet samt hjälp i problemsituationer. Genom elevvården främjas en verksamhetskultur som omfattar hänsyns-tagande till och omsorg om andra och positiv växelverkan. Elevvården säkerställer möjligheterna till jämlikt lärande för alla.

Elevvårdsarbetet grundar sig på ett förtroendefullt och ansvarsfullt samarbete mellan skolans personal, eleverna och hemmen. Elevvårdens arbetsfält innefattar preventivt arbete och vårdarbete för individen och till skolkollegorna.

För att trygga en regelbunden skolgång följer man upp elevernas närvaro. Skolans planer för hur man sköter kriser, mobbningar, utslagenhet och störande uppförande och användningen av rusmedel finns som bilagor i slutet av LP.

5.3

Elevvårdsgruppen

Dickursby skola har en elevvårdsgrupp som sammanträder en gång i månaden samt vid akut behov. Till elevvårdsgruppen hör föreståndaren, hälsovårdaren, specialläraren, skolpsykologen och kuratorn.

Elever och föräldrar kan delta i möten där deras ärenden behandlas. Elevvårdsgruppen förebygger problem genom att befrämja elevernas psykiska och sociala välmående samt genom att stöda inläringen. Målet är en trygg och trivsamt skolmiljö som arbetar för en trygg skolmiljö.

Samtliga klasser genomgås varje läsår. Syftet med elevvårdsmötena är att följa med hur klassen fungerar och att vidta åtgärder om det uppstår problem. Det kan gälla en klass i sin helhet, enskilda elever, eller arbetssamfundet.

Lärarna skall vara speciellt lyhörda för eventuellt förekommande mobbning och genast vidta åtgärder. Lärarna är kontaktpersoner i första hand. Skolan har en mobbnings- och krisplan som finns som bilaga i slutet av LP.

Skolkuratoren är insatt i socialarbete och socialvård. Föräldrarna, lärarna och eleverna kan vända sig till elevvårdsgruppen om det t.ex. uppstår problem angående:

- anpassningen till skolan
- förhållandet till kamraterna
- elevernas fritidssysselsättning
- familjesituationen
- krissituationer.
-

Elevvårdsgruppen samarbetar med olika instanser utanför skolan såsom familjerådgivningsbyråer, Pejas sjukhus och barnskyddsavdelningen på social- och hälsoverket. Elevvårdsgruppen gör upp en plan för sitt arbete årligen.

5.4

Stödundervisning

Eleverna har en subjektiv rätt till stödundervisning för att stöda den individuella mognaden. För att eleven inte varaktigt skall bli efter i sina studier inleds stödundervisningen genast efter det att elevens inlärningssvårigheter konstaterats. Stödundervisning ordnas så ofta och i sådan omfattning som det utgående från elevens framgång i skolan är meningsfullt. Stödundervisning kan ges antingen under eller utanför lektionstid.

5.5

Specialundervisning

För elever med läs- och skrivsvårigheter, matematiksvårigheter och lindriga talsvårigheter kan som en del av den normala undervisningen ges specialundervisning av en speciallärare. Undervisningen ges i allmänhet samtidigt med undervisningen i klass individuellt eller i smågrupper tillsammans med specialläraren. För specialundervisningen gäller samma mål som för grundskolans övriga undervisning. Uppmärksamhet läggs vid att väcka och stödja elevernas initiativförmåga och att stärka självförtroendet.

Elevernas skrivfärdigheter testas i samråd med klassläraren.

För elever, som har specifika funktionssvårigheter som t.ex. läs- och skrivsvårigheter, dyslexi, matematiksvårigheter och koncentrationsstörningar (ADHD, Aspergers syndrom osv.) samt andra kategorier av funktionsnedsättning erbjuder skolan en individuell behandlingsmetod - **FMT-**

metoden. Metoden är en neuro-muskulär behandlingsmetod, som bygger på utvecklingsteoretiska grunder. Vid behandlingen används olika slaginstrument, pipor, flöjter och lurar.

Vid behov kan en **plan för elevens lärande** uppgöras för elever med särskilda behov för att garantera elevens möjligheter till inläring utgående från de egna förutsättningarna.

Om en elev har stora svårigheter i ett eller två ämnen, kan eleven överföras till **specialundervisning** i respektive ämne/ämnena. För eleven skall man uppgöra en **individuell plan** för hur undervisningen skall ordnas. Denna plan skall basera sig på den godkända läroplanen. Överföring till specialundervisning sker med skriftligt beslut och användningen av en individuell plan antecknas i betyget.

Specialläraren håller kontakt med elevernas klasslärare, föräldrar och elevvårdsgruppen.

5.6

Klubbverksamheten

Skolan kan i mån av möjlighet ordna klubbverksamhet för eleverna. Klubbverksamheten skall stöda elevens etiska och sociala tillväxt och mångsidiga utveckling.

6

SAMARBETE SOM STÖD FÖR UNDERVISNING OCH STUDIER

6.1

Samarbete inom skolan

Nybörjarundervisningen samarbetar med förskolan i egen skola samt med daghemmen i området. Förskolans kompletterande dagvård ordnas i skolan och personalen är delvis gemensam. Lärarna samarbetar mellan basgrupperna i elevfrågor. Skolan har gemensamma fester och temadagar.

6.2

Samarbete med hemmen

Skolan sammankallar till föräldramöte första veckan efter skolstarten. Läraren håller kontakt med föräldrarna genom att ordna utvecklingssamtal minst en gång per läsår samt vid behov.

Skolan har en direktion som består av elevernas föräldrar. Direktionen samarbetar med lärarna i frågor beträffande skolans verksamhet, utvärdering av skolan, skolutveckling o.dyl.

Skolan har en aktiv Hem och Skola-förening. Hem och Skola-föreningen ordnar elevklubbar i sin regi. Föreningen stöder skolans verksamhet.

6.3

Undervisningens stödtjänster

Stadsbiblioteket, kulturväsendet, församlingen, polisen och Folkhälsan samarbetar regelbundet med skolan. Vi samarbetar dessutom med olika natur- och idrottsorganisationer.

7

BEDÖMNING AV STUDIERNA

Läroplanens inlärningssyn och människosyn är utgångspunkter för bedömningen.

Inlärningsprocessen är minst lika viktig som själva kunskapen. I bedömningen av elevens arbete tar man i beaktande elevens samarbetsvilja under lektionerna samt elevens noggrannhet och ordentlighet vid utförandet av hemuppgifterna.

Avsikten med utvärderingen är att motivera och stöda eleverna och handleda dem för fortsatta studier på ett positivt sätt. Eleverna lär sig att utvärdera sina egna prestationer, bilda sig en realistisk bild av sitt lärande och sin utveckling och därmed också stöda personlighetens tillväxt.

7.1

Principerna för bedömning

Elevbedömningen utgör en helhet där en kontinuerlig respons från läraren är viktig. Den baserar sig på profilen för goda kunskaper som är uppställda i läroplanen, eller på de mål som satts upp för eleven i den individuella läroplanen. Respons ges för kunskaper och framsteg i läroämnena samt för arbete och uppförande.

Bedömningen under studiernas gång sker verbalt. Utvecklingssamtalen är en del av bedömningen. Målet med bedömningen är att utvärdera elevens framsteg och inlärningsprocessen samt uppmuntra och styra studierna. Sifferbedömningen beskriver enbart nivån på kunskaperna. Bedömningen är verbal i årskurserna 1-5. I årskurs 6 bedöms eleverna med siffror. Vid bedömningen tar man i beaktande dess betydelse för elevens inlärningsprocess. Bedömningen bör inriktas på elevens inläring och framsteg på inläringens olika delområden. Bedömningen skall vara sanningsenlig, mångsidig och uppmuntrande och den bör basera sig på mångsidiga bevis. Bedömningen skall ge information om elevens starka sidor och om de delområden inom inläringen som eleven bör utveckla.

7.2

Bedömning av elev som behöver särskilt stöd

Vid bedömningen av elever som behöver särskilt stöd beaktas elevens eventuella inläringssvårigheter. Vid bedömningen används sådana metoder att eleven på bästa möjliga sätt kan påvisa sina kunskaper.

En elev som antagits eller överförs till specialundervisning bedöms enligt de mål som fastställts för honom/henne i den individuella planen för hur undervisningens skall ordnas.

7.3

Betygen

Utvärderingen sker verbalt i alla basgrupper i mellanbetyget och läsårsbetyget. Eleverna utvärderar sig själva, och läraren bekräftar elevernas syn och ger dem en realistisk bild av utvärderingen. Dessutom ges sifferbedömning i åk 6.

Elever med annat modersmål än svenska bedöms enligt lärokursen i svenska som andra språk. Bedömningen i andra ämnen beaktar kunskaperna i svenska språket.

Eleverna uppflyttas till följande *årskurs då de genomfört läroämnena för föregående årskurs med godkänt resultat*. Eleverna kan visa att de har uppnått godkända baskunskaper i ett särskilt förhör antingen under läsåret eller när läsårets skolarbete avslutats.

Eleven kan uppflyttas till följande årskurs, trots att han inte uppnått godkända baskunskaper. Om detta beslutar rektor eller lärarna. Klassläraren kan flytta en elev på det villkoret att eleven utför givna uppgifter.

Vid bedömningen av elevens uppförande beaktas:

- respekt och tolerans
- uppskattning av sitt eget och andras lärande
- ansvar för skolmiljön
- vänlighet och artighet
- ett vårdat språk

Vid bedömning av elevens arbetsprocess beaktas bland annat:

- motivation, vilja och attityd
- målmedvetenhet och målinriktning
- ansvarsfullhet
- samarbete
- initiativ, kreativitet och problemlösning

Vid verbal bedömning används förkortningarna:

U = utmärkta kunskaper och färdigheter
B = berömliga kunskaper och färdigheter
G = goda kunskaper och färdigheter
N = nöjaktiga kunskaper och färdigheter
F = försvarliga kunskaper och färdighet
H = behjälpliga kunskaper och färdigheter
UP = underkänd prestation

Vid sifferbedömning används siffrorna:

10 = utmärkta kunskaper och färdigheter
9 = berömliga kunskaper och färdigheter
8 = goda kunskaper och färdigheter
7 = nöjaktiga kunskaper och färdigheter
6 = försvarliga kunskaper och färdighet
5 = behjälpliga kunskaper och färdigheter
4 = underkänd prestation

Vitsorden 5-10 visar att läroämnet har fullgjorts med godkänt resultat och vitsordet 4 att eleven har underkänts i läroämnet.

7.4

Bedömning av uppförande och arbetsförmåga

Bedömningen av uppförande inriktas på hur eleven tar hänsyn till andra människor och miljön, värdesätter arbete och följer regler. Målen för umgängesfostran utgör grunden för bedömningen av

uppförande och arbetsförmåga. Bedömningen av arbetsförmågan baserar sig på elevens inställning till arbetet.

7.5

Ny bedömning

Om elevens vårdnadshavare inom två månader efter att bedömningen delgivits bett att ett beslut omprövas beslutar skolans rektor och elevens lärare om ny bedömning.

8

UTVÄRDERING AV SKOLANS ARBETE

Utvärderingen av skolans arbete är viktig för skolans kontinuerliga utveckling, t.ex. planering, utveckling av arbetsmetoder, samarbete och omsorg.

Utvärderingen är ett systematiskt insamlande av information som tolkas för att användas som ett led i skolans utvecklingsprocess.

8.1

Utvärderingsprocessen

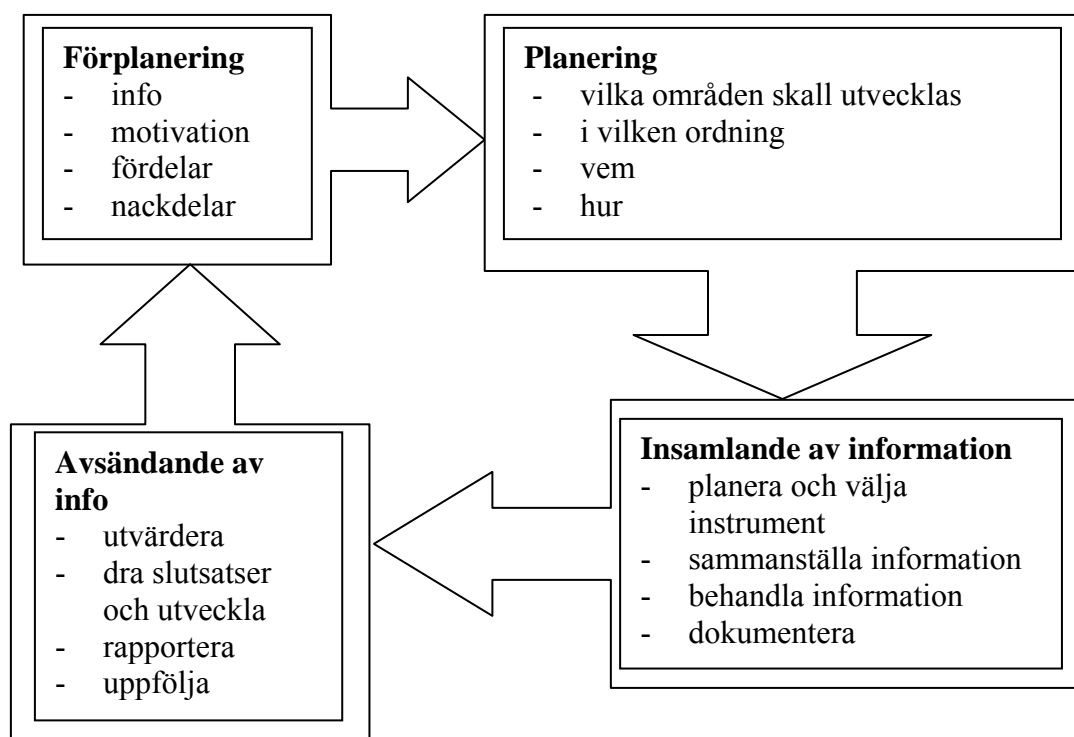
I utvärderingsprocessen deltar alla berörda: lärare, föräldrar, elever och övrig personal.

8.2

Genomförandet av utvärderingen.

Utvärderingen skall inte vara ett självändmål, utan en process.

Utvärderingsprocessen kan t.ex. se ut på följande sätt:

Läraren utvärderar sitt eget arbete kontinuerligt. Lärarna stöder varandras arbete. Pedagogiska diskussioner förs veckovis inom lärarkollegiet, rapportering till och diskussioner med skolledaren. Vi utvärderar de mål som vi har ställt upp i läroplanens allmänna del, d.v.s. skolans atmosfär, undervisningsarrangemang, arbetsprocesser och projekt.

Bilagor:

Bilaga 1 Hur språksvårigheter kan observeras i olika situationer.

Bilaga 2 Skolans regler

Bilaga 3 Nätikett

Bilaga 4 Beredskapsplaner

Plan för hot och våld - krisplan
Handlingsplan vid mobbning
Rusmedelsplan
Utrymningsplan

Bilaga 5 Förskolans läroplan

BILAGA 1

Hur språksvårigheter kan observeras i olika situationer.

Skolspråkssvårigheter kan observeras i olika situationer och på olika plan hos eleverna:

- i tal och uttal
- i inställningen till skolspråket och skolarbetet
- i språkliga färdigheter såsom förståelse av tal och skrift, beredskap för läsinläring samt läsfärdighets- och läsförståelsenivå
- i att spontant använda språket i och utanför undervisningen
- i olika behov av individuell hjälp och handledning i undervisningen
- i skrivovillighet i skriftlig produktion

Basgruppsvis kan svårigheterna framkomma:

BG 1

- tal och uttal
- förståelse av tal
- läsförståelse
- friskrivningar
- stumhet
- ordförråd

BG 2

- läsförståelse
- ordförråd
- svårt att uttrycka sig
- friskrivningar
- tal och uttal

BG 3

- läsförståelse
- svammel
- grammatikaliska fel i tal och fria skrivövningar

Hör- och läsförståelse

Eleverna uppfattar innehållet i texten i stora drag men missuppfattat detaljerna, t.ex "Vid stranden finns *vas*" – något vasst. Uppgifter med mångdelade instruktioner är svåra att utföra självständigt. Lärobokstexterna kräver förklaringar. Det är svårare att anamma nya ord. Svåra ord för eleverna är ofta vanliga ord för lärarna. Missuppfattningarna av innehållet är mycket vanligare än lärarna tror.

Tal och skrivning

Osvenska konstruktioner eftersom eleverna tänker på finska. T.ex. förra åren, men nånsin är de med mig också, kunde inte tillbaka, vår klass Eva blir Lucia

- genus fel
- prepositions fel
- böjningsformer
konsonantförväxlingar b-p, v-f, g-k, d-t och vokalförväxlingar uo, y-u, å-ö
- fel i ordföljden
- pronomen fel
- stavfel
- konjunktioner och relativa pronomen

BILAGA 2

TRIVSEL OCH ORDNINGSGREGLER

I vår skola

- vistas vi utomhus och på skolans område på rasterna
- avlägsnar vi oss inte från skolans område utan lov
- använder vi hjälm på isbanan och andra farliga platser
- kastar vi inte snöbollar
- cyklar vi inte på skolgården under skoltid
- kastar vi inte kottar och slår inte med käppar
-

I vår skola

- ger vi arbetsro under lektionerna
- kommer vi i tid till lektionerna
- sköter vi våra hemuppgifter
- tar vi bort ytterkläderna före lektionen och förvarar dem upphängda
- uppträder vi lugnt inomhus
- städar vi upp efter oss
- väntar vi på vår tur

I vår skola

- visar vi hänsyn till andra
- mobbar eller retar vi inte varandra
- sparkar vi eller slår vi inte mot någon annan
-

HÅLL TELEFONEN PÅ "LJUDLÖST" UNDER SKOLDAGEN

I vår skola

- lyder vi tillsägelse från skolans lärare och personal
- är vi rädda om skolans saker och andras saker
- använder vi vårdat språk
- får skolans telefon användas endast med lov
- får egen mobiltelefon inte användas under skoltid
- tar vi inte med godis
-

I vår skola

- visar vi hänsyn i skoltaxi, skolbuss och lyder tillsägelse
- äter vi med gott bordsskick och ger varandra matro
- har vi lämpliga ombyteskläder och handduk med till gymnastiken
- duschar vi vid behov efter gymnastiken

Efter skoltid får man inte vistas inne i skolan.

Skolan tar inte ansvar för elever eller andra barn som vistas på skolgården efter skoltid.

Om elever eller utomstående inte uppför sig ordentligt på skolans område, kan de uppmanas att

avlägsna sig.

SKOLAN ANSVARAR INTE FÖR VÄRDEFÖREMÅL SOM TAS MED TILL SKOLAN

VI TALAR SVENSKA I SKOLAN

Om en elev bryter mot reglerna kan han/hon bestraffas enligt följande:

Vid lindrig förseelse – tillsägelse

Vid upprepad förseelse – hemanmärkning, kvarsittning

Vid grov förseelse – kvarsittning

Vid störande av arbetsro – tillsägelse

Vid upprepad tillsägelse – lämna klassrummet för den tid som kvarstår av lektionen

Vid bestraffning tillämpas § 36 i lagen om grundläggande utbildning

BILAGA 3

Nätikett

För att alla ska trivas och nätet ska funka krävs vissa regler.

1. Säg inget på nätet som du inte skulle kunna säga åt mottagaren personligen.
2. Ge inte ut lösenord, adresser, telefonnummer eller något som kunde användas emot dig. Om den du skriver med verkar suspekt, kontakta en vuxen.
3. Lek inte med att ändra inställningar eller med att ladda in material. Om virus kommer in kan du inte använda datorn på flera veckor.
4. Tänk igenom dina faktasökningar. Sök inte på måfå.
5. Var kritisk mot den fakta du hittar på internet. Allt är inte sant.
6. Om du är osäker på om det du håller på med är lovligt, fråga först läraren.

Om du gör något olovligt på skolans datorer har läraren rätt att avstänga dig från datoranvändningen.

Bilaga 4

Handlingsmodell för krissituationer i skolan.

Viktiga telefonnummer

- **Allmänt nödnummer (0+) 112**
- **Polis (0+) 10022 ,Vanda närpolis 87301**
- **Barnkliniken /Peijas 4711**
- **Hälsovårdscentralen i Peijas 471 67060**
- **Tandvården 839 23297**
- **Taxi 01007300**
- **kriscentralen 839 24005**
- **Föreståndarens Dorrit Jaakkola mobiltelefon 0400-701414 internt 940 22942**
- **Vanda församling kansli 8306262**

I skolor uppstår oundvikligen olika krissituationer som upprör hela samfundet. Sådana är exempelvis i en skola en elevs eller arbetstagares dödsfall, allvarlig olycka, grovt våld eller hot om allvarlig fysisk skada. Att behärska krissituationer förutsätter en på förhand överenskommen handlingsplan, som är enkelt strukturerad och som ger handfasta råd. En beredskapsplan finns för att skydda både elever och lärare.

Målsättningen med planen skall vara

att hjälpa elever och lärare i krishantering.

att skolan är en plats där eleverna kan få uttryck för sina känslor och tankar.

att avsätta tid för samtal.

att ge tid för ritualer.

att hjälpa skolans personal att bearbeta sina egna upplevelser.

att återgå till vardagliga rutiner så snart som möjligt.

att meddela hemmen om vad som skett så att föräldrarna kan stöda barnen.

Definition av begreppet krissituation

En plötslig allvarlig krissituation är en sådan situation som man inte har upplevt tidigare och som man alltså inte vet hur man skall förhålla sig till. Händelserna följs av ett otrevligt känslotillstånd, som man kommer över endast genom att bearbeta.

En kris uppstår när vi ställs inför sådana händelser och problem, som vi inte på ett naturligt sätt kan lösa med våra inre resurser. Det uppstår en obalans mellan problemets svårighetsgrad och vår förmåga att nå fram till en lösning. Vi blir pressade, upprörda, känner ångest eller blir förvirrade. Det måste understrykas att det inte rör sig om psykiska sjukdomstillstånd utan om naturligt mänskliga reaktioner, det har uppstått en livssituation då inte tidigare erfarenheter och inlärd reaktionssätt är tillräckliga, för att man skall förstå och bemästra den aktuella situationen.

Ständiga medlemmar i skolans krisgrupp:

Elevvårdsgruppen
Skolföreståndare Dorrit Jaakkola
Viceföreståndare Niclas Rönnholm
Berörda klasslärare

Handlingsmodell för olika krissituationer

Föreståndaren eller dennes ställföreträdare sammankallar skolans krisgrupp genast för att utarbeta en handlingsplan samt vid behov kontakta kriscentralen i kommunen. I skolan bör man veta vem som är föreståndarens ställföreträdare, såvida den egentliga ledaren inte finns till förfogande i en krissituation.

Klasslärarens och krisgruppens roll är viktig i krissituationer som berör skolan. Förutsättningen för ett bra samarbete är en klar arbetsfördelning mellan krisgruppens medlemmar. Föreståndaren är i allmänhet den centrala personen som informeras. Om massmedierna är intresserade av det inträffade är det viktigt att välja en person som sköter kontakterna utåt. Det är bra att välja en kontaktperson även för familjen. Man skall komma ihåg att skolan skall respektera familjens önskemål.

I allmänhet meddelar föreståndaren hemmet om en olycka som hänt i skolan, men vid dödsolyckor är det sjukhuset, polisen eller prästen som meddelar familjen.

Krisgruppens uppgift:

I en krissituation; ta reda på

- a. Vilka är drabbade?
 - barn
 - lärare/personal
 - personer utanför skolan
- b. Vad har hänt?
 - olycka
 - svår sjukdom
 - mord/själv mord
 - annan händelse
- c. Hur/var/när skedde det?
 - i skolan
 - utanför skolan
 - vilka var omständigheterna
- d. Vilken information har förmedlats – av vem?

- e. Hur är situationen nu?
- f. Vilken information skall förmedlas?

Övriga åtgärder i en krissituation

- Föreståndaren samlar/informerar personalen.
- Föreståndaren informerar massmedia och sköter alla mediakontakter.
- All information till allmänheten sker genom föreståndaren.
- Vid dödsfall tillkallas polis.
- Krisgruppen bedömer om externa resurser behöver kallas in.
- Krisgruppen bedömer om extra stöd behövs för personalen.
- Krisgruppen har huvudansvaret för såväl akuta som långsiktiga insatser.

Krisgruppens uppgifter övrig tid

- Att förankra beredskapsplanen hos all personal och informera nyanställda.
- Att stötta lärare som har elever som befinner sig i en krissituation.
- Att i vissa situationer ge direkt stöd till elever och föräldrar.
-

På en central och åtkomlig plats – förvaras ljus, dukar, dikter, musik, psalmbok mm, som kan användas vid samlingar och andakter. Man kan också ha en förteckning över lämplig litteratur.

Skolans krisgrupp har huvudansvaret i en krissituation, men i övrigt delas ansvaret lika.

Sorgearbete i skolan

a) Gemensamt

Ritualer ger eleverna en möjlighet att konkretisera det skedda. Barn skall få veta sanningen på ett sätt som passar deras ålder. Det förhindrar fantasier och rykten .

Ritualer är viktiga också för dem som har svårt att uttrycka sig verbalt.

En elevs eller lärares dödsfall bör uppmärksammas på något sätt i skolan – det finns många olika sätt. Ett sätt är att ordna en minnesstund för hela skolan. I minnesstunden kan t ex ingå:

- Minnesord av föreståndaren.
- Några ord av klassläraren.
- Någon läser en dikt.
- Prästen säger några ord.
- Sång, musik, en tyst minut.

- Ljus och fotografi på den döda.
- Flaggan på halvstång, samling på skolgården.
- Besök till kyrkogården, graven, gå med facklor till kyrkan.

Planera vilka av barnen (eventuellt klassföräldrar) och personalen som skall delta i begravningen. Barnen bör vara väl förberedda. Prästen kan t ex komma till klassen och berätta hur begravningsritualen går till. Alternativt kan man senare besöka gravgården.

b) I klassen

Klassläraren samlar klassen och berättar vad som har hänt. Det bör helst vara ytterligare en vuxen med som känner barnen. Om någon elev lämnar klassrummet skall en vuxen följa med och ta hand om denna.

Tänd ljus eller sätt blommor eller lägg en personlig tillhörighet på den döda elevens pulpet. Låt pulpeten stå kvar en tid. Symboliska ritualer hjälper eleverna att gestalta sina kaotiska tankar och känslor. Då barn får ge uttryck för sina tankar och känslor i handlingar, konkretiseras det obegripliga.

Inledning

I början berättar läraren vad som kommer att ske de närmaste timmarna och varför. Man bör berätta för eleverna att det är viktigt att prata om de reaktioner och följder som ett dödsfall föranleder och att man skall reservera tid för det, eftersom det hjälper till att förstå det som har hänt. Då någon dör, fylls vi av tankar och känslor som skrämmer oss och som gör oss arga. Då man får prata om det som hänt förstår människan bättre hur andra upplever situationen och hur missförstånd kan redas ut.

Ta god tid för reaktioner och frågor.

Våga visa din egen sorg, men förlora inte kontrollen.

I diskussionen kan följande regler iakttas:

- Ingen får efteråt retas eller kritisera någon för vad man sagt eller för hur man reagerade. Att någon gråter eller blir arg är helt tillåtet och man skall inte klandras för det.
- Om klasskamraters tankar, känslor eller erfarenheter får man inte berätta till någon utomstående.
- Var och en talar bara för sig själv.

Bearbetning av fakta, tankar och känslor

För att hindra ryktesspridning är det bra om var och en berättar VAD de fått veta av VEM och NÄR. Detta ger en gemensam plattform från vilken man kan förstå det inträffade. Genom denna faktagenomgång får man klart för sig om någon elev drabbats mer än andra. Klassföreståndaren berättar vad han vet. Om det gäller en olycka är det bra för läraren att skaffa information om händelseförloppet och om eventuella orsaker som han sedan kan berätta för eleverna.

Om barnen blivit vittnen till ett dödsfall eller har funnit en död människa måste de få ge uttryck för sina intryck och känslor. Det är viktigt att eleverna får bearbeta dessa intryck och känslor. Detta gäller alla sinnesintryck – lukt, känsel, syn, hörsel. Läraren kan gå igenom barnens känslor (t ex rädsla, hjälplöshet, självförebåelse, frustrationer, aggressivitet, medömkan).

Informationsfasen

Läraren sammanställer elevernas känslor, tar fram likheter i deras tankar och reaktioner och konstaterar att de är normala. Han kan berätta hur människor vanligtvis reagerar efter dylika händelser: på det här sättet förbereder man eleverna för reaktioner som eventuellt kan uppstå efter en tid. Under denna fas kan man ge råd åt eleverna, med vilka de lär sig bättre förstå det som har hänt. Ta upp olika tankar och reaktioner hos barnen.

- Direkta reaktioner vid det inträffade
- Reaktioner senare på dagen.
- Hur natten varit, drömmar etc.
- Hur är det just nu?
- Tala om minnen.

Tala om att dödsfall kan påverka minnet och koncentrationen i flera månader.

Avslutningsfasen

Läraren gör ett sammandrag av det man diskuterat och man planerar det som man skall göra senare. Klassen kan diskutera vad man skall göra under begravningen osv. Om eleven eller läraren har dött plötsligt behövs sannolikt flera diskussioner. Vidare kan man låta eleverna visa sin sorg under flera lektioner t ex genom att måla, teckna, sjunga.

Till sist frågar man om det är någonting som eleverna fortfarande funderar på eller om någonting blev oklart eller vad de tyckte om mötet. Vanligtvis har eleven lättare att återgå till skolarbetet, då han fått prata om det som har hänt. Läraren kan också uppmuntra eleverna att komma och prata med honom senare om de känner behov av att prata.

Ett bra omhändertagande

Allmänt om omhändertagande

För att följa dessa punkter krävs inga övermänniskor – bara medmänniskor.

- Var medveten om att sorgearbete är en normal och nödvändig process.
- Var tillsammans med de sörjande – lös inte deras problem.
- Erkänn andras smärta, lär dig att gå in i den och försök inte avlägsna den.
- Lyssna till vad de sörjande berättar.
- Låt den sörjande upprepa sig, gång på gång.
- Tala så litet som möjligt och undvik varje försök till tröst som innebär att man förringar förlusten.
- Acceptera att alla har sitt eget sätt att sörja och att ingen sorg är rätt eller fel.
- Ingen är tvungen att rättfärdiga sina känslor.
- Uppmuntra dem som har en gemensam sorg att dela den med varandra om de kan.
- Erkänn att de sörjande lidit en förlust.
- Hindra inte någon att uttrycka skuld-känslor eller vrede om de behöver det.

- Hjälp den sörjande att inse att den döde aldrig kommer tillbaka.
- Ge de efterlämnade tid att sörja.
- Tillåt de sörjande att ha verkliga minnen från ett verkligt förhållande till den döde.
- Erkänn de sörjandes behov av att tala om den de har förlorat.
- Uppmuntra de sörjande att bearbeta smärtan och visa alla sina känslor, utan att fördöma.
- Ge barnen tillfälle att delta i sorgprocessen tillsammans med de vuxna.
- Låt inte ett avvisande hindra dig från att återkomma med nya erbjudanden om hjälp.
- Uppmuntra de sörjande att leva och älska igen, men inte förrän de känner sig redo för det.

Modell till brev som skickas hem till en avliden elevs klasskamrater.

Klass ___ har i dag mottagit det tragiska beskedet att ___ avlidit.

Detta är naturligtvis något som vi alla, i synnerhet eleverna i klassen, berörs djupt av. Under de närmaste dagarna kommer vi därför att ägna mycket tid åt att samtala om det som hänt. Skolpsykologen och/eller skolhälsovårdaren kommer även att finnas på plats och en präst kommer att delta i minnesstunden. Det är mycket viktigt för barnen att man också i hemmet kan tala öppet om det som hänt.

Tveka inte att kontakta oss för ytterligare upplysningar eller hjälp.

Med vänliga hälsningar,

Modell till brev till hemmet om deltagande i begravning.

Det är viktigt att prästen eller läraren frågar de anhöriga om de vill att elevens klasskamrater deltar i begravningen.

Det är nu bestämt att ___ kommer att begravas ___ dagen den ___/___ kl. ___.

Enligt överenskommelse med familjen kommer klassen att vara närvarande vid begravningen. Deltagandet är givetvis frivilligt, men det är bra om så många av eleverna som möjligt är med. Detta kan vara av stor betydelse för bearbetningen av sorgen under den tid som följer.

Föreståndaren och klassföreståndaren kommer att delta, men det är viktigt att barnen också har någon vuxen med sig.

Med vänliga hälsningar,

Den enskilda läraren utformar brevet enligt sina egna önskemål och enligt den situation som råder.

Handlingsplan vid mobbning

Definition av mobbning:

Mobbning är en systematisk kränkning av en person. Personen blir upprepade gånger under en viss tid utsatt för negativa handlingar av en eller flera personer. Detta kan ske verbalt eller fysiskt. Mobbning innebär att den som är utsatt och i ett underläge inte kan eller vågar försvara sig.

Dickursby skolas mobbningsteam består av:

Dorrit Jaakkola, föreståndare 09-83922942
Niclas Rönnholm, vice föreståndare 09-83922943
Elevvårdsgruppen
Specialläraren 09-83922943
Skolpsykologen
Kuratorn
Hälsovårdaren

Mobbning kan indelas i tre typer:

Tyst mobbning

Det är den vanligaste formen av mobbning och det är även den som är svårast att upptäcka. Exempel på tyst mobbning är att himla med ögonen, titta nedlåtande på någon, kasta menande blickar mellan varandra, göra miner, sucka, tystna, vända ryggen till, inte svara på tilltal, behandla någon som luft. Den tysta mobbningen gör mycket stor skada. Den sker oftast i det fördolda, men kan även ske bakom lärarens rygg i klassrummet eller helt öppet. De utsatta är oftast tysta, försynta elever som inte brukar ta för sig, som inte berättar hur de egentligen har det.

Verbal mobbning

Det är när man viskar, sprider rykten, "pratar skit", retas, trakasserar, hånar, härmar, hotar, anmärker på t ex frisyr eller kläder, kommenterar allt den utsatte gör eller säger, fnittrar, hånskrattar, "skämtar". Den verbala mobbningen kan också vara att skicka lappar, klotta på pulpeter, toaletter, skåp, i andras böcker och häften, ringa anonyma samtal, skicka textmeddelanden på mobiltelefonen och anonyma e-postmeddelanden m.m. Den verbala mobbningen kan vara lättare att upptäcka, men inte alltid. Man kan säga elakheter tyst bakom ryggen på läraren eller utstuderat viska om någon.

Fysisk mobbning

Den är lättast att upptäcka. Man kan känna igen den på tecken som sönderrivna kläder, blåmärken etc. Denna mobbning är vanligare i de lägre klasserna. Den fysiska mobbningen kan också gå till så att den som utför den "råkar" knuffa till någon eller dennes bänk, eller ger ett litet tjuvnyp i förbifarten, står i vägen, slår igen dörren framför näsan på kamraten etc. Man kan också gömma saker för en kamrat eller ta någon sak och kasta den emellan sig.

Hur kan man se om någon är mobbad?

Det finns många faktorer som försvårar upptäckten av mobbning och minskar möjligheterna att hjälpa:

- mobbningen sker så att man inte märker den
- mobbningsoffret berättar sällan eller aldrig för någon om sin utsatthet
- mobbaren låtsas vara oskyldig
- mobbaren säger att hon/han bara skämtar
- mobbaren skyller på offret
- mobbningsoffret bagatelliserar eller förnekar att hon/han är utsatt
- omgivningen tror inte att det är så farligt
- man är rädd för att ingripa
- man vet inte hur man ska göra
- omgivningen bryr sig inte
- mobbningsoffret söker vuxet sällskap på t ex rasterna
- mobbningsoffret kan reagera med nedsatt motivation eller ovilja att göra saker eller -
- med varierande humör
- mobbningsoffret är väldigt tystlåtet och tillbakadraget.

Arbetet med att bekämpa mobbning i skolan kan ske på tre nivåer:

FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

- regelbundna elevvårdsmöten
- utveckla fadderelevsverksamheten
- effektiv rastövervakning och synlig skolgård
- konsekvens gällande regler och överenskommelser
- alla vuxna ingriper alltid direkt
- lärarna går i tid till lektionerna
- anonym, låst brevlåda
- årskursblandade grupper vid olika tillfällen
- konflikter reds ut med alla berörda parter
- eleverna uppmuntras till att berätta om sådant som hänt
- samtal i klasserna om kamratskap
- samtal i klasserna om mobbning
- informera alla berörda om skolans handlingsplan och visa att man tagit ställning mot mobbning
- skaffa mera kunskaper och öka sin medvetenhet
- elever väljer aldrig lag eller grupp själv
- inbjudningskort till kalas och fester delas inte ut på skolan om inte "alla" bjuds in
- som vuxen, stanna upp när man ser elever som bråkar och säga till dem att sluta.
Även om de säger att det är på skoj säger man att de ska sluta
- tillåt aldrig nedsättande kommentarer, suckar, miner och liknande när någon säger eller gör något
- påminna eleverna i början av varje termin om att de ska berätta för någon vuxen om de eller någon annan blir mobbad. Påpeka att det inte är skvaller, utan att hjälpa
- ordna ungdomspolisen på informationsbesök till skolan

I klassen kan man

- skapa en vi-känsla där alla har lika värde
- markera allas gemensamma ansvar för trivseln i gruppen
- tillsammans med eleverna diskutera och komma fram till hur man kan motverka restande och mobbning
- upprätta klassregler eller ett kontrakt mot mobbning
- föra en kontinuerlig dialog om kamratrelationerna
- ta ställning till vissa moraliska och etiska frågor
- skapa situationer för att stärka statusen hos den elev som riskerar att bli mobbad
- genomföra enkäter, som t ex Skoltempen, i klassen
- genomföra kompisamtal i klassen
- ordna klassföräldramöten
- ha kvartssamtal och utvecklingssamtal

Föräldrar kan

- förebygga genom att lära känna andra föräldrar i klassen
- göra upp adress- och telefonlistor
- delta i Växa tillsammans – studiecirkel
- ordna gemensamma aktiviteter både mellan endast föräldrar och mellan föräldrar och barn
- alltid kontakta skolan om mobbning misstänks
- diskutera hemma om kamratrelationer och mobbning
- håll regelbunden kontakt med skolan

AKUTA ÅTGÄRDER

Skolan har ett mobbningsteam som tar itu med akuta mobbningsfall.

1. Samla fakta om mobbningen
2. Samtal med den drabbade, mobbningsoffret
 - viktigt är att inte skuldlägga eleven för det som händer
3. Samtal med mobbarna
4. Kontakt med hemmen så fort som möjligt
5. Kontinuerlig uppföljning
6. Stöd för de inblandade
7. Vidare åtgärder med mobbarna om mobbningen inte upphör
 - a) Skolan vidtar rättsliga åtgärder t ex skriftlig varning, avstängning
 - b) Samtal med föräldrar och mobbare
 - c) Ärendet förs till direktionen för vidare åtgärder
 - d) Mobbaren anmäls till socialförvaltningen
 - e) Föräldrarna till den mobbade uppmanas vända sig till polisen

UPPFÖLJNING

Punkterna 5 och 6 ovan hör till uppföljningen. Det räcker inte att alla bekantar sig med denna plan eller att hålla en temadag om mobbning, om man inte har någon uppföljning. Det är inte enstaka temadagar som förändrar stämningen i skolan. Det som ger varaktig effekt på våra elever är vardagsarbetet och vardagsreaktionerna. Hur vi reagerar, agerar, vad vi säger i vardagen, är det som påverkar våra barn mest. Det är genom våra attityder vi förmedlar de goda värdena i skolan. Det är inte pedagogen på skolan som skapar den goda stämningen, det är människan bakom pedagogen.

Vad kan man som förälder göra vid fall av mobbning?

Kontakta alltid skolan om du misstänker mobbning. Samarbeta med skolan, låt skolan presentera sin handlingsplan, diskutera på vilket sätt du kan ta del av arbetet och kom överens om hur uppföljningen sköts.

Försök hålla dig lugn om du får höra att ditt barn mobbar eller blir mobbat. Undvik att kontakta mobbarnas eller mobbningsoffrets föräldrar direkt. Föräldrar som får veta att deras barn mobbar eller mobbas kan överreagera. Situationen förvärras då och mobbningsproblemet blir svårare att lösa. Skolan är neutral och ofta är det lättare att kontakten sköts via skolan.

Om du får veta att ditt barn blir mobbat, uppmuntra det att berätta om det som hänt och visa att du accepterar ditt barns känslor och rädsla. Det är smärtsamt att få veta att ditt barn trakasserats av andra barn. Kontakta skolan, även om ditt barn protesterar och tala om att så bör göras. Stöd barnet och var medveten om att det kan ta tid innan ditt barn vågar tro att mobbningen upphört och blir sitt gamla jag igen. Fundera tillsammans på hur ditt barn kan "komma med i leken" igen och få vänner. Det hjälper att ha en kompis. Uppmuntra ditt barn att ha en fritidssysselsättning, en ny hobby kan leda till nya vänner. Ibland kan barnet ändå behöva utomstående professionell hjälp för att bearbeta det som har hänt. Samma behov av stöd gäller också mobbaren.

Om du får veta att ditt barn mobbar andra gör klart för barnet att du inte accepterar någon form av mobbning och gör allt för att få slut på mobbningen. Tala direkt och ge klara och enkla budskap – mobbningen måste omedelbart upphöra! Var lyhörd och stöd barnet i att bli av med sin mobbarroll.

Tala hemma om mobbning och om kamratrelationer – om hur det känns, hur man som kompis kan hjälpa, om att våga vara sig själv och bry sig om andra. Det finns bra böcker om temat som ni kan läsa tillsammans och samtala omkring.

TÄNK PÅ ATT SJÄLVA MOBBNINGEN BÖR UPPHÖRA – ATT SÖKA ORSAKER ELLER SYNDABOCKAR LEDER INGEN VART. DET ÄR LÖSNINGARNA SOM GÄLLER!

Antivirusmedelsplan

Inledning

Avsikten med skolans antivirusmedelsplan är att stöda skolans personal och hemmet i deras arbete mot droger. Till droger räknas tobak, alkohol och narkotika.

Planens mål är att

- fungera preventivt och leda till att eleverna inte börjar använda droger

Förebyggande verksamhet

Eleverna får information med tanke på övergången till högstadiet. De får närmare information om den skada droger har på den fysiska och psykiska hälsan. Eleverna ges information om användning och följder av rusmedel. Syftet med detta är att öka elevernas handlingsberedskap att säga nej till droger.

Föräldrarna har det största ansvaret för sina barn. Men det är viktigt att hem och skola samarbetar och håller gemensamma överenskommelser.

Tobaksprodukter

Enligt tobakslagen, §12, är det förbjudet att använda tobaksprodukter på skolans område. Om en elev ertappas med att använda tobaksprodukter på skolans område får han en kvarsittning och föräldrarna kontaktas för vidare diskussion.

Alkohol

Enligt alkohollagen är all användning av alkohol förbjuden för minderåriga. Misstankar om rusmedelsmissbruk behandlas i skolan och hemmet kontaktas för vidare åtgärder.

Handlingsplan då fara hotar

Ring (0-) 112

Vad har hänt

Var - Dickursby skola, Idrottsvägen 4, 01370 Vanda (Ånäs)

Svara på frågor

Gör som anvisas

Avsluta samtalet då du får tillstånd

Alarm ges av den av personalen som upptäcker faran, därefter ringer denna (0-)112.

Vid utrymningen ges signal med skolklockan - . - .

Vid strömavbrott ges larm med bud av föreståndaren eller annan personal.

UTRYMNINGSPLAN

- alla basklasser har en ritning som beskriver utrymningsvägarna på väggen
- gymnastiksalen utryms genom nedre reservutgången
- slöjdsalen utryms genom slöjdsalsdörren
- lärarrummet och klassrum 4 och 5 utryms genom östra reservutgången (= läraringången)
- de övriga klasserna samt matsalen utryms genom huvudingången
- i trähuset utryms klasserna genom respektive ytterdörr i enlighet med den i klassrummet upp hängda utrymningsplanen

Klasserna samlas utomhus på sandplanen bakom skolan

Klasserna ställer upp sig enligt följande:

- Åk 0 närmast skogen, sedan klasserna årskursvis så att åk 6 står närmast Idrottsvägen.
- Läraren räknar sina elever och meddelar föreståndaren
- Föreståndaren ger vidare instruktioner

Övrigt

Föreskrifter placeras vid varje telefon.

Utrymningsplanen bör finnas upphängd i samtliga undervisningsutrymmen.

Elevlista bör finnas i varje basklass invid utrymningsplanen. Den tas med så eleverna kan inräknas

Reservutgångar

- i källarvåningen mellan gymnastiksalen och slöjdsalen
- utgången i slöjdsalen
- östra trapphuset (läraringången)
- huvudingången i västra trapphuset
- reservutgång bakom lånedisken i biblioteket
- för eftermiddagsklubben köksfönstret ut på mellantaket

Telefoner

I lärarrum, kansli, hälsovårdarens rum, köket, kvällsvaktmästarens bås, gårdskarrens utrymme, slöjdsalen, biblioteket samt i förskolan i trähuset

Eldsläckare

I pannrum, slöjdsal, mediatek, övre och nedre korridoren samt i trähuset

Brandslangar

I båda trappuppgångarna

Vattenledningens huvudspärr

Finns i slöjdsalen bredvid pelarborren, under luftkonditioneringsanläggningen

Första hjälpskåp

I slöjdsal, kök, lärarnas omklädningsrum, lärarrum (i AV- rummet), biblioteket och i trähuset, lilla klassen

Vid gasfara

Vid fara för giftgaser samlas klasserna inne i klassrummen. Alla fönster skall vara stängda. Ventilationsöppningarna till fönstren stängs och ventilationsgallren i väggarna stängs eller tejpas för. Vänta på vidare instruktioner. Eleverna får inte skickas hem innan klartecken givits.

Bilaga 5

LÄROPLAN FÖR DICKURSBY SKOLAS FÖRSKOLA

DEN PEDAGOGISKA MILJÖN

Dickursby skolas förskoleundervisning är avsedd för barn som är 5-8 år.

Förskolebarnen arbetar 20h/vecka. Barnen arbetar dagligen med två arbetspass (9.00-10.30 och 11.30-13.00).

Som grund för verksamheten uppgörs årligen en plan för elevens lärande, som ändras utgående från barnets individuella behov, gruppens behov samt aktuella hänedlser och yttre förhållanden.

Vid förskoleundervisningen används individuell undervisning och grupparbeten. I undervisningen förmedlas centrala teman som en meningsfull helhet i undervisningen. Undervisningen har anknytning till barnets närmiljö och bör utvecklas i enlighet med lokala behov och omständigheter.

Barnet övar verbala och matematiska färdigheter, tar del av etisk och religiös fostran samt miljö- och naturkunskap, och skaffar sig färdigheter genom skapande verksamhet.

I undervisningen ingår tankearbete och kreativt. Barnet lär med hela kroppen för det är hela hans/hennes utveckling som är avgörande för inläringen (t.ex. diskussioner, sångstunder, förskoleuppgifter, konst- och färdighetsämnen).

I förskoleklassen finns basmaterial såsom böcker, material och redskap för aktiviteter och skapande verksamhet, musikinstrument, material för experiment och rörelse. Därtill behövs mångsidigt material, allt från leksaker till pedagogiska spel. Barnen arbetar med egna förskoleböcker samt andra uppgifter som samlas i en personlig mapp.

Förskolan arbetar i egen klass men deltar i BG 1:s (åk 1 och åk 2) verksamhet under gemensamma projekt. Barnen deltar i skolans festligheter och evenemang (t.ex. teaterbesök, sportdagar, julfester, vårfeater, museibesök, HOS:s fester och skolans morgonsamlingar).

Femteklassisterna är vänelever åt förskolebarnen och samarbetar med dem i olika sammanhang.

MÅL

Skolans värdegrund och allmänna undervisningsarrangemang är samma som för skolans läroplan.

ALLMÄNNA MÅL FÖR FÖRSKOLEFOSTRAN

Samarbete med ansvar är en viktig del av inläringen. Barnet lär sig respektera olika åsikter, får en positiv inställning till andras prestationer och lär sig ta hänsyn till andra och sig själv.

Barnet lär sig goda arbetsvanor, d.v.s. lär sig vänta på sin tur, städa undan efter sig, ge arbetsro åt andra, goda matvanor mm. Förståelsen för vikten av att följa normer och regler utvecklas. Barnet trivs i en miljö som styr behovstillfredställelsen och ger stöd och stimulans. Det ger barnet möjligheter att förstärka självkänslan och den skapande förmågan, vilket i sin tur leder till positiv jag-uppfattning. Barnet blir en medveten, öppen och kreativ individ, d.v.s. barnet lär sig förhålla sig öppet till ny kunskap och inhämtandet av den, samt bevarar sin nyfikenhet. Grov- och finmotoriken, öga-handkoordinationen och perceptionen utvecklas. Självständigt tänkande utvecklas och barnet lär sig fatta egna beslut.

MÅLEN FÖR UPPÖVNING AV SPRÅKLIG UTTRYCKSFÖRMÅGA

En god språkförståelse och förmåga att uppfatta språk är viktigt, men också förmågan att kunna uttrycka sig tydligt, meningsfullt och sammanhängande. Viktiga element i språklig utveckling utgör uppfattning om modersmålets ljudvärld, ett gott ordförråd, god satsbildning, god språkanvändning och en god språkförståelse.

Barnen tränas i att lyssna, att samtala, att diskutera och beskriva händelseförlopp. Barnet lär sig att använda och utveckla språket till att stöda sin begreppsvärld. Tvåspråkiga elever behöver extra stöd. Barnets språkliga medvetenhet uppövas. Barnets egen upplevelse och förståelse för innehållet i en text är av avgörande betydelse vid läsinläringen.

Barnen besöker skolbiblioteket 1 gång /vecka. Sagostund ledd av bibliotekarien.

STRÄVAN OCH INNEHÅLL:

- vi talar bara svenska i förskolan!
- barnen lyssnar till en saga och återberättar den, både muntligt och genom bild.
- rim, ramsor
- gruppera ord under huvudrubriker (klassificera).
- klappa stavelser, rytmer
- skriva sitt namn
- känna igen samtliga bokstäver samt ljuda dem.
- samarbete med special läraren

MÅLEN FÖR UPPÖVNING AV MATEMATISKA FÄRDIGHETER

Barnet lär sig begrepp, stärker förmågan till kritiskt tänkande, lär sig förstå orsakssammanhang och utvecklar förmågan att lösa problem. Det logiska tänkandet utvecklas genom laborativa material som används under lekbetonade övningar. Barnet lär sig lösa praktiska matematiska problem.

STRÄVAN OCH INNEHÅLL:

- färg och storlek.
- form fyrkant (kvadrat, rektangel), triangel, cirkel
- ord som uttrycker antal, storlek, jämförelse
- läge och rum
- talen 1-10 (11 och 12 via lyckospelen), känna igen och öva att skriva siffrorna. nämna ordet addition samt göra enkla räkneuppgifter.
- klockan, hela och halva timmar
- längd, tyngd
- väcka en positiv attityd till matematik!

MÅLEN FÖR ETISK OCH RELIGIÖS FOSTRAN

Barnet bekantar sig med kyrkliga högtider, deras betydelse och innehåll.

Barnet lär sig värdesätta och ta ansvar för sin närmiljö samt bekantar sig med kulturtraditioner både i närmiljön i det egna landet samt andra länder.

STRÄVAN OCH INNEHÅLL:

- att stöda barnets självkänsla och jaguppfattning
- hjälpa barnet att förstå egna och andras känslor och rättigheter
- barnet lär sig att förstå handling-följd
- skillnaden mellan rätt och fel
- samarbete med församlingen (t.ex. morgonsamlingar)

MÅLEN FÖR MILJÖ- OCH NATURKUNSKAP

Barnet lever i ständig växelverkan med sin omgivning. Uppfattningen om omgivningen är en del av barnets världsbild. Genom att stifta bekantskap med den omkringliggande naturen lär sig barnet att göra noggranna iakttagelser och att dra slutsatser. Barnet lär sig se skillnader och likheter. Begreppsbildningen blir bekant. Naturen ger också möjligheter till nya upplevelser och nya erfarenheter. Det är viktigt att lära sig att ta vara på miljön.

STRÄVAN OCH INNEHÅLL:

-familjen och släkten ,kamratrelationer, vi

-trafiken

-husdjur

-veckodagar, årstider och månader

MÅLEN FÖR UPPÖVNING AV MOTORISKA FÄRDIGHETER

”Leken är lika viktig för barnet som arbetet för den vuxna”! Leken kan vara ledd eller fri och leken är en slags verklighetsanpassning där barnet tar sig tid att undersöka, försöka och behärska sin omvärld. Leken utvecklar en social känsla och barnet blir medvetet om sig själv som individ. Barnet får självförtroende när hon/han upptäcker sin kropps möjligheter och begränsningar. Leken ger tillfälle till tankeoperationer och till utvecklande problemlösning.

Motorisk träning i lekform har en stödjande effekt på inläring.

Genom musik- och rörelsegestaltning tränar barnet kroppsbehärskning och koncentration, rytm och inlevelse samtidigt som den fysiska aktiviteten ger motorisk träning. Den finmotoriska färdigheten tränas och stärks genom olika aktiviteter inom bildframställning och slöjd/textilslöjd.

STRÄVAN OCH INNEHÅLL:

GROVMOTORIK:

-fysiska konditionen

-kroppsmedvetenhet och behärskande av kroppen

-känna glädjen av att röra på sig och få stimulans för en hobby inom idrotten.

-socialt samspel

-olika spel (brännboll, fotboll, innebandy, korgboll m.m.)

-lekar (kärabytta, sista paret ut m.m.)

-bollträning (kasta, fånga, rulla, dribbla m.m.)

-redskapsbana

-staffetter

-hoppa hopprep

-stavgång

-skrinna

-skida m.m.

FINMOTORIK:

-rita, måla obs! penngreppet

-klippa med sax

-limma

-sy mönster på våffeltyg (dyna eller kass)

-knyta skosnören

-träda pärlor, bygga, göra pussel m.m.

UNDERVISNING AV ELEVER MED BEHOV AV SÄRSKILT STÖD

I förskoleundervisningen finns elever som behöver olika former av stöd. Elevernas individuella behov avgör i hurudan form stödet ges. Målet är att alla elever har en jämlik förutsättning att klara av grundutbildningen enligt sina egna förutsättningar och kan få vidareutbildning på andra stadiet.

ARBETSSÄTT

I samarbete med daghemmen och skolans speciallärare strävar man till att så tidigt som möjligt upptäcka de elever som kan få inlärningssvårigheter. Detta sker genom att iaktta språkliga, kognitiva, motoriska och sociala färdigheter. Elever som behöver särskilt stöd får special-undervisning.

Elever med möjliga kommande läs- och skrivsvårigheter, matematiksvårigheter och lindriga talsvårigheter kan som en del av den normala undervisningen få specialundervisning av en speciallärare. Undervisningen ges i allmänhet samtidigt med undervisningen i förskolan, individuellt eller i smågrupper tillsammans med specialläraren.

Elever med svag fin- och grovmotorik kan erbjudas möjlighet att förbättra dessa sidor.

Specialläraren håller kontakt förutom med förskoleläraren, med föräldrar och med elevvårdsgruppen.

Om en elev har stora svårigheter kan eleven överföras till specialundervisning. För eleven skall man uppgöra en individuell plan för hur undervisningen skall ordnas. Denna plan skall basera sig på den godkända läroplanen. Överföring till specialundervisning sker på basen av läkar neurolog eller psykolog utlåtande samt skriftligt beslut av direktören för Bildningsväsendet och anteckning görs i betyget.

SAMARBETE MED HEMMEN

Skolan sammankallar till föräldramöte första veckan efter skolstarten. Läraren håller kontakt med föräldrarna genom att ordna utvecklingssamtal minst en gång per läsår samt vid behov.

I samarbete med föräldrarna uppgörs en plan för elevens lärande. Planen är gemensam för förskolorna i Vanda.

Vid slutförd förskoleundervisning får barnen ett diplom som är gemensamt för förskolebarnen i mellersta Vanda.